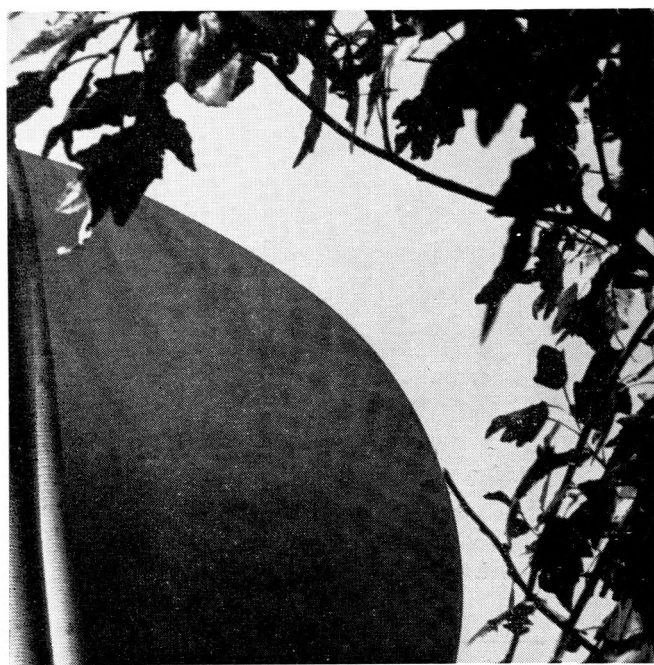
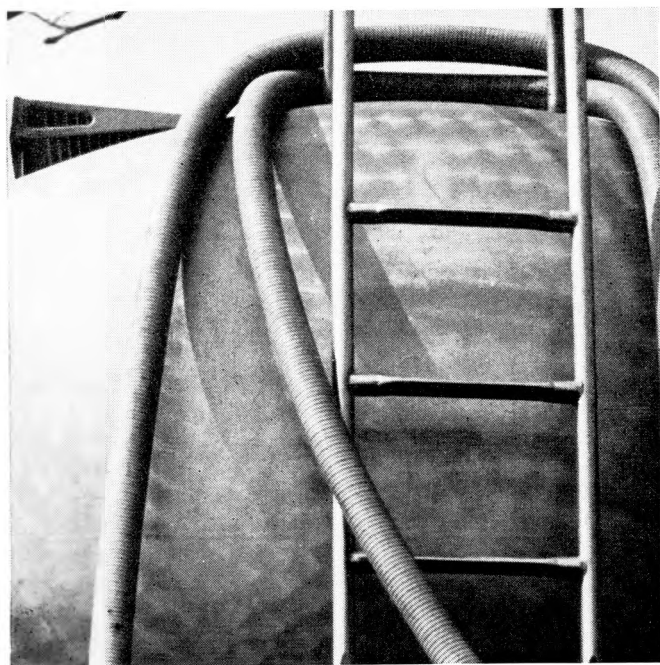

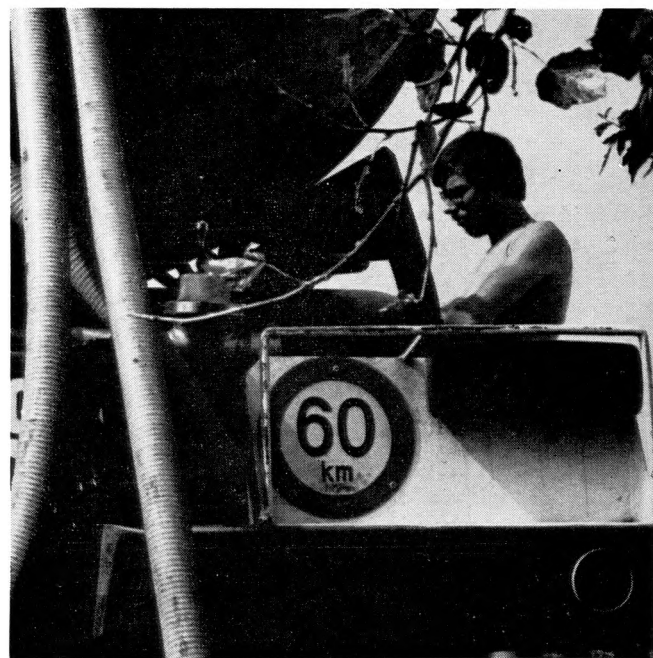
west-vlaanderen werkt

5.1980

tweemaandelijks tijdschrift / verschijnt niet in juli en augustus / november-december 1980

dossier
landbouw in
west-vlaanderen
(II)

WES

5.1980

22e JAARGANG

inhoud

- 201
Ten geleide
H. Olivier
- 203
De teelt van nijverheidsgewassen in de provincie West-Vlaanderen
K. Maddens
- 207
Evolutie van de groenteteelt in West-Vlaanderen
M. Pattou
- 212
De verduurzaming van groenten in West-Vlaanderen
U. Avermaete
- 215
De bosboomkwekerij
A. De Smedt
- 218
De varkensteelt in West-Vlaanderen
W. Nauwinck
- 223
De rundveehouderij in West-Vlaanderen
A. Brutsaert
- 227
Melkwinningsbedrijven en melkverwerkende nijverheid in West-Vlaanderen
J. Moulaert
- 232
Tabel : landbouwtelling per gemeente, 15 mei 1979
- 234
Spektrum
Gevolgen dalend geboortecijfer / GOM vraagt decentralisatie en dekoncentratie / Vat 81 / 125 jaar BN / Centrum voor Dierenziekten / Premies kampeertreinen / IKBK bekijkt seizoen 80 / Kortim in nieuwe gebouwen / Media Center in expansie / WIH-verkavelingen / Frigovalor opgericht / Provincies nieuwe stijl / Oscar voor LVD / Soliver 30 jaar / Bescherming oppervlaktewateren / Bekaert 100 / Groep Brugge in de NMBS / GOM-verslag / Statutenwijziging Gaselwest / Nieuwe wegenpolitiek / Sluitingen bedrijven / Provinciaal domein Tillegem
- 252
Nieuwtjes

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

WESTVLAAMS EKONOMISCH STUDIEBUREAU

Baron Ruzettelaan 33
8320 Brugge 4
Telefoon : 050/35.84.42
Postrekening 000-0125243-16
BTW : 408.382.668

Beschermkomitee

Ridder P. van Outryve d'Ydewalle,
Ere-gouverneur, Ere-voorzitter WES ;
De heren H. Smislaert en P. Monballyu,
Ere-voorzitters Raad van Beheer WES ;

Prof. Dr. O. Vanneste,
Gouverneur, Voorzitter WES ;
De heer H. De Fauw,
Voorzitter Raad van Beheer WES ;
De heren L. Gillon, H. Olivier, P. Rosseel,
W. Vens, R. Eerebout,
Leden van de Bestendige Deputatie.

Redaktiekomitee

De heren R. Annoot, L. Bockstaele, G. Declercq,
P. Delafontaine, J. Pattyn, J. Theys,
F. Van Damme, N. Vanhove

Redaktiesekretaris

De heer D. Sanders.

Redaktiesekretariaat en publiciteitsvoorwaarden

WES, Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge 4.

Abonnement 1980 : 196 fr. (BTW inbegrepen)

Postrekening 000-0125243-16

WES, Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge 4.

Ontwerp lay-out

Johan Mahieu

Drukkerij

Groeninghe, Kortrijk

Foto kافت :

H. Maertens, Brugge

dossier

landbouw in west-vlaanderen

(tweede deel)

De kans ons geboden door de redactie om een inleiding te schrijven voor het dossier Landbouw in West-Vlaanderen, deel II, hebben wij met beide handen gegrepen.

Wij voelen het aan als een openbare erkenning van het belangrijk aandeel dat het Provinciebestuur West-Vlaanderen heeft gehad in de evolutie van de sektor Land- en Tuinbouw.

Teruggaan naar de periode 1920-40 ware onbegonnen werk. Beperken wij er ons toe de nadruk te leggen op de overwegende rol door de Provinciale Overheid vervuld bij de subsidiëring van het Landbouwonderwijs, de algehele elektrifikatie op het grondgebied van de Provincie, de verbetering der landbouwwegen, het verbeteren en het onderhoud van de onbevaarbare waterlopen, en niet het minst op de inspanningen geleverd ter verbetering van de paarden- en runderrassen. Verwijzen wij in dit verband naar het boek '50 jaar Land- en Tuinbouwbeleid - Provincie West-Vlaanderen', uitgave van het Provinciaal Instituut voor Land- en Tuinbouw te Rumbeke, 1976.

Aandacht voor Land- en Tuinbouw-activiteit betekent in de eerste plaats zorg voor de mens die er werkt. Het uitgebreid net van het landbouwonderwijs in de Provincie, vormt de boer en tuinder van morgen, doch een blijvende nascholing door instellingen als WAVI, door specialisatie-kursussen en voorlichting langs ons Instituut te Beitem,

staat borg voor de vorming van een elite die in de toekomst hopelijk de vlag zal overnemen. De aktie-hoeveverfraaiing, en de zeer belangrijke Provinciale premies voor huisvesting, gaven zeker een ander gezicht aan onze hofsteden in het landschap, maar zijn vooral een doorslaggevende hulp voor een beter huis en thuis voor gans de familie.

De hoeve van grootvaders tijd, met de haan op de mesthoop, met kar en paard, met het kippenhok en het neerhof, met een kleurrijke veebezetting, groot en klein, en waar men de belangrijkheid kon meten aan het aantal melkkruiken aan de balie, of bij het tellen van de paardenkoppen op de hoeve, is verdrongen door de nieuwe technieken en de, door de ekonomie opgedreven produktie-eisen.

Het Provinciebestuur van West-Vlaanderen heeft, vooral door de oprichting en de werking van het Provinciaal Instituut voor Land- en Tuinbouw te Rumbeke-Beitem, de bestaande teelttechnieken door wetenschappelijk onderzoek en voorlichting verbeterd, maar heeft ook, en dit vooral in de laatste jaren, de weg gewezen naar nieuwe en alternatieve gewassen. Deze beslissende invloed had als gevolg dat West-Vlaanderen de eerste tuinbouwprovincie in het land is geworden, en dat het aspekt van Midden-West-Vlaanderen vooral, opvallend is veranderd.

Heeft deze evolutie in het teeltpatroon ook niet tot gevolg het ontwakken van nieuwe industrieën voor inleg en/of diepvries in onze Provincie?

Dit alles is zeker een onmiskenbaar gevolg van het Provinciaal beleid.

Ook bij onze veefokkers leeft er iets : de bijdrage van de Provincie in de kwaliteitsbepaling van de melk, eerst skeptisch beoordeeld, lijkt een weldaad te zijn voor de gezondmaking van onze melkproduktie. Verdere inspanningen om uiteindelijk tot een centrale vet- en eiwitbepaling te komen, worden voortgezet. Door een krachtige subsidiëring wordt de werking van de Verbonden voor Kwekers van Rundvee, en voor Dierenziektenbestrijding, gestimuleerd en hier zoals in de Varkenssektor, zijn wij ervan overtuigd dat contacten over de provinciegrenzen heen alleen verrijkend kunnen inwerken.

Wij verheugen ons eveneens over het feit dat in onze Provincie belangrijke industries, werkzaam in het zuivelbedrijf, zich uitbreiden en zich zelfs specialiseren als kaasproducent.

Grondstructuur is verder één van de hoofdpijlers van een goede land- en tuinbouwproduktie, en waar de Provincie moet instaan voor het onderhoud van de waterlopen van tweede categorie, maakt zij van deze opdracht, die zó belangrijk is in ons laaggelegen land, een erepunt.

En waar volksgezondheid op het platteland nog kan verbeterd worden, vooral door het aanbrengen van drinkwater, heeft de Provincieraad West-Vlaanderen in oktober jongstleden beslist bij prioriteit een aktie tot algemene uitbreiding van het drinkwaterleidingsnet te voeren.

Aan de Heer Gouverneur en de dames en heren Kollega's van de Bestendige Deputatie en de Provincieraad, onze hartelijke dank, omdat zij ons toelaten deze mooie opdracht verder te zetten.

Aan alle ambtenaren van ons Provinciebestuur, en vooral deze werkzaam in het Instituut voor Land- en Tuinbouw te Rumbeke-Beitem, onze oprechte dank voor de samenwerking.

Aan de Heer Minister van Landbouw, en aan de Westvlaamse Parlementairen onze dank voor de steun die wij van hen ondervinden, en ook een bijzondere dank aan al de ambtenaren van het centraal bestuur, en van de Vrije Landbouwverenigingen, werkzaam in onze Provincie, voor de goede betrekkingen en de daadwerkelijke hulp die wij van hen mogen ondervinden.

Tenslotte nog dank aan de Redaktie van ' West-Vlaanderen werkt ', voor de publikatie van het Dossier Landbouw in West-Vlaanderen.

Mogen wij eindigen met een ' politieke ' beschouwing en eerbiedig de aandacht van onze hervormers van de staat vragen voor het feit dat een Provinciebestuur ergens accenten kan leggen, en initiatieven ontwikkelen, die een heilzame en duidelijke invloed hebben op de evolutie van een economische sektor. De evolutie van de Land- en Tuinbouwsektor West-Vlaanderen bewijst dat het woord ' decentralisatie ' niet mag voorbehouden blijven voor verkiezingspamfletten, maar in 't voordeel van de mens een werkelijkheid moet worden.

Hendrik Olivier,

Lid van de Bestendige Deputatie van de Provincieraad West-Vlaanderen.

Het landbouwonderwijs in West-Vlaanderen (aanvulling)

In het artikel ' Het landbouwonderwijs in West-Vlaanderen ' (Dossier : Landbouw in West-Vlaanderen I, blz. 170 e.v.) werd een onvolledig overzicht gegeven over de ' inplanting over de ingerichte studiejaren ' (zie tabel blz. 171).

Het Rijk heeft met name haar middenschool te Diksmuide gedeeltelijk ingebouwd in het Rijksinstituut voor Technisch Onderwijs (RITO) te Diksmuide. Dit RITO werd in 1947 opgericht als Rijkslandbouwschool, met een volledige afdeling A3 en A2.

Zowel jongens als meisjes kunnen er landbouwonderwijs volgen in de kwalificatieafdeling (LST en HST) en land- en tuinbouw in de beroepsafdelingen (LSB).

de teelt van nijverheidsgewassen in de provincie west-vlaanderen

Ir. K. Maddens,

Provinciaal Centrum voor Land- en Tuinbouw
Roeselare (Rumbeke)

Het teeltpatroon van de Westvlaamse landbouw vertoont een grote verscheidenheid. Deze verscheidenheid is ondermeer toe te schrijven aan het inschakelen in de vruchtopvolging van nijverheidsgewassen, waarvan West-Vlaanderen traditioneel een belangrijk produktiegebied is.

Het begrip 'nijverheidsgewas' is historisch gegroeid en slaat op teelten waarvan de produktie uitsluitend verwerkt wordt in de landbouwindustrie met name suikerbieten, vezelvlas, koffiecichorei, tabak, hop, oliehoudende gewassen (vooral koolzaad) en verder ook geneeskrachtige-, aromatische en kruidrijgewassen. Deze gewassen worden trouwens bij de land- en tuinbouwtelling die jaarlijks op 15 mei door het Nationaal Instituut voor de Statistiek wordt verricht, in een zelfde rubriek ondergebracht.

Naast voornoemde worden in West-Vlaanderen nog andere gewassen verbouwd die hoofdzakelijk een afzet vinden in de landbouwindustrie, doch als dusdanig niet tot de traditionele nijverheidsgewassen worden gerekend. Hier verwijzen we naar de teelt van gerst voor verwerking in de mouterij en brouwerij, de zogenaamde 'brouwgerst'. Een tweede voorbeeld zijn de volleveldsgroenten bestemd voor het verduurzamen.

De vrij belangrijke plaats die de traditionele nijverheidsgewassen in de Westvlaamse landbouw innemen blijkt uit het feit dat gemiddeld over de laatste 3 teeltjaren waarvan de resultaten van de 15 mei-telling zijn gepubliceerd met name 1976, 1977 en 1978, in de Provincie thans circa 18.650 ha worden voorbehouden voor deze spekulaties, wat 16,6 % uitmaakt van het nationaal areaal. Wanneer de suikerbieten buiten beschouwing worden gelaten stijgt dit aandeel zelfs tot 56,9 %. Over de laatste kwarteeuw (1954-1978) schommelde het areaal tussen 17.734 ha (1977) en 26.097 ha (1964). Het omvangrijkste areaal werd bereikt tijdens de periode 1960-1964, toen gemiddeld circa 24.200 ha werden voorbehouden voor nijverheidsgewassen, hetzij ruim één vierde van het rijkstotaal. Deze gegevens kunnen worden teruggevonden in Tabel 1, waarin naast het gezamenlijk areaal nijverheidsgewassen tevens de arealen jaarlijks over 1954-1978 ingenomen door vlas, tabak, hop, koffiecichorei

en suikerbieten alsmede het aandeel van deze gewassen in het nationaal areaal, worden vermeld.

In het pakket van de nijverheidsgewassen bekleeden de suikerbieten thans veruit de belangrijkste plaats gevolgd door het vlas, dat op zijn beurt duidelijk de cichorei, hop en tabak voorafgaat. De oliehoudende gewassen alsmede de geneeskrachtige, aromatische en kruidrijgewassen zijn van weinig betekenis. Gemiddeld over de teeltjaren 1976, 1977 en 1978 bestond het areaal nijverheidsgewassen voor 62,3 % uit suikerbieten en voor 24,2 % uit vlas. Het aandeel van de cichorei, de hop en de tabak bedroeg slechts respectievelijk 7,6 %, 3,5 % en 2,0 %. Vestigen we de aandacht op het feit dat de suikerbieten in West-Vlaanderen pas vanaf 1965 het eerste nijverheidsgewas zijn geworden, dit ten gevolge van de gevoelige regressie van de vlasbezaaiingen tussen 1964 en 1967.

Teneinde de plaats van de nijverheidsgewassen in de Westvlaamse landbouw nog duidelijker te situeren, kan gewezen op het feit dat ze gemiddeld over de laatste drie teeltjaren waarvan de tellingsgegevens zijn gepubliceerd, 16,5 % van het akkerbouwland innamen tegenover 52,8 % voor de graangewassen, 15,4 % voor de voergewassen, 13,7 % voor de aardappelen en 1,2 % voor de peulgewassen.

Abstraktie gemaakt van de suikerbieten ligt het zwaartepunt van de nijverheidsgewassen die in ons land worden verbouwd, in de provincie West-Vlaanderen. Zo kunnen we stellen dat thans iets meer dan de helft van het vlas, circa 80 % van de tabak, circa 70 % van de hop en nagenoeg alle cichorei in onze provincie worden geteeld. Deze bijzonder hoge aandelen verklaren waarom West-Vlaanderen een grote faam geniet als producent van nijverheidsgewassen. Voeg daarbij dat in de produktiecentra deze gewassen de grondstoffen leveren voor gespecialiseerde landbouwindustrieën waarvan de vlasserijen en de cichoreidrogerijen markante voorbeelden zijn.

Vlas

Het Westvlaams vlasareaal kende tijdens de laatste kwarteeuw als gevolg van de herhaalde krisistoestanden waaraan de vlasvezelbereiding het hoofd diende te bieden, een fel opgemerkte inkrimping. Van deze inkrimping was tussen 1954 en 1964, toen het areaal op 1959 na telkens boven de 10.000 ha uitsteeg en in 1962 met 13.499 ha zelfs een na-oorlogsrekord bereikte, doorgaans niet zoveel op te merken. Tussen 1964 en 1967 daalde het Westvlaams vlasareaal vrij bruusk van 12.865 ha tot 4.246 ha, waardoor het op amper 3 jaar op minder dan één derde terugviel. Na 1967 schommelde de jaarlijkse vlasuitzaai tussen 3.000 en 5.000 ha. Het bedroeg tijdens de jongste jaren gemiddeld circa 4.500 ha.

Opvallend is dat de toenemende financiële steun aan de vlasteelt en -verwerking, die tussen 1958 en 1969 op nationale basis werd toegekend en vanaf 1970 door een uniforme EEG-steunregeling werd vervangen, deze terugval niet kon opvangen. De vraag kan gesteld of zonder deze steun de vlasteelt niet grotendeels zou zijn verlaten. In verband met de EEG-steun kan vermeld dat deze aanvankelijk enkel betrekking had op de teelt en verwerking, doch vanaf 1973 werd aangevuld met een premie op het gecertificeerd zaailijnzaad terwijl vanaf 1976 ook een streefprijs voor lijnzaad werd ingesteld.

Met het areaal liep ook het aantal vlasvezelbedrijven

gevoelig terug. Terwijl na de tweede wereldoorlog in België nog ongeveer 4.000 vlasbedrijven in functie waren, is dit aantal in 1978 teruggelopen tot een 170-tal, wat een belangrijke schaalvergroting met zich meebracht (¹). Deze bedrijven die gezamenlijk ongeveer 640 personen (inclusief bedrijfsleiders) tewerk stellen, verwerken niet enkel de Belgische produktie aan strovlas maar tevens een deel van de Franse en Nederlandse oogst. Zo werden van de oogst 1977 door de Belgische vlassers in totaal 17.562 ha strovlas verwerkt tot vezel. Het Belgisch areaal bedroeg in 1977 9.856 ha. Door de Belgische vlasvezelbereiding werden in 1976, 1977 en 1978 voor respectievelijk 2,45, 2,73 en 2,17 miljard frank aan afgewerkte produkten (gezwingeld vlas, breekvlas, gehekeld vlas, klodden en afval) uitgevoerd.

De vezelproducent neemt in toenemende mate de teeltrisiko's op zich door het afsluiten van teeltkontrakten met de landbouwer. Zo werd in 1978 ruim drie vierden van het Westvlaams vlasareaal geheel of gedeeltelijk voor rekening van de vezelbereider verbouwd. Voor één derde van het Belgisch areaal bestond een door het Ministerie van Landbouw gehomologeerd kontrakt. In dit geval gaat de ganse EEG-teelt- en verwerkingspremie naar de vlasser, die ook alle risiko's draagt.

Voor zijn bevoorrading aan strovlas doet de vlasser

¹ Bron : Algemeen Belgisch Vlasverbond. Verslag over het dienstjaar 1978.

in steeds toenemende mate beroep op de provincie West-Vlaanderen, dat haar aandeel in het nationale vlasareaal zag oplopen van 30,3 % in 1967 tot 51,7 % in 1978. De stijgende transportkosten zijn hier wellicht niet vreemd aan. Een andere opvallende verschuiving is het verlaten van het warmwaterrootprocédé ten gunste van het minder arbeidsintensieve dauwrotten. Sinds de groecite 1977 wordt in België zelfs meer dauwroot- dan waterrootvlas gezwingeld.

Cichorei

De teelt van koffiecichorei is een nagenoeg exclusief Westvlaamse aangelegenheid. Ruim 95 % van de cichorei wordt in onze Provincie verbouwd. Het areaal schommelt sinds 1956 om de 1.000 ha per jaar en staat hoofdzakelijk in voor het binnenlands verbruik dat op 12 tot 13.000 Ton cichoreibonen wordt geraamd.

De export aan cichoreibonen is onbeduidend geworden. Deze bedroeg tijdens de periode 1970-1977 gemiddeld slechts 1.870 Ton per jaar tegenover 20.000 tot 30.000 Ton tussen 1930 en 1940. In ons land werden tussen 1970 en 1977 zelfs meer cichoreibonen in- dan uitgevoerd.

Cichorei is een bijzonder spekulatieve teelt. Kleine onevenwichten tussen vraag en aanbod veroorzaakt door een minder geslaagde teelt, tijdelijke exportmogelijkheden of stockvorming, hebben een belangrijke reperkussie op

de cichoreimarkt, wat zich al vlog in een areaalswijziging vertaalt. Het cichorei-areaal vertoont, althans relatief gezien, vrij grote jaarfluctuaties en heeft op langere termijn, de neiging cyclisch te verlopen. Dieptepunten in het areaal werden bereikt in 1962, 1966 en 1972.

Teneinde de produktie aan de behoeften aan te passen en aldus marktordenend op te treden, worden de prijzen van de wortels en de bonen ieder jaar vóór de uitzaai bepaald tijdens interprofessionele besprekingen. Zo steeg tijdens een voor de cichorei eerder gunstige periode, de prijs aan de wortelproducent van 57 F per bak (51 kg) in 1973 tot 94 F in 1976. Terzelfdertijd verhoogde de prijs die aan de droger voor de bonen werd gegarandeerd van 700 F tot 1.370 F per 100 kg.

Landbouwtechnisch deed zich in de cichoreiteelt tijdens de laatste decennia een belangrijke evolutie voor. De teelt werd sterk gerationaliseerd door het veralgemeend gebruik van zuivere cultivars met een hoog drogestofgehalte, lage schieterneiging en goede rooibaarheid, het gebruik van omhuld zaad waardoor precisiezaai mogelijk en het tijdrovend op afstand zetten overbodig werd alsmede het inzetten van herbiciden, waardoor de mechanische onkruidbestrijding sterk werd gereduceerd. Wijzen we er tenslotte op dat met de in gebruikname in 1973 van een trommeldroger met grote capaciteit, waarmee fabrieksmatig wordt gedroogd, het aantal nog in functie zijnde cichoreiasten drastisch werd ingekrompen.

Hop

De hopteelt kende tussen 1958 en 1973 in West-Vlaanderen een gestadige groei. Zo steeg het areaal bij de telling van 15 mei, van 337 ha in 1957 tot 820 ha in 1973, waardoor het in een tijdspanne van 17 jaar meer dan verdubbelde. Deze positieve ontwikkeling vindt grotendeels een verklaring in het toenemend verbouwen in de Poperingse hopstreek van de 'rijke' Engelse cultivars Northern Brewer en Brewers Gold. Terwijl de eerste aanplantingen van deze hopsoorten dateren van omstreeks 1950, steeg hun aandeel in het cultivarassortiment van 28 % in 1961 tot 89 % in 1970. Vanwege de buitenlandse hopverwerkende industrie bestond omwille van hun hoog gehalte aan α -zuren een zeer levendige vraag naar Northern Brewer en Brewers Gold, dit voor de bereiding van hopextrakten en later ook van hoppoeders en hopkorrels. Deze vraag naar hopextrakten werd op haar beurt veroorzaakt door een wijziging in de manier van brouwen. Tussen 1962 en 1971 was de hopmarkt omwille van de goede exportmogelijkheden, dan ook meestal vrij gunstig.

Vanaf 1973 werd de Belgische hopteelt in een zware crisis gedompeld. Deze crisis werd veroorzaakt door een overproduktie aan α -zuren op wereldvlak als gevolg van de sterke areaalsuitbreiding en het toenemend verbouwen van rijke soorten. Verder mag niet uit het oog worden verloren dat vanwege de brouwerij per hektoliter bier minder hop wordt gebruikt. Vooral in de Duitse Bondsrepubliek nam het hopareaal gevoelig toe. Het steeg er van circa 11.800 ha in 1969 tot 20.000 ha in 1973. Deze nieuwe hopvelden werden hoofdzakelijk ingeplant met rijke soorten. Teneinde de hopsektor te saneren werd in 1977 een EEG-rooipremie ingesteld.

Als gevolg van de crisis werd het Westvlaams hopareaal tussen 1973 en 1978 met niet minder dan

209 ha ingekrompen. Stijgende prijzen vanaf de oogst van de groeite 1978, waren evenwel de voorbode van een gunstiger periode.

De Belgische hopteelt evolueerde de laatste decennia naar specialisatie. Tekenend in dit verband is het dalend aantal telers (van 281 in 1966 tot 155 in 1978) alsmede de grotere omvang van de hoptuin per bedrijf (van 2,9 ha in 1967 tot 3,9 ha in 1978), waardoor de produktie rationeler kan gebeuren. Opvallend is verder de vlogge vervanging van de handpluk door de machinale oogst. Wanneer de eerste proeven met de plukmachine in 1954 werden aangevat, durfde niemand vooropstellen dat de gehele oogst 1966 reeds machinaal zou geoogst worden. Andere evoluties zijn het toepassen van bredere rijenafstanden waardoor grotere mechanisatiemogelijkheden van de teeltzorgen en het ophalen van de ranken werden gekreëerd, alsmede het perfektioneren van de hopasten waarbij het meerlagen-systeem werd verlaten voor het éénlaagsysteem en zware persventilatoren werden ingezet.

Tabak

Het tabaksareaal kende tussen 1954 en 1967 in de provincie West-Vlaanderen een gevoelige inkrimping. Zo daalde de met tabak beplante oppervlakte van 1.062 ha in 1954 tot 342 ha in 1967, toen de kleinste uitplant van de laatste 25 jaar werd bereikt. Deze gevoelige regressie was te wijten aan het samengaan van diverse factoren waarvan de belangrijkste zijn :

- het ongunstig Benelux douanetarief ;
- de daling van het verbruik van pijp- en pruimtabak ;
- de lagere rendabiliteit spijs het toekennen tussen 1958 en 1969 op nationale basis van kwaliteitspremies. Deze lagere rendabiliteit was deels het gevolg van de fiskale druk die op de teelt woog ;
- het arbeidsintensief karakter en de onvoldoende mechanisatiemogelijkheden, waardoor de teelt minder aantrekkelijk is vooral voor de jongere landbouwers ;
- het zoeken naar intensivering van het bedrijf in andere bedrijfstakken, vooral de vollegrondsgroenteteelt en de varkensteelt ;
- het onverwacht en bijzonder hevig toeslaan in 1960 van een voorheen niet gekende schimmelziekte, met name de blue mould of blauwe schimmel ;
- het overhevelen in 1964 van de streek van Komen-Waasten waar nogal wat tabak werd geteeld, naar de provincie Henegouwen.

Met het tot stand komen in 1970 van de EEG-verordening ten aanzien van de marktordening van ruwe tabak, werden aan de teelt nieuwe impulsen gegeven. Door deze verordening bekwam de planter prijsgaranties voor de droge tabak onder de vorm van jaarlijks vast te stellen streef- en interventieprijzen voor referentiekwaliteiten, waarbij de interventieprijs 90 % bedraagt van de streefprijs.

Deze prijsgarantie had zoals kon worden verwacht, een uitbreiding van de uitplant tot gevolg. Teneinde het aanbod van inlandse tabak op de vraag af te stemmen, werd sinds 1972 op basis van de tellingsgegevens van 1971 een soort teeltkontingentering ingesteld. Volgens een overeenkomst binnen de Interprofessionele voor de Belgische Tabak, mag de planter die over een teeltvergunning en teeltkontra

beschikt thans normalerwijze geen afzetproblemen kennen. Deze marktverordening, waarbij de productie in de hand wordt gehouden, werkt sinds 1973 een vrij vlotte markt en een vrij stabiel areaal in de hand.

Gemiddeld over de periode 1973-78 besloeg het tabaksareaal 386 ha, wat ruim 78 % van het rijkstotaal uitmaakt. De tabaksteelt wordt door circa 450 planters bedreven.

In de teelttechniek van de tabak die voor het overgroot deel uit de cultivar Phillipijn bestaat, deden zich tijdens de jongste kwarteeuw belangrijke wijzigingen voor die hoofdzakelijk op de kwaliteitsverbetering en op de rationalisatie van de arbeid zijn gericht. De meest sprekende voorbeelden hiervan zijn de toepassing van een scheikundige onkruidbestrijding, het spuiten van fungiciden ter voorkoming van de gevreesde blue mould, het toenemend aantal maaaimachines (van 8 in 1968 tot 112 in 1978), het mechanisch uitplanten en het veralgemeend drogen vanaf 1971 onder plasticbeschutting. De meest recente innovatie is het inschakelen van een zogenaamde 'droogserre' met polyvalente gebruiksmogelijkheden. Door het oogsten in 4 categorieën en bij gepaste rijpheidsgraad, werd een belangrijke stap gezet ten aanzien van de kwaliteitsverbetering.

Suikerbiet

De suikerbieten zijn thans qua areaal het belangrijkste nijverheidsgewas. Gemiddeld over 1976-78 werden in de Provincie nagenoeg 11.600 ha suikerbieten verbouwd, wat bijna de twee derden uitmaakt van de oppervlakte voorbehouden voor nijverheidsgewassen. Het aandeel van de suikerbieten in het nationale areaal bedroeg slechts

11,6 %. In tegenstelling met het vlas, de tabak, de hop en de cichorei kunnen de suikerbieten bezwaarlijk een specifiek Westvlaams gewas worden genoemd.

Het suikerbietareaal kende tijdens de laatste kwarteeuw een merkwaardige evolutie die in 3 stadia kan opgesplitst worden met name een periode van groei, stagnatie en regressie. Tijdens een eerste periode lopend van 1954 tot 1968 kende het areaal een spectaculaire uitbreiding. Zo steeg de oppervlakte bestemd voor suikerbieten in West-Vlaanderen tussen 1954 en 1968 van 6.262 ha tot 16.670 ha en het aandeel van de Provincie in het rijkstotaal van 10,6 tot 18,6 %. Tijdens deze periode werd de teeltoppervlakte op nationale basis gekontingenteerd steunend op het gemiddeld inlands verbruik en de exportmogelijkheden.

Deze eerste periode werd afgesloten met het van kracht worden op 1 juli 1968 van de EEG-prijsreglementering, waarbij de lidstaten de mogelijkheid werd geboden vooraf bepaalde kwanta kristalsuiker te produceren. De bieten hiertoe nodig worden tegen een gegarandeerde prijs afgenomen. Na het instellen van de EEG-reglementering bleef het suikerbietareaal gedurende een vijftal jaar op een hoog niveau. Tijdens deze tweede periode lopend van 1969 tot 1973, werden in de Provincie inderdaad gemiddeld circa 16.000 ha suikerbieten verbouwd.

Het minder rendabel worden van de teelt ondermeer wegens de sterk gestegen produktiekosten, deed de belangstelling voor de suikerbiet sinds 1974 teruglopen. Deze periode van regressie zette zich ook in 1976 flink door. Suikerbieten blijven evenwel een interessant gewas. Op bedrijven met een rundveestapel levert het ook een flinke hoeveelheid ruwvoer, die via het rundvee goed kan gevaloriseerd worden.

Evolutie tijdens de periode 1954-78 van het areaal in West-Vlaanderen bestemd voor nijverheidsgewassen alsmede van hun aandeel in het nationale areaal

	Vlas		Tabak		Hop		Cichorei		Suikerbiet		Totaal nijverheidsgewassen	
	ha	aan-deel (%)	ha	aan-deel (%)	ha	aan-deel (%)	ha	aan-deel (%)	ha	aan-deel (%)	ha	aan-deel (%)
1954	11.741	36,8	1.062	61,1	365	60,0	2.552	94,7	6.262	11,1	21.992	23,4
1956	12.897	38,1	730	68,5	346	66,2	1.211	94,6	8.020	13,1	23.244	23,5
1958	10.243	43,4	971	74,4	375	67,0	1.169	96,2	9.517	14,5	22.341	24,0
1960	11.101	37,4	1.033	72,7	400	60,1	1.314	95,6	9.566	15,2	23.427	24,4
1962	13.499	41,3	809	79,5	430	62,3	865	95,0	8.311	14,6	23.925	25,9
1964	12.865	32,3	528	68,8	503	64,6	1.477	97,5	10.712	16,8	26.097	24,6
1966	7.779	33,0	439	68,9	563	66,9	723	97,6	11.871	17,9	21.390	23,2
1968	4.646	31,8	402	70,7	616	66,7	970	97,6	16.670	18,6	23.391	21,8
1970	3.056	37,3	424	74,4	659	67,9	1.362	95,8	15.768	17,6	21.364	21,1
1972	3.552	44,1	523	76,1	791	69,1	665	96,1	16.577	16,5	22.466	20,0
1974	4.476	49,4	376	76,0	797	68,9	804	98,0	13.998	13,3	20.633	17,6
1976	4.395	49,3	365	79,3	694	68,4	1.513	97,1	11.698	12,2	18.708	17,2
1978	4.422	51,7	389	81,9	611	73,7	1.210	95,7	12.786	11,6	19.491	16,1

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek, Brussel.

evolutie van de groenteteelt in west-vlaanderen

M. Pattou,

Rijkstuinbouwingenieur

Tijdens de laatste 20 jaar kende de groenteteelt in West-Vlaanderen een merkwaardige expansie. De provincie werd een der belangrijkste productiecentra van het land. Ongeveer 20 % van de groenten onder glas en meer dan 40 % van de groenten in open lucht worden in West-Vlaanderen geteeld. Voor champignons is het aandeel van West-Vlaanderen in de nationale productie aangegroeid tot 65 %.

Dank zij het inschakelen van groenten in het teeltplan hebben zich talrijke kleine en middengrote landbouwbedrijven kunnen handhaven, daar waar dit met klassieke landbouwteelten en grondgebonden veehouderij niet mogelijk zou geweest zijn. Intensieve groenteteelt bood aan jonge bedrijfsleiders de kans om nieuwe leefbare bedrijven uit te bouwen. Rekonversie naar groenteteelt heeft er toe bijgedragen dat de afvloeit uit de agrarische sektor in West-Vlaanderen geringer was dan in de rest van het land.

De expansie van de groenteteelt gaf aanleiding tot de vestiging of de uitbreiding van talrijke para-agrarische bedrijven in de sectoren van de toelevering, de kommercialisatie, de verwerking en de distributie. Ongetwijfeld werd hierdoor een positieve bijdrage geleverd voor de algemene economische welvaart in West-Vlaanderen.

Groenteteelt onder glas

In 1978 waren er volgens officiële tellingsgegevens 258 ha serres in West-Vlaanderen, tegenover slechts 63 ha in 1960. De belangrijkste uitbreiding situeert zich van 1963 tot 1970. In die periode was er een toename van 88 ha tot 203 ha, wat betekent dat er per jaar meer dan 16 ha nieuwe serres werden gebouwd. Vanaf 1971 verminderde de aangroei zeer sterk. De stijging van de brandstofprijzen en de onzekere rendabiliteitsvooruitzichten zijn de voornaamste oorzaken van de geringe belangstelling. Wat nu wordt gebouwd volstaat amper om te voorzien in de vervanging van verlaten of gesloopte serres.

Meer dan 80 % van de serres in West-Vlaanderen worden beteeld met groenten. De oppervlakte groenten

onder glas wordt geraamd op 210 ha. In vergelijking met andere productiegebieden is het teeltassortiment sterk eenzijdig. Meer dan 90 % van de oppervlakte wordt praktisch uitsluitend beteeld met tomaten of de klassieke teeltkombinatie sla - tomaten - sla. In dalende volgorde van belangrijkheid teelt men ook komkommer, selder, veldsla, aardbeien en meloen onder glas, maar de oppervlakte van elke teelt is relatief beperkt.

Uit een enquête, uitgevoerd einde 1975, bleek dat West-Vlaanderen 626 bedrijven telt die gespecialiseerd zijn in de groenteteelt onder glas, met een gemiddelde oppervlakte serres van 3.271 m². In het Mechelse, het voornaamste glasgroentencentrum van het land, ligt de gemiddelde bedrijfsgrootte hoger. Het Westvlaams glasgroentenbedrijf is, op enkele uitzonderingen na, een gezinsbedrijf waar alleen in de plant- en oogstperiodes beroep wordt gedaan op losse vreemde arbeidskrachten.

De streek rond Roeselare (280 bedrijven en 86 ha serres) en het Brugse (126 bedrijven en 60 ha serres) zijn de twee belangrijkste productiecentra. Minder belangrijke productiegebieden zijn de streek rond Gistel en Oudenburg en het N.W.-gedeelte van het arrondissement Tielt met Pittem als centrum. In dalende volgorde van belangrijkheid hebben volgende deelgemeenten de grootste oppervlakte serres: St.-Andries, Oostnieuwkerke, Gits, Roeselare, Ardooi, Westrozebeke, Assebroek, Varsenare en Ingelmunster.

Tussen de twee belangrijkste productiecentra zijn er duidelijke verschillen in bedrijfstruktuur. In de streek van Roeselare waar de bedrijven in de zestiger jaren gegroeid zijn uit kleine landbouwexploitaties, nemen de openluchtteelten vaak nog een belangrijke plaats in. De oppervlakte serres, gemiddeld 3071 m² per bedrijf, is er kleiner dan in het Brugse met een gemiddelde bedrijfsgrootte onder glas van 4795 m². Het Brugse heeft reeds een oude tuinbouwtraditie en de bedrijven zijn er uitgebouwd tot meer gespecialiseerde glasgroentenbedrijven.

Typisch voor de Westvlaamse glasgroenteteelt is het belangrijk aandeel van de koude en licht verwarmde serres die samen bijna 56 % van het areaal uitmaken. Slechts 44 % van de serres zijn ingericht met buisverwarming. Dit hangt samen met de bedrijfsgrootte. Grote bedrijven zijn meer uitgerust met buisverwarming dan kleine bedrijven.

Meer dan 80 % van de bedrijven kommercialiseren hun productie langs de C.V. Veiling REO te Roeselare. Dit percentage verschilt naargelang de streek: meer dan 90 % in de arrondissementen Roeselare, Tielt en Ieper, maar aanzienlijk minder in de andere arrondissementen. In het Brugse verkopen 39,7 % van de bedrijven rechtstreeks aan de groothandel. In het arrondissement Oostende kommercialiseert één derde van de bedrijven via de veiling « De Kust » te Oostende en in het arrondissement Kortrijk gebeurt de afzet voor 20 % van de bedrijven op de markt te Kortrijk. De Westvlaamse glasgroenteteelt is sterk exportgericht. Meer dan 70 % van de serresla en ongeveer 40 % van de tomaten aangevoerd op de veiling te Roeselare worden uitgevoerd, hoofdzakelijk naar Frankrijk en West-Duitsland.

Om het duurder worden van de kostenfaktor arbeid op te vangen gaat men op het moderne glasgroentenbedrijf steeds meer werkzaamheden mechaniseren en arbeidsbesparende technieken toepassen: veralgemeend gebruik van de vierwielige trekker, rationaliseren van het transport en automatisering van beregening en klimaatregeling.

Door de gestegen stookkosten en de toenemende invoerdruk vanuit Frankrijk en Nederland, waar een gevoelige stijging van de produktie o.m. in de hand werd gewerkt door concurrentieverstorende maatregelen, wordt de leefbaarheid van onze glasgroentenbedrijven bedreigd. Bovendien leidt het sparen van energie tot een verstoring van het aanvoerpatroon, wat spectaculaire prijsinzinkingen veroorzaakt. De gedaalde rendabiliteit en de ongunstige vooruitzichten betekenen een rem op de nochtans noodzakelijke vervanging van oude serrekonstrukties. Dit leidt tot een geleidelijke afbouw van ons Westvlaams glasareaal en bedreigt de bestaanszekerheid van meer dan 600 gezinnen in de produktiesektor alleen, zonder rekening te houden met de gevolgen voor de bedrijvigheid in de toeleverings- en kommercialisatiesektor.

Groenteteelt in openlucht

De groenteteelt in openlucht kende in West-Vlaanderen een buitengewone ontwikkeling vanaf 1960. In feite zijn er twee periodes waarin het areaal zeer sterk is toegenomen: vanaf 1960 tot 1963 met een stijging van ongeveer 1700 ha tot 4200 ha en vervolgens van 1969 tot 1975 van bijna 5000 ha tot ongeveer 9000 ha. Tussen beide periodes in liep de oppervlakte eerder terug. Na 1975 en tot in 1978 was er een geleidelijke toename, maar in 1979 liep het areaal met meer dan 20 % terug. Deze teruggang was vooral het gevolg van de inkrimping van de belangrijkste teelten voor industriële verwerking nl. wortelen, erwten en vooral schorseneren.

Tabellen 1 en 2 geven de evolutie van het areaal voor de belangrijkste groenten, zoals die blijkt uit de officiële tellingsgegevens van het NIS. De laatste kolommen vermelden het aandeel van West-Vlaanderen in het rijksareaal.

Tabel 1. *Evolutie groenteteelt openlucht West-Vlaanderen (ha) — telling 15 mei*

Teelt	Oppervlakte in ha					% t.o.v. Rijk		
	1964	1969	1974	1978	1979	1964	1974	1979
Erwten industrie	1.085	1.186	1.762	2.494	2.226	16	14	36
Bonen industrie	1.010	797	905	570	557	48	45	42
Wortelen	274	514	1.643	1.277	903	52	77	75
Schorseneer	1.288	1.592	2.526	3.053	1.571	89	91	91
Selder	65	126	225	241	137	59	94	69
Rode kool	38	66	145	184	178	20	56	71
Witte kool (1)			30	73	54	25	25	48
Savooikool (1)			45	71	46	36	36	40
Bloemkool	52	60	107	129	198	8	16	27
Ajuin	56	100	151	210	185	13	41	53
Zomerprei	44	59	112	204	234	16	27	48
Kropsla	52	94	122	135	126	15	28	38
Totaal	4.225	4.919	8.426	9.836	7.646			
% t.o.v. Rijk	22	21	29	39	41			

(1) cijfers van 1964 en 1969 niet beschikbaar.

Tabel 2. *Evolutie groenteteelt openlucht West-Vlaanderen — telling 1 september*

	Oppervlakte in ha			% t.o.v. Rijk	
	1974	1978	1979	1974	1978
Bonen industrie	1.333	865	923	66	77
Wortelen	614	114	172	72	53
Selder	134	202	134	72	79
Spinazie	37	15	76	22	19
Bloemkool	108	130	161	35	45
Kropsla	63	90	64	31	55
Rode kool	86	42	39	58	51
Witte kool	25	10	11	36	22
Savooikool	223	121	120	75	72
Spruitkool	101	103	90	28	35
Prei	305	299	294	35	41
Totaal	3.311	2.097	2.208		
% t.o.v. Rijk	38	53			

In feite worden er meer groenten geteeld dan de officiële tellingsgegevens aangeven. Voor 1978 werd de oppervlakte groenten geteeld in West-Vlaanderen door het Verbond van Koöperatieve Veilingen geraamd op 15.870 ha, d.i. ongeveer 33 % meer dan de aangegeven oppervlakten van de tellingen van 15 mei en 1 september samen. Niettemin zijn deze tellingsgegevens bijzonder nuttig en betrouwbaar om de evolutie en het relatief belang van de Westvlaamse groenteteelt na te gaan.

De verhoudingscijfers tonen aan dat West-Vlaanderen tijdens de laatste twee decennia het belangrijkste produktiegebied van openluchtgroenten van het land is geworden met resp. 41 % en 53 % van de getelde oppervlakte. Groenten in openlucht worden geteeld voor industriële verwerking (konserven of diepvries), hetzij voor vers verbruik. Gewassen die in West-Vlaanderen hoofdzakelijk voor de industrie worden geteeld zijn erwten, bonen, wortelen, schorseneer, selder en spinazie. Typische groenten voor vers verbruik zijn kropsla en ajuin. Alle overige vermelde groenten hebben een meer gemengde bestemming.

Industriegroenten worden geteeld op landbouwbedrijven, terwijl de intensieve groenteteelt thuis hoort op kleinere, meestal gespecialiseerde bedrijven, al of niet in combinatie met groenteteelt onder glas. Met uitzondering van erwten, bonen, spinazie en wortelen worden praktisch alle Westvlaamse groenten geteeld in midden West-Vlaanderen, binnen de vierhoek Wingene - Waregem - Menen - Diksmuide.

Erwten, bonen en spinazie voor industriële verwerking zijn, zowel op vlak van inkomensvorming, arbeidsbehoefte als mechanisering te vergelijken met klassieke landbouwteelten. Zij worden dan ook hoofdzakelijk geteeld op grotere landbouwbedrijven. De erwten-teelt voor industriële verwerking blijft uitbreiden, dit in tegenstelling met de andere provincies waar, ingevolge de moeilijkheden in de conservenindustrie, de teelt sterk is ingekrompen. Dit verklaart de zeer sterke stijging van het Westvlaams aandeel in het rijksareaal. Het belang van de bonenteelt bestemd voor industriële verwerking is sterk teruggelopen, dit ingevolge de vermindering van de buitenlandse vraag.

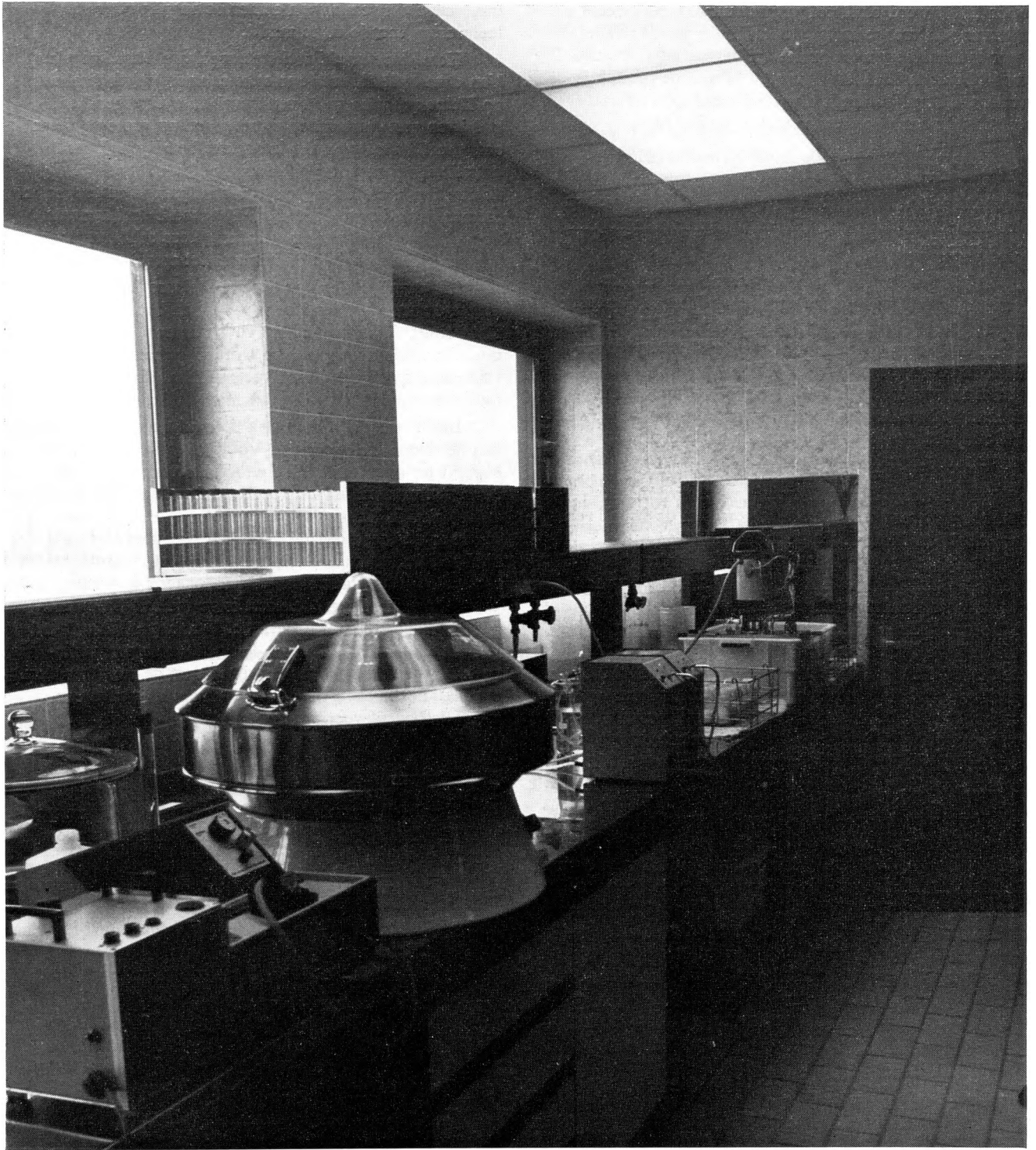

Foto D. Sanders — Laboratorium Provinciaal Centrum voor Land- en Tuinbouw te Roeselare (Beitem)

Schorseneren, wortelen, witte selder en knolselder zijn typisch Westvlaamse industriegroenten. Vooral schorseneer is een exclusiviteit voor deze provincie. Het was jaren de ruggegraatteelt voor talrijke kleine en middengrote bedrijven in midden West-Vlaanderen. Door een meer doeltreffende chemische onkruidbestrijding, het machinaal oogsten en het machinaal sorteren verdween het arbeidsintensief en familiaal karakter van de teelt. De mogelijkheid tot schaalvergroting werd door Frankrijk, belangrijkste klant voor de Westvlaamse schorseneer, benuttigd om zelf te gaan produceren. Bovendien hadden de Westvlaamse telers in het voornaamste productiegebied

gelegen rond Meulebeke, Pittem en Ardoorie, steeds meer af te rekenen met bodemmoeheid. Dit verklaart de grote daling van het areaal in 1979.

Na de geweldige teeltuitbreiding van wortelen en selder voor industriële verwerking tijdens de zestiger jaren, stelt men thans een daling van het areaal vast, die vooral voor wortelen belangrijk is. Dit is het gevolg van het teruglopen van de vraag vanwege de Franse conservenindustrie. Ook voor deze teelten heeft men in Frankrijk gestreefd naar een grotere zelfvoorziening.

West-Vlaanderen is een belangrijk productiegebied van sluitkool, en meer speciaal van rode kool en savooikool.

Vóór 1970 werd sluitkool vrijwel uitsluitend geteeld als nagewas van vroege aardappelen. Thans wordt relatief meer in hoofdgewas als zomer- of herfstteelt verbouwd, vooral bij rode kool. Ongeveer 20 % van de produktie wordt via de veiling gekommercialiseerd, de rest gaat rechtstreeks naar de groothandel of de industrie.

In tegenstelling met de reeds vermelde industrie-groenten is West-Vlaanderen pas later een belangrijk produktiegebied geworden van ajuin, spruitkool, prei en bloemkool. Dit blijkt duidelijk uit de verhoudingscijfers in de tabellen.

Ajuin wordt geteeld op landbouwbedrijven die doorgaans zijn uitgerust met een aangepast machinepark en een geventileerde bewaarplaats. Spruitkool, prei en bloemkool waren tot voor kort praktisch uitsluitend bestemd voor vers verbruik. Dank zij de veiling te Roeselare was er een geleidelijke uitbreiding van deze teelten. Tijdens de laatste jaren schiep de oprichting en de snelle expansie van verschillende diepvriesbedrijven verruimde perspectieven voor deze teelten.

Spruitkool, vóór 1970 weinig verbouwd in West-Vlaanderen, werd een belangrijk gewas in de streek van Passendale en Moorslede. Door introductie van hybriderassen kon machinaal éénmalig worden geoogst. Mede dank zij het machinaal planten en het wegvallen van de eis om handgekuiste spruiten aan te bieden, voltrok zich een vrij belangrijke schaalvergroting op het vlak van het produktiebedrijf. Waar men vroeger minder dan 1 ha per bedrijf teelde, treft men nu bedrijven aan met 5 ha spruiten en meer. Vroeger werden praktisch alle spruiten verkocht via de veiling. Thans koopt de diepvriesindustrie een groot gedeelte van haar behoefte rechtstreeks bij de teler en verhandelt de veiling hoofdzakelijk spruiten voor de verse markt.

Vroege prei, net als vroege wortelen was een belangrijke specialiteit van de intensieve tuinbouwbedrijven van het Brugse en de oude tuinbouwgebieden langs de kust. De belangstelling voor deze primeurteelten is de laatste jaren iets levendiger geworden sinds de energiekrisis de rendabiliteit van de glasgroenteteelt bedreigt. Prei is een zeer belangrijke teelt geworden voor midden West-Vlaanderen. Waar men tot vóór 1974 hoofdzakelijk herfst- en winterprei teelde, is men zich nu ook meer gaan toeleggen op zomerprei. Het grootste gedeelte van de prei vindt zijn afzet langs de veiling te Roeselare. Ook is er stijgende vraag vanwege de industrie. Als arbeidsintensief gewas is prei, samen met bloemkool, zeer belangrijk voor de inkomensvorming op talrijke, vooral kleinere bedrijven.

Bloemkool is een arbeidsintensief gewas dat hoge eisen stelt aan de bodem, maar evenzeer een vakbekwame bedrijfsleider vraagt. Ook hier was er dezelfde evolutie: waar vroeger hoofdzakelijk herfstbloemkool werd geteeld, gaat de Westvlaamse teler nu ook meer vroege en zomerbloemkool verbouwen. De teelt van winterbloemkool daarentegen is sterk ingekrompen. Jarenlang kocht de verwerkende industrie op de veiling belangrijke hoeveelheden bloemkool in periodes van grote aanvoer. Hierdoor werd vaak een prijsinzinking vermeden of werd de marktsituatie vlugger gesaneerd. Thans gaat de industrie rechtstreeks bij de teler kopen. Ook stelt men een verschuiving van de teelt vast van het intensieve tuinbouwbedrijf naar het grote landbouwbedrijf, dit met het oog op de toelevering van de diepvriesbedrijven. De intensieve

tuinbouwbedrijven blijven echter belangrijk voor de toelevering van de verse markt.

Hetzelfde verschijnsel stelt men vast voor kropsla. Van deze teelt die tot voor enkele jaren praktisch alleen op kleine percelen werd verbouwd en overwegend op bedrijven met glastuinbouw, treft men nu grote percelen aan van 1 ha en op meer intensieve bedrijven. Deze ontwikkeling was mogelijk door het feit dat men een doeltreffende chemische onkruidbestrijding kan toepassen en men grote hoeveelheden planten kan betrekken van gespecialiseerde plantenkwekerijen. Deze schaalvergroting had een belangrijke uitbreiding van het areaal voor gevolg.

Uiteraard zijn er nog talrijke kleinere teelten die in het kader van dit overzicht niet kunnen behandeld worden. Het betreft vooral produkten voor de verse markt die op intensieve tuinbouwbedrijven worden geteeld: staak- en snijbonen, selder, augurken, peterselie, veldsla, andijvie, radijs en asperges.

In dit overzicht dient ook de merkwaardige uitbreiding van de witloofteelt vermeld. Vóór 1974 was het areaal beperkt tot ongeveer 50 ha, en slechts voor een tiental bedrijven was witloof de hoofdactiviteit. In 1979 waren er meer dan 500 ha op ongeveer 200 bedrijven. In absolute cijfers is dit areaal gering in vergelijking met wat in Brabant, het voornaamste produktiegebied, wordt geteeld, maar de sterke relatieve stijging toont toch aan dat er in West-Vlaanderen een toekomst is weggelegd voor deze arbeidsintensieve teelt bij uitstek. Verheugend is ook het feit dat, in tegenstelling met de traditionele produktiegebieden de Westvlaamse bedrijfsleiders de meest moderne produktietechnieken gaan toepassen en vóór alles een rationele bedrijfsvoering nastreven.

Champignons

De champignonteelt kende een merkwaardige expansie in West-Vlaanderen. De jaarproduktie, in 1964 amper 72 ton, zou nu bijna 8000 ton bedragen. Het aantal bedrijven steeg van 5 in 1964 tot 80 in 1979. West-Vlaanderen staat in voor 65 % van de Belgische produktie.

Een relatief groot aantal champignontelers zijn oude vlassers. Niet toevallig vindt men dan ook de sterkste concentratie aan champignonbedrijven in het zuiden van de arrondissementen Roeselare en Tielt.

Champignonteelt is een kapitaalintensieve bedrijfstak. Ook worden er hoge eisen gesteld aan de persoon van de bedrijfsleider. Alleen een vakbekwaam en nauwgezet bedrijfsleider heeft nog toekomst in deze sektor.

Tijdens de laatste jaren voltrekt zich een snelle technologische evolutie in de champignonteelt. Talrijke nieuwe technieken worden toegepast met het oog op produktievermeerdering, arbeidsbesparing, kostprijsbeperking of een verhoging van de teeltzekerheid. Hierbij dient vermeld het pasteuriseren en doorgroeien van de kompost in massa, het machinaal vullen en leegmaken van de cellen en het machinaal snijden van champignons.

Ongeveer 30 % van de champignons worden gekommercialiseerd door de veiling te Roeselare. Ongeveer 70 % van de totale produktie is bestemd voor de verse markt. De rest gaat naar de konservenindustrie.

Oorzaken van de groei

De algemene stijging van de welvaart, de verfijning van het voedingspatroon en het wegvallen van de eigen

moestuin verhoogden de vraag naar verse en verduurzaamde groenten. Dank zij het vrij verkeer van goederen binnen de EEG werd een teeltuitbreiding in de groente-producerende regio's mogelijk. Men kan zich de vraag stellen waarom, wat ons land betreft, de uitbreiding van de groenteteelt in de laatste twee decennia, zich voor een groot stuk in West-Vlaanderen heeft gelokaliseerd.

Noch het onderwijs, noch de voorlichting en ook niet de nochtans belangrijke overheidssteun aan investeringen in de tuinbouwsector kunnen als aanvaardbare redenen worden aangewezen. Deze infrastructuur was ook aanwezig in de andere provincies en de modaliteiten voor overheidssteun waren dezelfde voor gans het land. Het zijn elementen, initiatieven en ontwikkelingen eigen aan de provincie en haar bevolking die aan de basis liggen van de expansie van de groenteteelt in West-Vlaanderen :

(1) In de eerste plaats de aard van de grond, de structuur van de bedrijven en de mentaliteit van de agrarische bevolking in het betrokken gebied van centraal West-Vlaanderen. De overwegend kleinere bedrijven in de zand- en zandleemstreek leenden zich uitstekend voor reconversie naar de groenteteelt. De agrarische bevolking is er ondernemend en werkzaam, durft investeren, staat open voor nieuwe ontwikkelingen en mogelijkheden en past het bedrijfsplan snel aan bij een nieuwe marktsituatie of gewijzigde omstandigheden.

(2) De inbreng van het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw was belangrijk. De activiteit van deze provinciale instelling voor wetenschappelijk onderzoek, aanvankelijk beperkt tot de sector van de nijverheidsgewassen, werd telkens uitgebreid en aangepast wanneer bepaalde nieuwere teelten interessant bleken te zijn voor de inkomensvorming of kansen boden voor de reconversie van bepaalde bedrijven. Zo werd in 1960 gestart met de sectie industriegroenten, in 1967 met de champignonteel en in 1971 met groenten voor vers verbruik.

Het onderzoek in het centrum was steeds gericht op de praktijk en afgestemd op de noden van het bedrijfsleven. De resultaten van het onderzoek werden snel ge vulgariseerd en de groenteteler kon zich teelttechnisch laten begeleiden. De activiteit beperkte zich niet louter tot het vaststellen van de optimale teelttechniek, maar door vulgarisatie en begeleiding wekte men belangstelling op voor nieuwere teelten en teelttechnieken. De doelstellingen van de vzw ' Westvlaamse Proeftuin voor industriegroenten ' opgericht in 1976 en geïntegreerd in het Centrum, lopen volledig parallel met de activiteiten van het Centrum.

De expansie voor de champignonteel kwam er dank zij de werking van het Provinciaal Centrum dat instond voor de opleiding van de nieuwe telers, het onderzoek en de voorlichting van de bedrijven. Ook de uitbreiding van de witloofteelt is voor een groot stuk te danken aan het Centrum.

(3) Zeer verdienstelijk waren de groothandelsbedrijven in industriegroenten. Ontstaan uit kleine familiale ondernemingen hebben zij hun bedrijven uitgebouwd tot belangrijke toeleveringsbedrijven van de, hoofdzakelijk buitenlandse, conservenindustrie en dit voor schorseneer, bonen, wortelen en selder. Hun taak bleef niet beperkt tot een loutere handelsfunctie, maar zij hebben zich ook geïnstalleerd voor de voorverwerking van de aangekochte produkten.

(4) De Westvlaamse conservenfabrieken hebben hun

assortiment tijdig gediversifieerd, dit in tegenstelling met andere verwerkingseenheden in ons land. Deze verruiming van het assortiment, samen met de stijging van de jaaromzet resulteerde in een verhoging van het areaal industriegroenten.

(5) De CV Veiling REO te Roeselare heeft een baanbrekende rol gespeeld. Als enige groothandelsveiling in West-Vlaanderen is deze veiling erin geslaagd een groot gedeelte van het aanbod aan groenten te bundelen. Hierdoor wordt aan de producent een prijs gewaarborgd die de weerspiegeling is van de werkelijke marktsituatie. Het versterken van de marktpositie van de producent bij de prijsvorming, het voeren van een vooruitstrevend, op de toekomst gericht beheer en de bekwame leiding betekenden een sterke stimulans voor de uitbreiding van de groenteteelt in West-Vlaanderen. De evolutie van het ledenaantal en de jaaromzet illustreren dit duidelijk : 1893 leden en een omzet van 1007,6 miljoen fr in 1979 tegenover 1194 leden en 204,9 miljoen fr in 1966.

(6) Tenslotte is er de spectaculaire ontwikkeling van de groentendiepvriesindustrie. In enkele jaren tijd werden in het centrum van het groentenproduktiegebied 8 verwerkingseenheden opgericht. Samen vertegenwoordigen ze een zeer belangrijke en nog jaarlijks toenemende verwerkingscapaciteit, wat uiteraard nieuwe mogelijkheden heeft gecreëerd voor de groenteteler. Belangrijk hierbij is dat het assortiment dat de diepvries vraagt voor een groot gedeelte is samengesteld uit meer arbeidsintensieve gewassen. Deze gewassen zijn, op vlak van inkomensvorming, interessanter voor de teler dan de klassieke industriegroenten.

Problematiek en Ontwikkelingstendensen

De glasgroentensektor wordt met ernstige problemen gekonfronteerd. Vooral de rentabiliteit van de bedrijven met licht verwarmde serres wordt bedreigd. Zoals reeds werd onderstreept, dreigt het Westvlaamse areaal serres geleidelijk af te brokkelen indien er geen maatregelen worden genomen om de snellere vervanging en een betere uitrusting en inrichting van de glasgroentenbedrijven te stimuleren. De heroriëntatie van een gedeelte van deze bedrijven kan worden ondersteund door praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek, teelttechnische en bedrijfs-ekonomische begeleiding.

Op de kleinere openluchtgroentenbedrijven blijft men aangewezen op arbeidsintensieve teelten. Voor witloof, aardbeien en nieuwere groentengewassen zijn er nog mogelijkheden voor teeltuitbreiding. Produceren van kwaliteit, een aantrekkelijke presentatie en actieve promotie voor streekeigen groenten verhoogt de kansen voor een gunstige rentabiliteit.

Het areaal klassieke industriegroenten zoals schorseneer, wortelen en bonen loopt terug. De ervaring leert dat, van zodra de voornaamste werkzaamheden worden gemechaniseerd of van het produktiebedrijf afgestoten, de teelt financieel minder interessant wordt en het areaal zich dan ook verplaatst naar grotere landbouwbedrijven. Gelukkig zal een gedeelte van de oppervlakte van deze teelten kunnen worden vervangen door bloemkolen, spruitkool, prei, andijvie en andere gewassen, waarvoor een grotere vraag is ontstaan, dank zij de expansie van de diepvries.

de verduurzaming van groenten in west-vlaanderen

Ir. U. Avermaete,
Adviseur B.B. Leuven

De vooruitgang van de technologie, de evolutie van de verbruikersgewoonten en het ondernemersinitiatief hebben het belang van de groenteteelt, bestemd voor de verwerkingsindustrie gevoelig doen toenemen in de Westvlaamse regio. Voor vele te klein geworden akkerbouwbedrijven bood de teelt van industriegroenten een geschikt middel om het arbeidsinkomen op te drijven.

Het inschakelen van de zogenaamde grove groenten bood dan ook de mogelijkheid om de aanwezige arbeidskrachten beter te valoriseren en aldus de verdoken werkloosheid op de familiale bedrijven in te dijken.

Het belang van de groenteverwerking voor de Westvlaamse land- en tuinbouw

Volgens de gegevens van de 15-mei telling bedroeg de oppervlakte groenten, bestemd voor de verwerkingsindustrie, nog 16.433 ha in 1978.

In dit cijfer is geen rekening gehouden met de teelt van spruiten en andere koolsoorten, waarvan ook een belangrijk deel voor de verwerking bestemd is zodat de werkelijke oppervlakte ruim 17.000 ha bedroeg.

In vergelijking met 1975 is er een areaalsvermindering van ruim 3.500 ha.

Bovendien wordt verwacht dat er in 1979 en ook in 1980 een verdere daling van het areaal opgetreden is. Deze daling wordt vooral veroorzaakt door de terugloop van industrie-erwten. Het is in de provincies Henegouwen, Brabant en Namen dat deze teelt inkromp tengevolge van de teloorgang van het grootste groenteverwerkingsbedrijf in ons land. Daarentegen is het areaal der industrie-erwten in West-Vlaanderen op peil gebleven (tabel 1).

Het is duidelijk dat het relatief belang van West-Vlaanderen voor deze teelt sterk is toegenomen (tabel 2).

De teelt van bonen heeft zich in vergelijking met de erwten beter weten te handhaven. Het aandeel van West-Vlaanderen schommelt jaarlijks tussen 20 en 30 %. Het belang van de directe arbeidskosten in de totale produktiekosten is bij erwten en bonen, zoals trouwens ook voor de meeste industrieteelten sterk teruggelopen. Dit is het gevolg van de toegenomen mechanisatie van de veldwerkzaamheden en heeft ertoe geleid dat de

Tabel 1 : *Oppervlakte besteed aan enkele groenteteelten in West-Vlaanderen.*

(in hectaren)

	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Groen geoogste erwten	1.096	1.217	1.477	1.762	2.023	2.264	2.082	2.494
Groen geoogste bonen	926	744	466	548	853	504	596	570
Tuin-wortelen	605	913	1.323	1.522	1.461	1.363	1.237	1.099
Witte selder	98	116	141	154	169	201	126	148
Spinazie	46	78	98	105	113	120	131	115
Kervel	9	9	13	21	19	6	13	8
Schorseneren	2.279	1.866	2.220	2.526	2.340	2.649	2.989	3.053

Bron : NIS

Tabel 2 : *Westvlaams aandeel in de Belgische oppervlakte, bestemd voor enkele groenteteelten.*

	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Groen geoogste erwten	11,7	13,0	12,7	13,6	16,0	29,0	17,0	27,8
Groen geoogste bonen	31,6	31,6	22,3	28,1	26,1	22,5	20,5	24,5
Tuin-wortelen	73,2	79,2	85,3	83,2	82,4	80,5	76,7	74,5
Witte selder	74,2	88,5	95,9	95,6	92,8	94,8	95,4	94,9
Spinazie	43,8	57,3	53,2	54,9	57,0	66,6	64,8	68,4
Kervel	39,1	45,0	52,0	70,0	57,5	54,5	52,0	73,7
Schorseneren	89,3	92,1	92,6	91,0	89,5	99,5	89,2	91,2

Bron : NIS

mogelijkheden om de beschikbare arbeid intenser te valoriseren, merkkelijk zijn teruggelopen. Daarbij wordt in West-Vlaanderen via kontrakten met telersrisiko meer mogelijkheden geboden om eigen arbeid in te zetten.

Voor wortelen wordt in sterke mate beroep gedaan op kontrakt zonder telersrisiko. De teelt van wortelen kende op die wijze een verdubbeling van het areaal in West-Vlaanderen.

De belangrijkste industriegroenteteelt voor West-Vlaanderen is ongetwijfeld de schorsenerenteelt. Tijdens de jongste kwarteeuw kende deze teelt een sterke uitbreiding van het areaal en bedroeg in 1978 3.053 ha. Voor de verwerking van de schorseneren wordt echter in grote mate beroep gedaan op de Franse verwerkingsindustrie, zodat de eigen produkten voor de commercialisatie en voor de prijsvorming zeer sterk afhankelijk zijn van deze bedrijven en met lede ogen wordt vastgesteld dat ook in Frankrijk aan de schorseneren een stimulans wordt gegeven.

De groenteverwerkingsindustrie

De Belgische groenteverwerkingsindustrie ontstond te Leuven in het Centrum van het destijds traditionele

Belgische groenteteeltgebied. Na 1900 werden ook bedrijven gesticht buiten het teeltgebied Mechelen-Leuven en in 1907 werd in de Westvlaamse zandstreek het bedrijf 'Star' opgericht. De malaise die de groentekonserven tijdens de jongste jaren trof heeft geleid tot de afbouw van Marie Thumas, zodat het belangrijkste groentekonservenbedrijf nu in West-Vlaanderen ligt.

De totale Belgische produktie van de geappertiseerde groenten is sterk teruggelopen in de laatste jaren en bedroeg in 1979 nog 140.000 ton (volgens de groepering van de groentekonserven); in 1975 bedroeg deze produktie nog 225.377 ton.

Er dient op gewezen dat de sektor van de geappertiseerde groenten in 1977 252 bedienden en 1.371 arbeiders tewerkstelde. Tijdens de oogst worden tijdelijke arbeidskrachten aangetrokken.

De bedrijven die diepvriesgroenten produceren, zijn van recentere datum en bevinden zich vrijwel uitsluitend in West-Vlaanderen.

In de sektor van de diepvriesgroenten is de familiale structuur van de bedrijven nog sterk uitgesproken. Deze bedrijven worden op dit ogenblik geleid door de generatie van de stichters en het is de vraag of zij in staat zullen zijn om de konkurrentie met de Europese bedrijven het hoofd te bieden. De huidige uitbreiding en de stichting van nieuwe bedrijven is hoopgevend.

Volgens schatting bedraagt de produktiekapaciteit van de Westvlaamse diepvriesbedrijven jaarlijks 45.000 ton tot 50.000 ton. Een belangrijk deel van de diepvriesprodukten is voor het buitenland bestemd.

Buitenlandse handel

Zoals hoger vermeld wordt een groot deel van de Westvlaamse schorsenerenproduktie uitgevoerd naar Frankrijk. In 1979 bedroeg deze uitvoer 40.272 ton voor de globale waarde van 232 miljoen frank. De uitvoer van wortelen naar Frankrijk is in volume nagenoeg even belangrijk als die van de schorseneren en in 1979 vertegenwoordigde dit een bedrag van 158 miljoen frank.

In het verleden werd jaarlijks ongeveer 70 % van de produktie van groentekonserven naar het buitenland uitgevoerd. Deze uitvoer bestaat volgens de groepering van de Belgische konserveurs voor meer dan 50 % uit erwten en bonen.

Gedurende de tijdspanne 1965-77 heeft de geografische spreiding van de Belgische uitvoer van geappertiseerde groenten opmerkelijke wijzigingen ondergaan. In 13 jaar tijd groeide het Westduitse aandeel van 46 % tot 69 %, terwijl het Nederlandse aandeel in deze periode slonk van 30,7 % tot 19 %. Samen zorgden West-Duitsland en Nederland voor nagenoeg 88 % van onze buitenlandse afzet in 1977. Het aandeel van niet-EG-landen bedroeg toen 6,6 %.

De export van verwerkte groenten in zijn gewichtstotaliteit was groter in 1978 dan in 1977, doch daalde in waarde voor de verduurzaamde (blikkonserven) groenten.

De import daarentegen daalde over de ganse lijn in waarde, doch steeg in gewicht voor de blikkonserven.

In de sektor van de diepvriesgroenten kennen zowel

Foto H. Maertens, Brugge

de invoer als de uitvoer een aanzienlijke groei in het recente verleden.

Ruim 80 % van de diepvriesimport is afkomstig uit twee buurlanden : Nederland (65 %) en Frankrijk (15 %). De Nederlandse diepvriesgroenten hebben via een uitgebreid distributieapparaat een vaste voet gekregen in de Belgische kleinhandel. Frankrijk dat zijn aandeel tussen 1970 en 1977 wist op te drijven van 10 % tot 15 %, levert vooral in grootverpakking. Doperwtten maken minstens 1/3 van hun pakket uit. Deze worden gedeeltelijk aangewend voor de produktie van groentekonserven (bv. erwten + wortelen). De Belgische export is bijna uitsluitend afgestemd op drie landen : Frankrijk (38 %), West-Duitsland (30 %) en Nederland (22 %).

Het aandeel van Frankrijk en West-Duitsland is toegenomen, vooral ten koste van Nederland en Engeland.

De (Westvlaamse) diepvriesbedrijven kennen een groeiende vraag

De konsumptie van geappertiseerde groenten stagneert wegens tal van factoren waaronder de opkomst van diepvriesgroenten en de (zachte winters met) goedkope verse groenten wel de voornaamste zijn.

Recente enquêtes omtrent de diepvriesmarkt tonen aan dat het Belgisch diepvriesverbruik, bekeken op Europees vlak, nog vrij gering is, doch dat het aantal verbruikers toeneemt alsook de verbruiksfrekwentie.

Voorale de inkoopwijze van de grootkeukenbedrijven en kollektiviteiten (± 25 % van het totale diepvriesgroenteverbruik) heeft de laatste 10 jaren een sterke evolutie meegemaakt die wordt weerspiegeld door de volgende cijfers :

	Wijze van aankoop 1967	Wijze van aankoop 1976
Diepvries	5 %	30 %
Traditionele conserven (erwten, bonen, schorseneren)	45 %	20 %
Rauwkostspecialiteiten (gekonserveerd : geraspte wortelen, raapselder, macedoine, rode biet, gemengde sla)	5 %	24 %
verse groenten	45 %	26 %

Deze cijfers illustreren duidelijk de vooruitgang van de diepvriesgroenten ten koste van verse groenten en conserven. Opvallend is evenwel dat men terugkeert naar de conserven voor groenten die relatief duurder zijn geworden of veel handenarbeid vergen bij de bereiding (raapselder, rode kool, rode biet, e.d.). Het verlangen naar rauwkost heeft dit evenwel gestimuleerd o.w.v. de variatiemogelijkheid in het menu.

Onder de diepvriesgroenten heeft spinazie een belangrijke plaats ingenomen. Recente gegevens uit West-Duitsland tonen aan dat het aandeel van spinazie op de markt voor diepgevroren groenten aldaar de laatste jaren ± 53 % bedraagt. Vooral de fijnere smaak van deze groenten onder diepvriesvorm t.o.v. geappertiseerde vorm

en de mogelijkheid specialiteiten zoals spinazie met room te kunnen aanbieden, dragen bij tot dit succes.

Toch nog grote problemen

Zowel in België als in andere Europese landen is het eerste probleem waaraan de fabrikanten het hoofd moeten bieden, dat van de overproduktie tengevolge van een te grote produktiekapaciteit in verhouding tot de afzetmogelijkheden. Gevolg daarvan zijn overtollige voorraden en o.m. wegens de niet-elastische marktomstandigheden, prijzen die in vele gevallen niet meer renderend zijn.

Onder toenemende (prij)sdruk van de buitenlandse concurrentie is de Belgische conservenindustrie middelen gaan zoeken om goedkoop te blijven produceren en heeft de kwaliteit daar onder geleden. Zo werden erwten en bonen te laat geoogst met het oog op een hoger produktievolumen en hebben besparingen op personeelskosten het aantal onzuiverheden in het blik geenszins vermindert.

Momenteel worden onze conserven in Duitsland soms bestempeld als tweederangskonserven in vergelijking met de Franse produkten. Daaraan heeft ook de uitgebreide Franse reclame in radio, TV en pers, (gehuurd door SOPEXA) een bijdrage geleverd. Onze Belgische fabrikanten staan tegenover deze gezamenlijke acties van de Fransen op de Duitse markt te zwak.

Anderzijds ontbreekt in eigen land een organisme dat een doelmatige controle kan uitvoeren op geïmporteerde produkten. Hierdoor ontstaat het gevaar dat minderwaardige produkten het imago van de geappertiseerde groenten aantasten. In het verleden bleken talrijke geïmporteerde produkten niet te voldoen aan de eisen van het Ministerie van Volksgezondheid maar er werd niet of slechts laattijdig ingegrepen. Deze produkten werden meestal geweigerd in Frankrijk en Duitsland nadat speciaal uitgeruste laboratoria de waren niet hadden goedgekeurd.

De seizoengebonden produktie vergt in ons land bovendien zwaarder wordende financiële lasten.

Het stockeren van de produkten ten einde in een continue bevoorrading te voorzien vergt een kapitaalkost, die op 15 % tot 20 % van de voorraadwaarde geschat wordt.

Tenslotte moet erop gewezen worden dat het uiterst moeilijk is om met eigen merken vaste voet bij de verbruiker te krijgen. De teloorgang van Marie Thumas voor de Belgische groenteverwerkingsindustrie heeft hierbij een zware klap toegebracht.

Tot besluit

De industriegroenteteelt neemt een belangrijke plaats in op de Westvlaamse landbouwbedrijven. Deze regio lokaliseert momenteel het grootste Belgische groentekonservenbedrijf en wordt gekenmerkt door een sterke groei van groentediepvriesbedrijven.

Een belangrijk deel van de industriegroenten zelf als van de eindprodukten (diepvries - conserven) wordt in het buitenland verkocht. De Belgische verwerkingssector gaat gebukt onder zware concurrentie, vooral vanuit Frankrijk. In vergelijking met de conserven biedt de diepvriessector gunstiger perspectieven.

de bosboomkwekerij

A. De Smedt,

Hoofdtuinbouwconsulent bij de
Belgische Boerenbond

Bossen en bomen hebben in het volksleven steeds een grote betekenis gehad. Vele linden werden rond kerken of op dorpspleinen geplant omdat deze boom het geluk bracht voor bruid en bruidegom of een bescherming betekende voor de verzamelplaats van de dorpsgemeenschap. Vele notelaars werden in Vlaanderen geplant bij de geboorte van het eerste kind.

Het Zoniënwoud in Brabant en het Vrijbos rond Houthulst waren eenmaal een geheel in onze Vlaamse gewesten, naast de vele wouden in het Zuiden van het land. De bevolkingsaanwinst in Vlaanderen, de wil tot het produceren van voedsel en de oorlogen waren oorzaak van het verdwijnen van vele bossen in ons land.

Het huidige bosbestand in ons land bedraagt 617.000 ha waarvan 51 % in staatsbezit en 49 % privé. Wallonië heeft 80 % van de houtproductie, doch slechts 35 % van het verbruik. De houtzagerijen zijn voor 55 % gevestigd in Wallonië en voor 45 % in Vlaanderen. Daarnaast staat echter dat de handel voor 2/3 in handen is van inwonenden in Vlaanderen en 1/3 in Wallonië. De provincie West-Vlaanderen heeft, naast de vele privébossen rond de kastelen, provinciale bossen te St.-Michiels (Brugge), te Beernem, te Ieper en te Geluveld, staatsbossen te Koekelare, Houthulst, Zonnebeke, Rodenberg en de staatsduinen in het natuurreservaat De Westhoek en te Den Haan en deelgemeenten. Deze zijn bekende opengestelde bossen voor bosrecreatie. De totale bosoppervlakte in de provincie was in 1970 7.305 ha, hetzij 2,26 % van het land. Eén der meest bekende is het bos te Koekelare met de Corsikaanse pijnbomen 'type Koekelare'.

De oppervlakte in gebruik voor de teelt van bosbomen ligt voor 70 % in het Vlaamse landsgedeelte w.o. 25 % in de provincie West-Vlaanderen.

Ontstaan

Het ontstaan van de teelt van bosboomplanten vindt zijn oorzaak in de aanwezigheid van vele kastelen en van de zandgronden. De streek van Brugge en Maldegem kent vele boomtelers in derde generatie. Beernem vooral was

reeds vóór 1914 een zeer voornaam centrum vanwaar dagelijks in het verzendingsseizoen verschillende wagonladingen zaailingen van grove den (*Pinus sylvestris*) en fijne spar (*Picea*) naar Duitsland verzonden werden. Van hier uit werden deze verder verzonden naar Polen, Scandinavië, de Balkanlanden en zelfs tot in Rusland.

Vele ouderen uit de gemeenten ten Zuiden van Brugge (Beernem, Oostkamp, Ruddervoorde, Wingene e.a.) spreken nog van de tijd toen zij 'in de planten werkten' terwijl zij als nevenberoep aan kantklossen deden in de winter.

Het zachte zeeklimaat met haast onbestaande lente- of najaarsvorst is mede oorzaak dat de bosplanten in de provincie zeer goed kunnen geteeld worden. Andere produktiegebieden waaronder de Kempische zandstreken en de Ardennen zijn hierin sterk benadeeld.

Om gelijke naaldegewassen te telen heeft men in het gebied Brugge-Maldegem-Tielt, op 3 jaar een verkoopbare Pinus- of Piceaplant, in de Ardennen slechts na 4 jaar. Dit alles is samen bepalend geweest tot de ontwikkeling van de bosboomkwekerij tussen Brugge en Tielt en de Oostvlaamse gemeenten Maldegem, Knesselare en Aalter, Waarschoot en Sleidinge die een gesloten produktiegebied vormen.

De meeste bedrijven die de teelt van bosplanten beoefenen zijn gelegen op de grove zandgronden, op de lemige zandgronden en op de lichte zandleemgronden. Over beide provincies heen zijn er een 50-tal bedrijven waarvan de kleinste uitsluitend zaaibedrijven zijn en de grotere naast zaaipercelen, heelwat verplante loofhout- of naalddougewassen telen tot 'veren' of stambomen.

Praktisch geen van deze bedrijven doen aan klein verkoop doch verkopen aan andere boomkwekerijen, exporteurs en tuinaanleggers, sommige bedrijven in dit gebied hebben een beperkte oppervlakte siergewassen. De teelt van fruitbomen komt er praktisch niet voor.

De boomkwekerij

Areaal

De aangroei van het ganse boomkwekerijareaal is het geringste in de groei van de tuinbouw in ons land. Sinds 1950 t.o.v. 1978 steeg het areaal slechts met 834 ha of een index van 163 waar alle andere tuinbouwproducties een grotere uitbreiding kenden. Het aandeel van de provincie West-Vlaanderen schommelde steeds rond de 11 %.

Oppervlakte boomkwekerij

	Totaal boomkwekerij			Bosplanten	
	Rijk	W.-Vl.	% t.o.v. Rijk	Rijk	W.-Vl.
1950	1.449	163	11,25	516	102
1959	1.246	168	13,48	626	127
1969	1.969	228	11,58	730	159
1975	2.070	223	10,77	—	—
1976	2.109	234	11,10	—	—
1977	2.164	239	11,04	—	—
1978	2.283	250	10,95	—	—

In het areaal boomkwekerij is begrepen de teelt van fruitbomen en onderstammen, sierplanten (waaronder

coniferen, rozelaars, sierloof- en naaldbomen, sierheesters en vaste planten) en bosboomplanten (w.o. populieren, harsachtige en loofhoutplanten voor bebossing).

De splitsing van het areaal volgens plantengroep geeft volgend beeld :

	1950		1969		1973	1978
	Rijk	W.-VI.	Rijk	W.-VI.	Rijk	Rijk
Fruitbomen en heesters	611	22	436	7	304	308
Sierbomen en heesters	321	38	802	62	1.164	1.284
Bosboomkwekerijen	516	102	730	159	568	674

Sinds de tellingen van 1970 zijn door het NIS geen details per plantengroep en per provincie meer gepubliceerd, zodat alleen uit ramingen kan opgemaakt worden dat het areaal met bosboomplanten beteld in West-Vlaanderen 20 % bedraagt van 's lands oppervlakte. Wanneer wij alleen de echte bosplanten aanhouden bedraagt dit 25 % in West-Vlaanderen, 33 % in Oost-Vlaanderen, 12 % in Luxemburg, 11 % in Antwerpen, 8 % in Namen, 6 % in Henegouwen, 3 % in Brabant en 2 % in Limburg-Luik samen. Men mag aannemen dat deze verhouding weinig gewijzigd is.

Produktiegebied

In 1978 gaven de oppervlaktecijfers ' totaal boom-

kwekerij ' per administratief arrondissement in de provincie volgend beeld : Brugge 127,34 ha, Tielt 42 ha, Kortrijk 36,67 ha, Roeselare 20,44 ha, Ieper 11,13 ha, Oostende 5,79 ha, Diksmuide 3,80 ha en Veurne 2,73 ha.

De arrondissementen Brugge en Tielt zijn de voornaamste centra voor de teelt van bosplanten en bomen. Onmiddellijk aansluitend bij het produktiegebied van Brugge en Tielt is de provincie Oost-Vlaanderen met het arrondissement Eeklo-Gent, waarvan de centra Maldegem, Waarschoot en Aalter de belangrijkste producenten van bosplanten zijn.

De gemeenten bekend om de teelt van bosplanten in West-Vlaanderen zijn in de eerste plaats : Beernem, Wingene en Oostkamp, vervolgens Ruddervoorde, St.-Andries, Varsenare, Ingelmunster, Knesselare, Ruiselede, Pittem en Staden.

Bosplantenassortiment

De produkten die in de bosboomkwekerijen geteeld worden zijn in hoofdzaak loof- en naaldhoutgewassen die uit zaad vermenigvuldigd worden. De talrijke zaaibedden zijn een kenmerk van deze kwekerijen. Men zaait o.a. loofhoutgewassen : Acer (esdoorn, erabel), Aesculus (paardekastanje, galnoot), Amelanchier (krenten), Alnus (elzen), Berberis (zuurbes), Betula (berk), Carpinus (hagebeuk, herlaar), Castanea sativa (tamme kastanje), Cornus (kornoelje), Corylus (hazelnoot), Cotoneaster (dwergmispel), Fagus (groene en rode beuk), Fraxinus (es), Hippophae (duindoorn), Juglans (okkernoot), Laburnum

Foto H. Maertens, Brugge

(goudenregen). Mahonia, Prunus soorten (kers), Quercus (eik), Rhamnus (sprokkelhout, vuilboom, solferhout), Robinia (acacia), Rosa (rozenonderstammen), Sambucus (vlier), Sorbus (lijsterbes), Tilia (linde), Ulmus (olm) en Viburnum (sneeuwbal).

Als naaldhoutsoorten : Abies (den), Cedrus, Chamaecyparis (gewone cypres), Larix (lorik), Picea (spar), Pinus (pijnboom), Pseudotsuga tax. (douglas), Taxus (venijnboom), Thuya (levensboom) en Tsuga (Hemlockden). Daarnaast de planten gewonnen uit stek als Populus (populier) en Salix (wilg). Het huidig aanbod is ongeveer 70 % loofhout- en 30 % naaldhoutgewassen.

Kwaliteitsplanten uit ' beide Vlaanderen '

De Vlaamse bosboomtelers hebben lange tijd vooruit gezien dat gewaarborgde kwaliteit een voornaam en noodzakelijk element is in de verkoop.

Keuringsnormen

Destijds, reeds in 1950, werden in het Verbond der Bosboomtelers te Brugge of rond het station te Beernem, de eerste ontwerpen ontworpen om te komen tot een keuring van bosplanten. Door samenwerking met de Ardeense telers werden deze ontwerpen in 1961 geofficialiseerd door het K.B. 6 juni 1961. Onder toezicht van de Nationale Dienst voor Afzet van Land- en Tuinbouwprodukten kon een certificaat van oorsprong en soortechtheid van dan af voor pijn, spar, lork, beuk, reuze den (Abies grandis) en Douglas aangeboden worden. In 1968 — K.B. 17.5.68 werd de lijst aangevuld tot 15 soorten en in 1973 — K.B. 14.9.73 aangepast aan EG-voorschriften.

Verpakkingsnormen

In 1960 werd een eerste bundelingsnorm vastgesteld voor loofhout- en naaldhoutsoorten en dit op vrijwillige basis tussen de telers. In 1978 werd een vernieuwde en aangepaste lijst van bundelingsnormen voor de Belgische bosboomkwekerij opgesteld en gepubliceerd in ' Verbonds-nieuws ', het vakblad van het Algemeen Verbond van de Belgische sierteelt, aangesloten bij de Belgische Boerenbond, waarvan het Verbond van de bosboomtelers van Vlaanderen deel uitmaakt.

Verdere en huidige ontwikkeling van de bosboomkwekerijen

Handelssituaties en technologie hebben hun sporen nagelaten in de bosboomkwekerij. Toen ik in 1950-51 de eerste toepassingen met H.C.H. beproefde ter bestrijding van de engerlingen, de grootste vijand op de zaaibedden, was dit een eerste stap naar de produktieverhoging per oppervlakte-eenheid. De scheikundige onkruidbestrijdingsproeven met Prof. G. Strijckers waren de tweede stap.

De mechanisatie met uitvindingen van de telers zelf w.o. de plantschijf en de rooimachine, het ingebruiknemen van de meerrijige zaai- en plantmachines, de mechanische bundelingsmachines en koelhuisbewaring waren de volgende

stappen in de produktieverhoging per arbeidskracht en tenslotte de zaadkiemtest en bewaarproeven door de Landelijke Proeftuin voor Boomkwekerij te Wetteren verhoogden opnieuw het rendement door kostenbesparing op de bedrijven.

Hiernaast had men de handelsstromingen met ups en downs die kenmerkend zijn voor de ganse land- en tuinbouw. Specifiek voor de bosboomkwekerijen kende men de afzet-krisisperiode door overproduktie op het einde van de vijftiger jaren na de heropbloei in de naoorlogsjaren.

Vorstschade in het Duitse produktiegebied van Schleswig-Holstein bracht een heropbloei in de zestiger jaren met opnieuw een teruggang op het einde van deze en het begin der zeventiger jaren en het hernemen van de handel tot nu met hiertussen het onvergetelijke droogtejaar van 1976 waardoor een ongewilde schaarste ontstond.

De bedrijven zelf werden groter over deze laatste 30 jaar en de uitbreiding ging eerst naar siergewassen, doch dit areaal daalde opnieuw ten voordele van de teelt van een ruimer sortiment zaaiplanten, laan- en sierbomen voor tuin- en landschapsarchitectuur (w.o. Hemelboom, Krentenboompje, Erwtenstruik en meerdere soorten van Cotoneaster, Cornoelje, Lijsterbes, Zuurbes, Struikrozen en Wilgen).

Inzake areaal per bedrijf raamt men dat 1/3 van 1 tot 10 ha, 1/3 10-20 ha en 1/3 groter dan 20 ha zijn.

De huidige waarde van de produktie aan bosboomplanten wordt geraamd op 537 miljoen frank op een totale waarde van 1.846 miljoen frank aan boomkwekerijprodukten. Hiervan wordt voor een waarde van 568 miljoen frank uitgevoerd w.o. 27 % bosplanten. Over de periode 1973 tot 1978 kende bosboomteelt de grootste groei van de boomteelt. West-Duitsland en Nederland zijn onze voornaamste afnemers van jong plantgoed. De export naar Frankrijk is gedaald doch dit land is overwegend afnemer van grotere gebruiksklare planten. Op de vierde plaats komt het Verenigd Koninkrijk dat evenzo jonge als gebruiksklare planten afneemt. De vroegere afnemende landen Italië, Zwitserland en Oostenrijk zijn zich meer en meer in Zuid-Duitsland gaan bevoorraden wegens lagere aanbodsprizen.

In eigen land is de vraag naar loofhout groter dan naar naaldhoutgewassen.

*
**

De bosboomkwekerijen uit de beide Vlaanderen produceren dankzij de goede klimatologische omstandigheden, de verbeterde werkmethode en de intensieve begeleiding in de familiale bedrijfsvorm hoog kwaliteitswaardige bosplanten voor binnen- en buitenland.

Gegroeid uit de kasteeltuin van weleer is de Westvlaamse bosboomteler een ambassadeur door zijn export in het buitenland en een belangrijke aanbrenner van het groen in het landschap in eigen land, een dubbele functie die waard is onderstreept te worden.

de varkensteelt in west-vlaanderen

Dr. Inspekteur W. Nauwinck,

Ministerie van landbouw
Dienst Veeteelt - Rumbekke

Omvang en belangrijkheid

De varkenssector vormt ongeveer één vierde van de totale produktiewaarde van de Belgische land- en tuinbouw. Numeriek betekende dit in 1979 de produktie van ongeveer 8.200.000 mestvarkens in België, waarvan de helft in West-Vlaanderen.

Volgens de officiële meitellingen 1979 telde de Belgische varkensstapel 5.125.260 varkens, waarvan 46,4 % in West-Vlaanderen, 18,4 % in Oost-Vlaanderen, 10,9 % in Antwerpen, 9,5 % in Limburg, 6,11 % in Brabant, 4 % in Luik, 2,6 % in Henegouwen, 0,99 % in Namen en 0,98 % in Luxemburg; 90 % van de varkens wordt dus in het Vlaams landsgedeelte gehouden.

Volgens dezelfde tellingen telde de Belgische zeugenstapel 645.896 zeugen, waarvan 40,2 % in West-Vlaanderen; de mestvarkens werden voor 50 % in West-Vlaanderen gehouden.

Deze getallen onderstrepen duidelijk het belang en de omvang van de Belgische varkenshouderij, en het groot aandeel daarin van de Westvlaamse varkenshouderij. Als we bovendien weten dat de Belgische produktie konsumptie verhouding 1,75 bedraagt, en dus 42 % van de nationale produktie dient geëxporteerd te worden, is het duidelijk dat het produktieoverschot in West-Vlaanderen veruit het grootste is of met andere woorden dat de Westvlaamse varkensproduktie het meest aangewezen en gedwongen is tot export.

In deze optiek kan het belangrijk zijn de verhouding te kennen van onze varkensstapel ten opzichte van de EEG-varkensstapel en na te gaan welke de invoer- en uitvoerlanden zijn.

De varkensstapel

Volgens de decembertellingen 1978 waren er in de EEG in totaal 75 miljoen varkens, als volgt verdeeld over de diverse landen:

Duitsland	: 22,6 miljoen
Frankrijk	: 10,7 miljoen
Nederland	: 9,3 miljoen
Denemarken	: 9,1 miljoen
Italië	: 8,9 miljoen
Verenigd Koninkrijk	: 7,9 miljoen
België	: 5,1 miljoen
Ierland	: 1,1 miljoen
Luxemburg	: 0,09 miljoen

Volgens de officiële meitellingen evolueerde de Belgische varkensstapel van ongeveer 3 miljoen varkens in 1967 tot 4,6 miljoen varkens in 1973 en bleef verder steeds rond de 4,5 à 5 miljoen per jaar (5,1 miljoen in 1979).

Deze toename was te wijten aan de nieuwe afzetkansen die de EEG meebracht door onder meer een tekort aan varkensvlees in Frankrijk en Duitsland. Tevens was er de technische evolutie die de mogelijkheid meebracht om grotere getallen per arbeidskracht te houden. Kleinere bedrijven kregen de kans een meer leefbaar bedrijf uit te bouwen en ook de veevoederindustrie kende een enorme evolutie.

Sedert 1975 blijft onze varkensstapel ongeveer stagneren. De export verloopt moeilijker omdat de Europese markt meer verzadigd geraakt aan varkensvlees zodat de concurrentiestrijd heviger wordt, dikwijls ten nadele van de prijzen.

Daartegenover staat dat de varkenshouderij een zeer gespecialiseerde tak van de landbouw geworden is; dat de technische, foktechnische en sanitaire kennis en bedrijvigheid van veel van onze varkenshouders op hoog peil staat en dat wij typische, zeer volvezige varkens produceren die op veel afzetmarkten zeer gewaardeerd worden, hetgeen toch belangrijke troeven zijn voor onze varkenshouderij.

In 1979 tenslotte werd een zekere daling van export naar Duitsland gekompenseerd door stagnatie van de produktie, stijging van de binnenlandse konsumptie en stijging van export naar Italië (de Nederlandse varkens-export heeft het terrein, dat wij op de Duitse markt verloren, ingenomen).

De in- en uitvoer

Opnieuw op Europees vlak gesteld is de zelfvoorzieningsgraad (produktie/konsumptie x 100) voor 1978 100,2 % en in 1979 100,7 %. Dit neemt echter niet weg dat men binnen Europa met grote ruimtelijke verschillen heeft af te rekenen, wat meteen de in- en uitvoer per land sterk kan doen variëren.

Invoerlanden (1978)

Verenigd Koninkrijk	: ± 600.000 ton varkensvlees
West-Duitsland	: ± 350.000 ton varkensvlees
Italië	: ± 250.000 ton varkensvlees
Frankrijk	: ± 235.000 ton varkensvlees

Uitvoerlanden (1978)

Denemarken	: ± 600.000 ton varkensvlees
Nederland	: ± 550.000 ton varkensvlees
België	: ± 250.000 ton varkensvlees
Ierland	: ± 35.000 ton varkensvlees

De Belgische uitvoer (in 1978) ging in hoofdzaak naar Frankrijk en Duitsland, met toch een ruim aandeel voor Italië.

De globale uitvoer van varkens ging voor vlees- en vleespreparaten voor 42 % naar Frankrijk, voor 23 % naar Duitsland, voor 15 % naar Italië en voor 8 % naar Nederland.

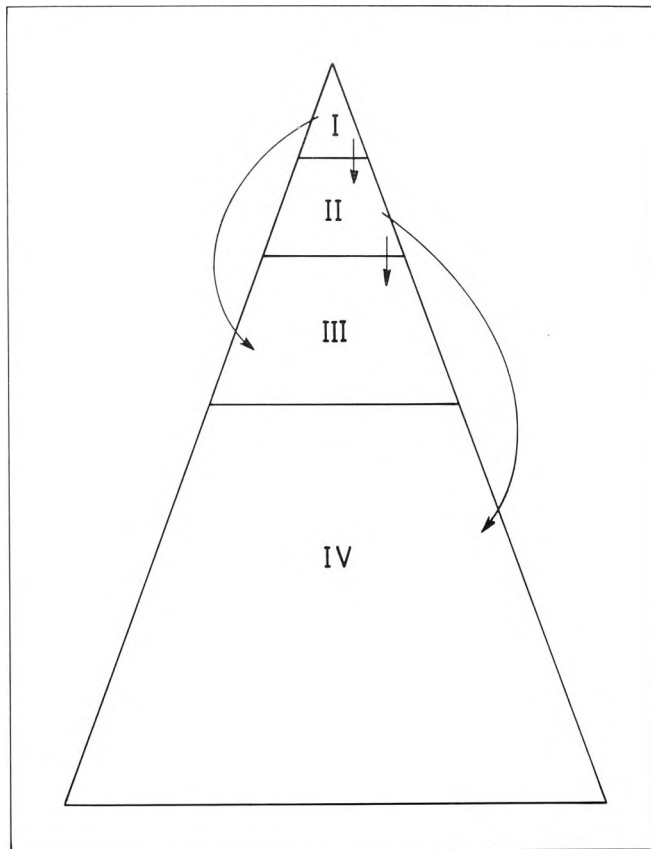
De uitvoer van levende varkens ging voor 73 % naar Frankrijk, voor 13 % naar Italië, voor 12 % naar Duitsland en voor 1,2 % naar Nederland.

De uitvoer van varkensvlees en vleespreparaten ging voor 32 % naar Frankrijk, voor 27 % naar Duitsland, voor 18 % naar Italië, voor 11 % naar

Nederland en voor 8 % naar het Verenigd Koninkrijk (vleespreparaten).

Structuur van de varkenshouderij

Een algemeen beeld van een genetisch goed gestructureerde varkenshouderij kan worden voorgesteld door de volgende pyramide :

I. topstamboekbedrijven.

II. vermeerderingsbedrijven. In I en II zijn alle dieren geïdentificeerd (getatoueed) en geregistreerd (geboorteregisters en stamboeken). In I. gebeurt strenge controle op alle typische en economisch-belangrijke kenmerken (type, beenderstel, gestalte en lengte, vroegrijpheid, vruchtbaarheid, groei, voederomzet, karkassamenstelling). In II. worden, uitgaande van fokmateriaal afkomstig uit I., fokdieren voor de commerciële fokkerij (III.) geproduceerd.

III. gewone fokkerij of zeugenhoudery, ook commerciële fokkerij genoemd : productie van mestbiggen.

IV. varkensmesterij.

Het belang, de noodzaak van dit ganse systeem is gelegen in de regelmatige en bestendige doorstroming van de vooruitgang aan de top van de pyramide naar de basis : de lagere delen van de pyramide (III.) moeten regelmatig hoogwaardig genetisch, veredeld fokmateriaal uit de top aanwenden.

Bij dit geheel dient uiteraard ook de toepassing teruggevonden worden van een oneindige reeks technische, foktechnische en sanitaire imperatieven, die tevens de basis vormen van een goed gestructureerde en economisch-rendabele varkenshouderij. Het ganse systeem moet daarenboven doelgericht zijn, afgestemd op de vraag van de afzetmarkt, namelijk de vleeshandel.

In België worden aldus 3 rassen geselecteerd en

veredeld : het Belgisch Landvarken (B.L.), de Piétrain (P) en de Large-White (L.W., ook York genoemd).

In West-Vlaanderen wordt hoofdzakelijk B.L. veredeld (95 %), een weinig P (3 %) en nog minder L.W. (1 %).

De Piétraïnfokkerij kent een hogere proportie in Wallonië, Brabant, Limburg en Antwerpen. De L.W.-fokkerij heeft slechts nog enkele stamboekbedrijven in West-Vlaanderen en Antwerpen.

Nationaal gezien is de B.L.-veredeling dus de belangrijkste (± 85 %), gevolgd door de Piétraïnveredeling (± 13 %) en vervolgens door de L.W.-fokkerij (± 2 %). Voor elk dezer rassen bestaat er een nationale raskommissie die bestendig de fokrichting, de objektieven en de normen van het ras bepaalt, volgt en indien nodig bijstuurt.

Volledigheidshalve dient hieraan toegevoegd dat tot de groep II ook de fokkerijgroeperingen behoren, die vertrekkend van zuivere inlandse en buitenlandse rassen via hybridisatie en kruisingsprogramma's vooral fokzeugen produceren voor groep III.

De selectie en veredeling der zuivere rassen (groep I en II) gebeurt in stamboekverband. Voor België betekent dit één stamboek per provincie. Deze provinciale stamboeken die VZW's zijn (¹), beheren dus de selectie van de vermelde rassen in hun provincie.

Dit beheer houdt ondermeer in :
identificatie (tatoueren) van alle dieren (vóór de speenleeftijd) en aanleggen van geboorteregisters (alleen biggen afkomstig van voldoende grote worpen en zonder erfelijke gebreken worden getatoueed en opgenomen in het geboorteregister) ;
exterieurkeuring vanaf de ouderdom van 6 maand, klassering volgens kwaliteit (klassen I+, I, I—, II+ en II) en opname in het stamboek + jaarlijks aanleggen van een stamboek per provincie met vermelding van alle opgenomen dieren met hun afstamming + kwotering + kenmerken ;
inrichten van keuringen en prijskampen ;
voor groep I (²), uitvoeren van de nodige controle's + registratie van de vruchtbaarheidsgegevens van elke zeug en beer ;
controle en registratie van de mest- (groei en voederomzet) en vleeseigenschappen (% vlees en % vet van de karkassen) in de verschillende bloedlijnen. Deze controle wordt uitgevoerd in de Selectiemesterij (³) en bij de versnijding die na de afmestperiode in de selectiemesterij volgt.

De provinciale varkensstamboeken samen vormen de Landsbond van de Belgische Varkensstamboeken die de werkzaamheden der stamboeken reglementeert, coördineert en controleert. Daarnaast is de fokkerij der zuivere rassen en de stamboekwerking gereguleerd door en onderworpen aan de richtlijnen van het Ministerie van

¹ In West-Vlaanderen : vzw Varkensstamboek van West-Vlaanderen, Sekretariaat : Hugo Verrieststraat 26, 8800 Roeselare.

² Groep I zijn de gespecialiseerde stamboekbedrijven ; de gewone stamboekbedrijven ressorteren onder groep II.

³ Voor West-Vlaanderen : Selectiemesterij te Rumbeke (Ieperweg 93, Rumbeke). In België zijn er 8 selectiemesterijen met volgende capaciteit (aantal mestplaatsen) : W.-VI. (Rumbeke) 480, O.-VI. (Scheldewindeke) 382, Antwerpen (Bevel) 216, Limburg (Gelmen) 240, Henegouwen (Herchies) 128, Brabant (Wavre) 240, Luik (Cereche-Heuseux) 120, Luxemburg (Marloie) 208.

Landbouw, die per provincie een veeteeltconsulent stelt voor begeleiding, advies en controle.

De stamboekfokkerij in ons land geniet, naast de bijdragen van de leden, ruime betoelaging van het Rijk en van de provincies.

Deze betoelaging vindt haar logica in het feit dat het zeer belangrijk is voor de varkenshouderij over goede, economisch-rendabele basisrassen te kunnen beschikken.

Groep III (de gewone zeugenhouderij of commerciële fokkerij) produceert de biggen voor de mesterij (IV). Deze commerciële fokkerij kan gebeuren ofwel in zuivere rasfokkerij ofwel op basis van kruising tussen twee of meer rassen.

Typisch Belgisch is dat deze gewone zeugenhouderij hoofdzakelijk een zuiver ras fokkerij is, en dat dus het aantal kruisingen zeer beperkt is (< 10 % voor België, < 25 % voor West-Vlaanderen). In de EEG werkt enkel Denemarken op dezelfde wijze met het D.L. (Deens Landvarken), met produktie van de alomgekende Deense bacon, waarvan het Verenigd Koninkrijk een grote afnemer is. In de andere EEG-landen is de commerciële fokkerij vooral gebaseerd op kruisingen.

De zeldzame kruisingen bij ons betreffen B.L. X P., B.L. X L.W., P X L.W. en zeugen afkomstig van hybridenfirma's waarin meestal meerdere rassen gekruist zijn.

Bij het uitvoeren van kruisingen, gebruikskruisingen genoemd, beoogt men bepaalde eigenschappen van de uitgangsrassen in het produkt te combineren in overeenstemming met de eisen van de varkenshouderij zelf en van de vleeshandel.

In de zuivere rasfokkerij wordt betracht al deze eigenschappen in één ras verenigd te krijgen m.a.w. er wordt gestreefd naar all-round rassen.

Daardoor is de varkensselectie zeer afhankelijk van de evolutie van de varkenshouderij zelf en van de vraag van de varkensvleesmarkt en dienen bij elke wijziging in de varkenshouderij en in de situatie van de vleesmarkt correcties te worden aangebracht in de opties van de selectie.

Zo werd ruim tien jaar geleden de basis gelegd voor een nieuw varkentype dat hoger en langer is die het vorige, met meer nadruk op een volvlezige rug en een andere hamvorm, minder rond maar diep, en dit om verschillende redenen : om het all-round karakter te bewaren diende meer nadruk gelegd op de vruchtbaarheid van de zeugen : ruimere zeugen die gemakkelijker hun jongen werpen en meer biggen per worp geven ; het kleintypig varken was te vroeg volgroeid en begon te vroeg vet aan te zetten en de geïndustrialiseerde varkenshouderij had behoefte aan een sterker varken dat zich kon handhaven op roosters en dat buitenbehoort moet missen.

Foto H. Maertens. Brugge

Niet alle fokkers waren toen met deze koerswijziging gelukkig. Doch ondertussen is dit nieuw type ongeveer algemeen verspreid. De ronde, oogstrelende hamvorm van ons vroeger varkens-type is vervangen door een diepere, wat hoekiger maar even zware ham zoals blijkt uit de selektiemesterijtesten en de daaropvolgende versnijdingen. Men kan nu jammeren dat dit nieuwe type niet zo oogstrelend is als het vroegere meer gedrongen type met meer afgeronde vormen, doch de selektie heeft deze koerswijziging doorgevoerd om aan een reële nood van de geëvolueerde varkenshouderij te voldoen, en naderhand is gebleken dat dit nieuw type een even goede volvezigheid heeft als het vroegere kleiner en ronder type.

Tegenwoordig wordt in de vleeshandel meer en meer aandacht geschonken en nadruk gelegd op de vleeskwaliteit, maar dan wel op de vleeskwaliteit in de ware zin van het woord. Men pleegt in omgangstermen met vleeskwaliteit te bedoelen : de hoeveelheid spieren in de karkas, de volvezigheid. Vleeskwaliteit betekent in feite de essentiële kwaliteit of eigenschappen van het geproduceerd vlees zelf, uitgedrukt in meetbare normen zoals : pH (zuurtegraad) 1 uur na 't slachten en 24 uur na 't slachten (pH is belangrijk voor de bewaring van vlees) ; intensiteit van de kleur, die een belangrijke parameter is van de technologische eigenschappen (chemische samenstelling) van het vlees ; waterbindend vermogen ; zoutopnemend vermogen ; vrije eiwitten in de spieren, enz. . .

Deze kwaliteitseigenschappen zijn belangrijk voor de verdere verhandeling, bewerking of eventuele verduurzaming van het vlees.

Nu is gebleken dat de zeer bespierde varkens een hoger percentage geven aan vlees met mindere kwaliteit dan de minder bespierde.

Bij een verdere analyse van het probleem blijkt het groter procent kans om vlees van mindere kwaliteit te geven gebonden te zijn aan de faktor stressgevoeligheid. Omdat nu deze faktor zeer belangrijk is voor de afzet van varkensvlees, vooral van varkensvlees bestemd voor verdere behandeling of verduurzaming, is voor de veredelingssector dus een nieuwe zorg en optie naar voor gekomen : de strijd tegen de stressgevoeligheid of het uitslechten van de faktor stressgevoeligheid.

Binnen het kader van groep I (de gespecialiseerde stamboekbedrijven) is er daaruit een nieuw selektie-programma ontstaan met als doel de produktie van stressnegatieve varkens.

Vrij recent werden enkele methodes op punt gesteld om stressgevoeligheid bij varkens te meten. (Halothaantest, enzymtest, bloedgroepenbepaling, ...) en op basis van deze metingen worden dan geplande kruisingen uitgevoerd voor de produktie van stressnegatieve varkens.

Wanneer wij zo enkele varkensrassen, die gekontroleerd werden op stressgevoeligheid, overlopen is het duidelijk dat de meest bespierde rassen voor het grootste procent stressgevoelig zijn.

Daaruit besluiten dat wij minder bespierde varkens moeten kweken om stressongevoelige te bekomen is een nogal ongenueanceerd en voorbarig besluit. Immers in onze varkensvleeshandel was tot op heden de volvezigheid van onze varkens een grote troef. Wij kunnen dus deze volvezigheid zo maar niet lichtzinnig laten varen.

Onze volvezige varkens hebben vooral de bestemming om vers verbruikt te worden. Voor deze bestemming zijn de vermelde technologische eigenschappen van het vlees

minder belangrijk. Het kan nuttig en nodig zijn de overschotten voor deze markt van vers te verbruiken varkensvlees, voor de industrie (industriële verwerking - verduurzaming) te kunnen afzetten. In deze optiek is het belangrijk de faktor stressgevoeligheid uit te selekteren.

Vandaar dat het huidig opzet in de stamboekfokkerij zelf erin bestaat de faktor stressongevoeligheid te combineren met een maximum aan volvezigheid. Pas nadat de fokkerij van stressnegatieve varkens in de topfokkerij (groep I) zelf tot een zeker stadium gevorderd is en dat men juistere gegevens heeft over de normen van goede stressnegatieve varkens, kan gedacht worden aan fokkerij van stressnegatieve varkens in groep II en groep III. Volledigheidshalve dient gezegd dat zekere fokkerijgroeperingen van groep II ook nu reeds het streven naar stressnegatieve varkens in hun programma hebben opgenomen.

Morgen komen nieuwe problemen in de varkenshouderij of de vleeshandel opdagen en weer dient de varkensselektie zich aan te passen aan deze nieuwe situatie's. Daartoe is een vlotte doorstroming nodig van gegevens van de vleeshandel naar groep IV, van groep IV naar groep III en van groep III naar groepen II en I.

Bij het toepassen van kruisingen zijn de problemen vlugger te omzeilen omdat men alsdan de rassen die de nagestreefde eigenschappen bezitten opzoekt en kruist, teneinde de gewenste eigenschappen samen te brengen in het eindprodukt. Dit is uiteraard een vlugge uitdrukking van iets dat eigenlijk meer ingewikkeld is : hier spelen factoren van kruisingsgeschiktheid, aard van overerving der eigenschappen ... een belangrijke rol voor het slagen van het eindprodukt en ook hier dient gezocht te worden naar de beste kruisingskombinatie.

In wat voorafgaat werd duidelijk gesteld dat de Belgische varkenshouderij enkele typerende kenmerken heeft nl. zuivere ras-fokkerij en de fokkerij van volvezige varkens. Inzake volvezigheid staan België veruit aan de top in de EEG, gevolgd door Duitsland. In de andere EEG-landen werd meer de nadruk gelegd op vitaliteit, vruchtbaarheid, groei en voederomzetvermogen.

Enkele andere typische kenmerken van de Belgische varkenshouderij :

- (a) ze is hoofdzakelijk niet-grondgebonden ;
- (b) er is een nogal grote scheiding tussen de fokkerij (zeugenhouderij) en de mesterij. Wijl de fokkerij hoofdzakelijk in de handen van de landbouwer of zelfstandige zeugenhouder is gebleven, gebeurt de varkensmesterij in grote mate in integratie met de veevoederindustrie.

Deze situatie heeft haar gevolgen. In de zeugenhouderij is de belangrijkste rendabiliteitsfaktor het aantal gespeende biggen/zeug/jaar (= het produktiegetal).

In de varkensmesterij zijn de bijzonderste rendabiliteits-factoren : de voederkonversie (het aantal kg voeder nodig voor de aanzet van 1 kg vlees) + de kwaliteit van het afgemest produkt.

Wanneer beide systemen (fokkerij + mesterij) door dezelfde uitbater bedreven worden, zal deze uiteraard streven om goede fokkerij eigenschappen (vruchtbaarheid) te combineren met goede mesteigenschappen (voederomzet, volvezigheid...) in dezelfde varkens. Bij gescheiden systemen zal de zeugenhouder hoofdzakelijk streven om de vruchtbaarheid op te drijven, dikwijls ten koste van de mesteigenschappen (vooral volvezigheid) van de

voortgebrachte biggen (volvezige rassen hebben de neiging minder vruchtbaar te zijn), dus ten nadele van de varkensmesterij. Enkel het toepassen van systemen waarbij de mestbiggen naar kwaliteit worden betaald kan deze toestand in evenwicht brengen.

(c) De afzet van mestvarkens en varkensvlees is vooral in handen van zeer ondernemende privé-personen, doch zonder dat de varkenshouder daar medezeggingschap in heeft m.a.w. de koöperatieve afzet van varkensvlees zelf gebeurt slechts op zeer kleine schaal, dit in tegenstelling met andere EEG landen, zoals vooral Denemarken, waar de ganse afzet koöperatief in handen is van de varkenshouderij.

Kenmerken van de Westvlaamse varkenshouderij

1) De pyramide van de Westvlaamse varkenshouderij heeft een zeer brede basis en een zeer kleine top m.a.w. de groep (I + II) is in West-Vlaanderen relatief zeer klein t.o.v. de groepen III en vooral IV. In Antwerpen en Oost-Vlaanderen bijvoorbeeld stellen wij het tegenovergestelde vast nl. een relatief zeer grote groep I, een grote groep II en relatief kleinere groepen III en IV.

Dit is een feitelijke vaststelling, waarbij men kan spreken van onderontwikkeling van het Westvlaams varkensstamboek, waarvoor nochtans zekere verklaringen voorhanden zijn.

(a) Er is ten eerste, zoals reeds werd gesteld, het feit van een scheiding tussen de varkensfokkerij en -mesterij en de integratie van de mesterij in de veevoederindustrie die in West-Vlaanderen meer uitgesproken is dan elders. Dit heeft ook voor gevolg dat de Westvlaamse zeughouder minder beroep doet op veredelde stamboekfokdieren voor zijn commerciële fokkerij, maar vooral het accent legt op het aantal geproduceerde biggen en minder op de kwaliteit der geproduceerde biggen. (Er is dus onvoldoende doorstroming van veredelde dieren uit groep I en II naar groep III).

(b) Ten tweede is het zo dat de commercialisatie van varkensstamboekdieren voor een groot deel via de fokvarkensveilingen gebeurt. Deze fokvarkensveilingen zijn niet gesubsidieerde VZW's die officiële verkopen verrichten van Stamboekfokdieren, na ze op kwaliteit te hebben getrieerd, en zekere garanties waarborgen aan de koper vooral inzake fokkerij-geschiktheid der aangekochte dieren.

Voor het Vlaamse land hebben we twee veilingsorganisaties : WVV⁴ (Westvlaamse Veeveiling) met jaarlijks 8 veilingen te Brugge op de veemarkt te St.-Pieters, met verkoop van uitsluitend Westvlaamse Stamboekdieren, hoofdzakelijk (99 %) B.L. ras ;

Ancovee (Antwerps Studiekomitee voor afzet van Fokvee) met maandelijks veilingen van B.L. varkens te Antwerpen (veemarkt bij stedelijk slachthuis), tweemaandelijks veilingen van B.L. varkens in Oost-Vlaanderen (terrein manège Nobelstede te Aalter) en tweemaandelijks piëtrainveilingen te Tienen. Ancovee verkoopt fokvarkens afkomstig uit elke Belgische provincie, doch vooral uit Antwerpen, Oost-Vlaanderen, Limburg en Brabant.

Onder allerlei omstandigheden is een situatie ontstaan waarbij heel wat fokvarkens afkomstig van de veilingen te Antwerpen, Aalter en Tienen bij de Westvlaamse fokkers

terechtkomen, zodat de onderontwikkeling van ons varkensstamboek aangevuld wordt door produkten afkomstig van het Antwerpse, Oostvlaamse, Limburgse en in mindere mate van het Brabantse varkensstamboek.

2) De commerciële fokkerij en mesterij produceert hoofdzakelijk B.L. varkens (75 %). Het aandeel van de hybridezegen in de commerciële fokkerij is het grootst in West-Vlaanderen (± 5 %) om reden in punt 1) aangehaald.

In het zuiden van de provincie worden nogal wat B.L. zeugen met P.beer gekruist voor de produktie van mestbiggen, vooral op gesloten bedrijven.

Een kleine minderheid kruist B.L. X L.W., waarvan het produkt ingezet wordt als zeug in de commerciële fokkerij. Deze wordt dan gekruist met een B.L.beer voor de produktie van mestbiggen.

3) Vermits de Westvlaamse varkensproduktie veruit het meest aangewezen is op export (zie inleiding) ondervindt zij het snelst de gevolgen van eventuele moeilijke export.

Besluit

Onze varkenshouderij en vooral onze Westvlaamse varkenshouderij heeft het bewijs geleverd een zeer ondernemende, energieke en actieve landbouwproduktietak te zijn.

Veel van onze landbouwers hebben dank zij de varkenshouderij hun bedrijf renderend of meer renderend weten te maken.

Wij leven in een tijd van angst voor de toekomst, ook in de varkenshouderij. De varkenshouders worden dikwijls bang gemaakt voor de konkurrentie, vooral van Nederland. Wij hebben echter ook troeven in onze kaart, dat heeft onze evolutie van het laatste decennium bewezen. Wel mogen wij niet berusten bij wat werd bereikt doch de toekomst durven tegemoet zien en aanpakken, en bereid zijn de noodzakelijke aanpassingen te doen die zich opdringen.

Op elk terrein wordt de konkurrentiestrijd harder, ook in de landbouw. De varkenshouderij zorgt voor heel wat tewerkstelling in de veevoederindustrie, stallenbouw en inrichting, biggenhandel, mestvarkenshandel, vleeshandel, slachthuiswezen, vleesverwerkende industrie, sanitaire begeleiding van varkensstapel en slachthuiswezen.

Het is een lange ketting met vele schakels. Iedere schakel is belangrijk. In gans deze ketting zijn ook nog heel wat voorlichters verweven. Er zijn voorlichters in de veevoederindustrie die zeer actief zijn, de biggenhandelaar en mestvarkenshandelaar of vleesveilingsorganisme, die belangrijke aanwijzingen kunnen geven aan de varkenshouder over de te volgen fokrichting, geruggesteund door inlichtingen afkomstig van de vleeshandel zelf. Er zijn de voorlichters van de staat, de veeteeltkonsulent die zeer nauw betrokken zijn in het beleid en het beheer van groep I en groep II. Laat alle schakels van deze ketting beseffen dat ze tot dezelfde ketting behoren, aandachtig en bestendig de situatie volgen en de te volgen weg uitstippelen, dan hebben wij toch nog goede hoop, ook voor de toekomst. De foktechnische resultaten in de varkenshouderij (aantal biggen/zeug/jaar, voederomzet der mestvarkens, kwaliteit van het eindprodukt) zijn belangrijke variabelen in het systeem der varkenshouderij en zullen zeer belangrijk blijven voor het economisch rendement van de varkenshouderij.

⁴ Sekretariaat : Hugo Verrieststraat 26, 8800 Roeselare.

de rundveehouderij in west-vlaanderen

Ir. A. Brutsaert,

Provinciale vereniging van kwekers en houders
van rundvee van de Provincie West-Vlaanderen

De evolutie

West-Vlaanderen is een belangrijke provincie op het gebied van de rundveehouderij. In 1978 telde men er 15.616 bedrijven met rundvee. Dat is 73,4 % van het totaal aantal land- en tuinbouwbedrijven in de provincie. Op 11.225 bedrijven worden melkkoeien uitgebaat. Het totaal aantal runderen en koeien bedraagt volgens de laatstgekende landbouwtelling resp. 502.033 en 147.207 eenheden. De melkproduktie bedraagt nagenoeg 600 miljoen kg per jaar en vertegenwoordigt een produktiewaarde van om de 5 miljard fr. De produktiewaarde aan rundvlees is even hoog.

Verskillende factoren hebben een invloed op de belangrijkheid van deze produktietak. Er zijn vooreerst de gunstige klimatologische voorwaarden voor het winnen van ruwvoeder. Runderen hebben fysiologisch behoefte aan ruwvoeder en de omzetting hiervan in melk en vlees was en is nog steeds economisch het meest verantwoord. De oppervlakte ruwvoeder per volwassen dier bedraagt ca 40 aren. Met 250.000 grootvee-eenheden komt men aan 100.000 ha weide of ander ruwvoer. Dat is de helft van de beteelde oppervlakte in de provincie.

Naast klimaat en weer is de kwaliteit van de grond van grote betekenis voor de rundveehouderij. Onze gronden zijn zeer geschikt voor het winnen van alle soorten ruwvoeder en West-Vlaanderen is van oudsher bekend om zijn grote oppervlakte natuurlijke en vette weiden. Om laatstgenoemde reden kennen wij een traditionele vetmesterij met vee dat voor een groot deel uit andere gebieden werd aangevoerd. Dat was in het verleden belangrijker dan op vandaag. West-Vlaanderen had daarvoor een gunstige ligging, zoals het nu, wat de aanvoer van voedergranen en eiwitrijke krachtvoerders betreft, even gunstig gelegen ligt in de nabijheid van grote zeehavens.

Er is tenslotte de structuur van onze bedrijven met tot voor enkele jaren een overaanbod aan arbeidskrachten. Op onze relatief kleine bedrijven was de arbeidsintensieve melkveehouderij meestal de enige weg voor het behalen van een behoorlijk inkomen per ha. Bovendien was de rundermest van uitzonderlijk belang voor het behoud van

de vruchtbaarheid van de bodem. Om die reden hoorde rundveehouderij ook op het grotere akkerbouwbedrijf thuis. Twintig jaar geleden waren het met uitzondering van de intensieve tuinbouwbedrijven, nog bijna allemaal gemengde bedrijven.

Sedert de tweede wereldoorlog hebben landbouw en veehouderij een stormachtige evolutie gekend. Men spreekt van een technologische revolutie. Het oude produktie-apparaat gesteund op mensen- en dierenkracht is op minder dan één generatie tijd verdwenen. Er ontstond een totaal nieuwe landbouw onder invloed van de mechanisatie en zelfs de automatisatie. De arbeidsbehoefte daalde hierdoor aanzienlijk en de produktiviteit per actieve arbeidskracht is van 1950 tot 1980 verviervoudigd. Bedrijven die niet konden volgen moesten verdwijnen. Andere bedrijven namen de gronden over en gingen over tot schaalvergroting. Met de mogelijkheid voor grotere produktie-eenheden komt men vrij snel tot specialisatie.

Dat proces vinden we ook in West-Vlaanderen terug, wellicht in de rundveehouderij iets minder snel dan in sommige andere landen en provincies. Misschien is de kwaliteit van de grond daar niet vreemd aan.

De evolutie van de Westvlaamse rundveehouderij kan uit de volgende tabellen met gegevens uit de landbouwtelling worden ontleed.

Tabel 1 : Totaal aantal runderen

	Het Rijk	West-Vlaanderen	%
1950	2.100.831	307.385	14,63
1955	2.356.956	360.669	15,30
1960	2.690.245	418.882	15,57
1965	2.731.355	424.458	15,54
1970	2.888.575	459.199	15,89
1975	2.998.812	503.438	16,78
1977	2.989.827	503.959	16,85
1978	2.999.795	502.033	16,73

Het totaal aantal runderen nam sterk toe van 1950 tot 1960. Sedert 1975 blijft het nagenoeg konstant. Het aandeel van West-Vlaanderen tegenover het Rijk is gestegen van ruim 14 % in 1950 tot bijna 17 % sedert 1975.

Tabel 2 : Totaal aantal melkkoeien

	Het Rijk	West-Vlaanderen	%
1950	891.927	109.979	12,33
1955	931.687	115.422	12,38
1960	1.021.398	128.743	12,60
1965	1.010.178	135.331	13,39
1970	995.495	141.593	14,22
1975	994.333	151.749	15,24
1977	982.990	149.708	15,22
1978	981.409	147.204	15,15

Ook het aantal melkkoeien is in West-Vlaanderen sneller gestegen dan voor het Rijk. Het aandeel t.o.v. het Rijk is dan ook vermeerderd met 3 %.

Tabel 3 : Totaal zoekkoeien

	Het Rijk	West-Vlaanderen	%
1970	41.557	2.980	7,17
1975	74.651	5.467	7,32
1977	90.929	7.282	8,00
1979	108.110	9.028	8,35

Sedert 1970 kennen wij een sterke uitbreiding van het aantal zoekkoeien en ze worden nu ook afzonderlijk geteld. Het aandeel t.o.v. het Rijk is voor West-Vlaanderen geringer dan voor de runderen en het melkvee. De toename in zoekkoeien is vooral groot in Wallonië. Relatief is de stijging in West-Vlaanderen groter dan in de rest van het land. Het absolute aantal zoekkoeien is er sedert 1970 verdrievoudigd. Wegens het overschottenprobleem in melkproducten wordt de vleesproductie en het houden van zoekkoeien door de Overheid gestimuleerd.

De technologische evolutie had een grote invloed op het aantal en op de structuur van de bedrijven. Het aantal landbouwbedrijven is zeer sterk verminderd. De overblijvende bedrijven worden groter en gaan over tot specialisatie. Dit wordt duidelijk bij het bekijken van de volgende tabellen.

Tabel 4 : Aantal landbouwbedrijven in België

	Tot. Bedr.	rundvee	%	melkvee	%
1959	264.342	208.410	78,8	190.194	71,9
1965	225.198	164.563	73,0	—	—
1970	184.605	127.476	69,0	107.628	58,3
1975	143.677	97.010	67,5	75.140	52,3
1977	131.359	88.910	67,6	66.454	50,6
1978	125.627	85.625	68,1	61.627	49,0

Tabel 5 : Aantal landbouwbedrijven in West-Vlaanderen

	Tot Bedr.	rundvee	%	melvee	%
1970	26.508	20.558	77,5	17.118	64,6
1975	22.795	17.184	75,4	13.753	60,3
1976	22.210	16.691	75,15	12.919	58,1
1977	21.751	16.080	73,9	12.057	55,4
1978	21.276	15.616	73,4	11.225	52,7

De laatste 20 jaar is het aantal landbouwbedrijven op de helft gevallen. Voor de bedrijven met rundvee en melkkoeien was de achteruitgang nog veel sterker. In 1978 is het aantal melkveebedrijven in België nog slechts een derde van in 1959. West-Vlaanderen telt in verhouding nog een groter aantal rundveebedrijven, maar sedert 1970 is het aantal melkveebedrijven tegenover het totaal aantal bedrijven sterker aan het dalen dan gemiddeld voor het Rijk.

Uit de hoger aangehaalde cijfers moet blijken dat het aantal dieren per bedrijf sterk is toegenomen. Dat is nog veel groter per actieve arbeidskracht. Van 1950 tot 1978 is het aantal runderen en koeien per bedrijf verviervoudigd. In West-Vlaanderen verliep die evolutie iets minder snel.

Tabel 6 : Aantal runderen per bedrijf

	Runderen		Koeien	
	Rijk	West-Vl.	Rijk	West-Vl.
1950	8,84	11,07	3,88	4,11
1959	12,9	14,98	5,37	4,91
1965	16,56	18,40	—	—
1970	22,65	22,33	9,24	8,27
1975	30,91	29,29	13,23	11,03
1977	33,62	31,34	14,79	12,41
1978	35,03	32,15	15,76	13,11

De georganiseerde veeverbetering

Voor de verbetering van hun veestapel zijn de Westvlaamse rundveehouders hoofdzakelijk aangewezen op de Provinciale Vereniging van Kwekers en Houders van Rundvee. Deze vereniging werd eind 1972 opgericht uit de toen bestaande verenigingen van veekweeksyndikaten, veehoudersbonden en kunstmatige inseminatie. Ze telde in 1979 bijna 5.000 leden in 14 gewestelijke verenigingen. De vereniging is actief langs verscheidene afdelingen.

De stamboekwerking

De afdeling 'stamboek' staat in voor de registratie van de dieren, organiseert keuringen en prijsskampen en doet de controles en metingen die noodzakelijk zijn voor de selectie. Op dit terrein wordt nauw samengewerkt met de rasverenigingen die het type en de richting van het ras bepalen.

In 1979 waren er 1.031 stamboekleden waarvan 686 met rood vee en 345 met zwartbont vee. De bijzonderste activiteiten en gegevens per ras en geslacht zijn zoals volgt :

	Rood Ras		Zwartbont Ras	
	M	V	M	V
Geregistreerde kalveren	1.035	5.645	186	5.566
Opname stamboek 1979	167	7.312	79	9.299
Stamboekdieren in leven	529	24.993	183	19.238
Aanwezig op officiële prijsskeuringen	234	435	80	126

Ongeveer 10 % van de rundveehouders doen aan stamboekwerking. Het aantal geregistreerde kalveren in het rood ras blijft het laatste decennium nagenoeg stabiel. Het aantal geregistreerde zwartbonte kalveren is gestegen van 434 in 1969 tot 5.566 in 1979.

Melkkontrolle en Economisch Bedrijfsbeleid

De afdeling voor melkkontrolle en economische bedrijfsbeleid (EBB) organiseert de melk- en voederkontrolle zowel voor stamboek- als voor niet-stamboekkoeien. De belangstelling voor de melk- en voederkontrolle is o.m. afhankelijk van de veehoudersbijdrage. Deze werd in 1974 gevoelig verhoogd. De situatie en evolutie vindt men in tabel 7.

Tabel 7 : De Melkkontrolle in West-Vlaanderen

	1970	1975	1979
Melkkontrollebedrijven	4.335	1.475	1.464
— met stamboekdieren	1.716	1.039	936
— louter economisch bedrijfsbeleid	2.619	436	528
Aantal gecontroleerde koeien	46.170	24.926	31.909
— stamboek	16.868	16.756	19.135
— EBB	29.008	8.168	12.774
Ras : — Rood	25.008	12.617	12.641
— Zwartbont	16.374	10.378	17.038
— Andere	4.788	1.931	2.230
Koeien per bedrijf	10,63	16,89	21,79
Voederkontrolle : — Bedrijven	423	197	94
— Koeien	5.901	4.182	2.225

Zowel met het oog op de selectie als voor het bedrijfsbeleid worden de koeien eenmaal per maand tijdens een morgen- en avondmelking gecontroleerd op melk-hoeveelheid en vet- en eiwitgehalte van de melk. De veehouder ontvangt maandelijks de maanduitslag en de produktieresultaten van de voortschrijdende lactatie. Per koe wordt op het einde van elke lactatie een lactatie-getuigschrift afgeleverd. Voor elk bedrijf worden de gemiddelde produktieresultaten per kalenderjaar berekend.

Aan iedere deelnemer wordt ook de mogelijkheid

gegeven om maandelijks de voederrantsoenen op te geven en advies te bekomen over de individuele voeding per koe. Dat is belangrijk omdat 70 % van rechtstreekse produktiekosten voederkosten zijn. Slechts een 100-tal veehouders maken gebruik van de mogelijkheid tot voederkontrolle.

Tabel 8 : Melkproduktie op 305 dagen van stamboekkoeien

	Kg Melk % Vet			Kg Melk % Vet		
	Koeien	Rood Ras	Zwartbont Ras	Zwartbont Ras	Zwartbont Ras	Zwartbont Ras
1970	10.414	4.041	3,64	2.018	4.294	3,62
1975	7.899	4.049	3,69	4.507	4.490	3,72
1976	7.112	4.054	3,79	4.531	4.547	3,79
1977	6.851	3.918	3,74	4.938	4.441	3,75
1978	5.822	4.045	3,79	4.567	4.632	3,82

De Kunstmatige Inseminatie

De derde afdeling van de Provinciale Veevereniging werd als zelfstandige vereniging opgericht in 1953. Reeds van 1937-1938 werden in West-Vlaanderen ten titel van proef dieren kunstmatig geïnsemineerd. Het doel van de KI was het bestrijden van dekinfecties en het verspreiden op grote schaal van hoogwaardig fokmateriaal. Sedert 1968 wordt uitsluitend bezaaid met diepvriessperma.

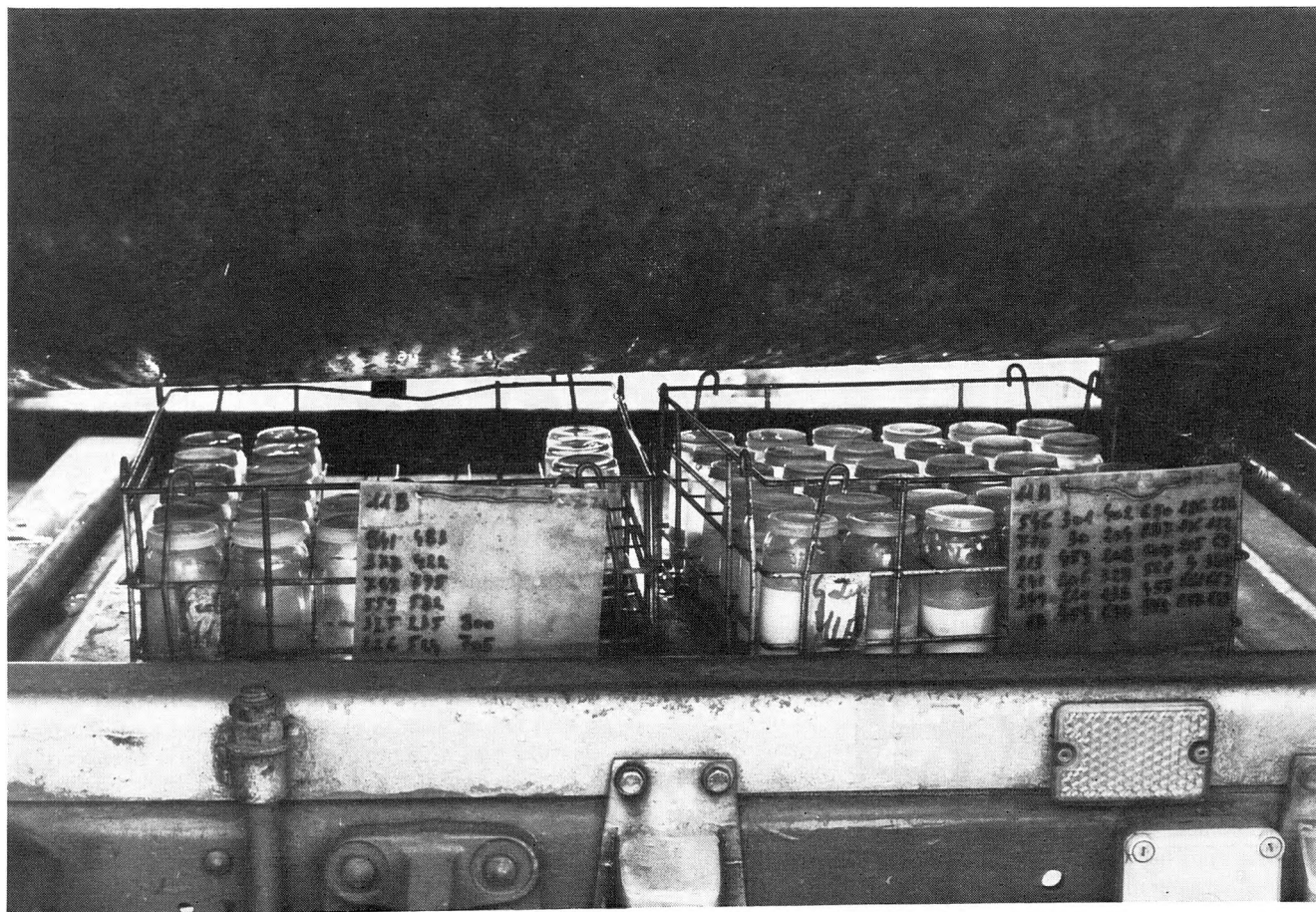

Foto H. Maertens, Brugge

De KI heeft een zeer snelle ontwikkeling gekend. Overal ter wereld werd ingezien dat het een van de hoofdwegen is voor een doeltreffende en snelle genetische verbetering. Tot dit doel worden jonge stieren, geboren uit de beste koeien en beste stieren, langs de KI getest op hun fokwaarde. Er dienen hiervoor minimum 500 proefinseminaties in melkcontrolestallen te worden uitgevoerd. Pas wanneer gunstige resultaten worden gevonden op een beperkt aantal dochters wordt de stier op grote schaal als fokstier ingezet. Ondertussen zou de stier ongeveer 6 jaar oud zijn en weinig stieren bereiken die leeftijd. De diepvriesmethode lost evenwel dat probleem op. Na de proefinseminatie wordt in het KI-Centrum van Loppem een spermastock aangelegd van 10.000 dosissen per stier. Jaarlijks worden 15 tot 20 stieren getest. Men spreekt van een proefstier-wachtstier-fokstier programma. Slechts 1 op 5 onderzochte stieren vererft positief voor de gewenste kenmerken.

Het totaal aantal geïnsemineerde dieren in 1979 bedroeg 81.618. Dat is ongeveer de helft van de te

bevruchten veestapel. Bij de 'andere' rassen zien we een sterk toenemend gebruik van het wit-blauw vleesras. Het tweedoelige rood ras kent sedert 1966 een voortdurende achteruitgang. Het hoger aantal inseminaties in 1979 komt van de inzet voor industriële kruising van twee extreem bespierde rode stieren. Hiermee werden in dat jaar 7.294 eerste inseminaties uitgevoerd.

Tabel 9 : *Evolutie van de Runder-KI in West-Vlaanderen*

	Rood Ras	Zwartbont Ras	Andere
1954	738	973	—
1960	28.916	3.718	—
1965	60.108	7.727	—
1970	52.874	13.360	2
1975	44.593	26.072	5.986
1978	35.750	26.867	12.866
1979	38.670	28.929	14.019

de ASLK biedt u een complete bankservice

ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRENTOKAS

PROVINCIALE ZETEL

Vrijdagmarkt 10, 8000 BRUGGE Tel. 33.73.05

06

melkwinningsbedrijven en melkverwerkende nijverheid in west-vlaanderen

Ir. J. Moulaert,

Ingenieur-Dienstchef Nationale Zuiveldienst

Gezien het belang van de zuivelsektor in de economie van de Europese Gemeenschap werd voor deze sektor een gemeenschappelijke marktregeling uitgewerkt, van toepassing sinds 1968, zowel op de markt binnen de Gemeenschap als op het handelsverkeer met Derde Landen.

De EEG-basisverordening hieromtrent is gebaseerd op drie belangrijke beginselen die voorzien in een regeling van : de melkprijs, de interventie en het handelsverkeer met Derde Landen.

De spil van de gemeenschappelijke zuivelpolitiek is de richtprijs voor melk. Het is geen garantieprijs voor de producent maar een streefprijs die men in functie van de marktontwikkeling zal trachten te bereiken.

Waar zulks ter ondersteuning van de markt nodig blijkt, kunnen boter en magere melkpoeder bij interventiebureaus worden ingeleverd tegen een gewaarborgde minimumprijs of interventieprijs. Voor ondermelk en magere melkpoeder bestemd voor veevoeding, zijn insgelijks steunmaatregelen voorzien.

De regeling van het handelsverkeer met Derde Landen gebeurt door een stelsel van heffingen bij invoer in de gemeenschap en de mogelijkheid tot het toekennen van restituties bij uitvoer buiten de Gemeenschap, teneinde het verschil tussen de marktprijzen binnen de Gemeenschap en de wereldmarktprijzen te overbruggen.

Naast de drie hoofdbeginselen zijn nog bijkomende bepalingen voorzien die de bescherming van de Europese zuiveleconomie moeten mogelijk maken.

Het toepassen sinds 1968 van een gemeenschappelijke zuivelpolitiek, heeft op de sectoren van de Belgische zuiveleconomie zeker invloed uitgeoefend. Vrij belangrijke wijzigingen hebben zich voorgedaan, zowel in de sektor van de produktie als in de melkverwerkende sektor. Vaststellingen hieromtrent en de evolutie in het Rijk en in de provincie West-Vlaanderen worden in deze bijdrage behandeld.

De melkwinningsbedrijven

Samenstelling van de melkveestapel, produkties en aantal bedrijven

Van een toestand die in de jaren vijftig gekenmerkt

was door een groot aantal kleinere produktie-eenheden, met in belangrijke mate de verwerking of het verbruik van de melk op de hoeve zelf, zijn we stilaan geëvolueerd naar bedrijven met grotere veebezetting en stijgende leveringen aan de zuivelfabrieken.

De totale melkveestapel in ons land is, sinds de jaren vijftig, nagenoeg doorlopend dezelfde gebleven. Een lichte daling, eerder vastgesteld omstreeks 1975 en nu opnieuw waarneembaar in 1978 en 1979 is wellicht het gevolg van het in voege treden van een kommunautair stelsel waarbij premies voor het niet kommercialiseren van zuivelprodukten of afslachten van melkkoeien worden uitbetaald. Volgens de cijfers van de landbouwtelling uitgevoerd op 15 mei 1979 zijn er in België 981.300 melkkoeien waarvan 147.204 in West-Vlaanderen. De melkveeuitbating is derhalve voor onze landbouwers een belangrijke bron van inkomsten.

De gemiddelde produktie per koe en per jaar veranderde eveneens weinig en schommelde jarenlang tussen 3.600 en 3.700 liter. Sinds 1978 is een stijgende tendens waar te nemen ; de gemiddelde produktie is opgelopen tot 3.850 liter. De melkgifte per koe varieert vrij sterk naargelang het ras. Voor het Zwart Bont ras en het Rode ras, waaruit het Westvlaams melkveebestand hoofdzakelijk is samengesteld, liggen de waarden beduidend boven het nationaal gemiddelde. Er mag dan ook worden aangenomen dat de huidige gemiddelde produktie per koe in West-Vlaanderen 4.000 liter benadert.

Het aantal melkveeuitbatingen vermindert gedurig. Waar voor 20 jaar in het land op nagenoeg 190.000 landbouwbedrijven melkkoeien werden gehouden is dit aantal in 1970 teruggelopen tot 101.253 en in 1978 tot 61.627. In West-Vlaanderen is het aantal melkveehouders sinds 1968 op iets meer dan de helft teruggebracht ; in 1978 waren er nog 11.225.

Uit de stabiliteit van de melkveespapel en de daling van het aantal uitbatingen resulteert de stijging van het aantal koeien per bedrijf : 4 in 1950, 7 in 1968 en ruim 15 in 1978.

De inrichting van de bedrijven

De uitbreiding van de veestapel op de bedrijven ging gepaard met een aanpassing van de inrichtingen en een verbetering van de melkwinningsapparatuur. De uitbouw en de technische ontwikkeling op het melkveebedrijf was gericht op de vergroting van de arbeidsproduktiviteit, het houden van meer koeien per arbeidskracht, het melken van meer koeien per uur. Uitzonderlijk en enkel op kleine bedrijven wordt nog manueel gemolken. De middelgrote bedrijven zijn uitgerust met een melkmachine van het klassiek emmertype of, waar nog verder wordt gestreefd naar besparing en verlichting van de arbeid, met een melkleidingsinstallatie. Het houden van een groot aantal koeien is mogelijk gemaakt met de inrichting van ligboxenstallen waarbij gemolken wordt in een melkstand.

Om de melker in staat te stellen met meer melkstellen te werken, zonder de melkqualiteit en de gezondheids-toestand van de uier in het gedrang te brengen, werden geperfekteerde hulpmiddelen ontworpen zoals de apparaten die het einde van de melkstroom aanduiden, de automatische afname van melkstellen, het pneumatisch openen en sluiten van staldeuren, de automatische dosering van krachtvoer, het volautomatisch reinigen van de melkwinningsapparatuur.

Het diepkoelen van de melk op de hoeve heeft op tien jaar tijd een enorme uitbreiding genomen. Het spreiden van de melkophaling verplichtte de veehouder er toe zich in te richten voor de bewaring van de melk bij lage temperatuur teneinde te vermijden financiële schade op te lopen wegens kwaliteitsverlies. Hiervoor werden koeltanks geplaatst. Dit gebeurde in West-Vlaanderen op grote schaal en binnen een korte termijn, waardoor nu praktisch 100 procent van de totale melkplas als diepgekoelde melk wordt aangeboden.

De kwaliteitsverbetering

De melkveehouders moeten er ook steeds meer rekening mede houden dat het voortbrengen van produkten met uitgesproken kwaliteitseigenschappen een essentiële voorwaarde is geworden voor het verwezenlijken van een expansiepolitiek zowel voor het binnenlands verbruik als voor de actieve aanwezigheid op de buitenlandse markten. Om dit doel te bereiken moet de melkwinning onder strenge hygiënische voorwaarden geschieden.

De resultaten van de officiële kwaliteitsbepaling, verplichtend sinds 1 januari 1964 voor alle melkleveringen aan zuivelfabrieken, vallen bepaald gunstig uit in West-Vlaanderen. In 1979 werden, naar het aantal leveringen, 71,4 procent gerangschikt in 1e klasse tegenover 67,3 procent voor het Rijk. Berekend naar de kwanta der leveringen vallen de resultaten nog gunstiger uit; 84,6 procent van de plas geleverd aan de Westvlaamse zuivelfabrieken voldeed aan de normen van de 1e klasse. Deze positieve resultaten winnen nog aan betekenis wanneer rekening wordt gehouden met het feit dat voor de beoordeling van de bacteriologische zuiverheid van diepgekoelde melk sinds 1 januari 1977 een nog strengere proef wordt uitgevoerd.

Het betalingssysteem voor melkleveringen aan de zuivelfabrieken

Omdat het eerder toegepast betalingssysteem voor de melk, geleverd aan zuivelfabrieken was voorbijgestreefd werd vanaf 1975 geleidelijk overgeschakeld naar een nieuw stelsel. Naast het vetgehalte wordt nu ook het eiwitgehalte mee verrekend bij het bepalen van de melk-prijs. Deze wijziging kwam vooral tot stand door de gewijzigde waardeverhouding tussen vet en eiwit op de wereldmarkt; melkeiwit is in de menselijke voeding namelijk een grotere rol gaan spelen. Het nieuw betalingssysteem verzekert bovendien een meer billijke verdeling van de melkprijs in het huidige verwerkingspatroon.

Aan de berekende basismelkprijs worden zoals voorheen eventueel premies toegevoegd zoals de toeslag voor gelabelliseerde melk, de stockage en hoeveelhedenpremie, de getrouwheidspremie of de koöperatieve teruggave. De wettelijk verplichte toeslag voor 1e klasse melk of afhouding voor 3e klasse melk dienen bovendien te worden toegepast.

De melkverwerkende nijverheid

De leveringen aan de zuivelfabrieken

Zowel de verkoop van de melk op de hoeve als de productie van hoeveboter en hoevekaas en de aanwending van volle melk voor veevoeding is met de jaren aanzienlijk gedaald. In 1955 werd 45.000 ton hoeveboter

bereid, nu nog 20.000 ton waarvan 1.000 ton in West-Vlaanderen.

De toename van de melk- en roomleveringen aan de fabriek ten opzichte van de totale productie is zowel in kwantiteit als procentueel spektakulair toegenomen. In West-Vlaanderen overtreft het procentueel aandeel van de leveringen nog dit van het Rijk. De leveringen gebeuren steeds meer onder de vorm van melk; in de provincie is de aanvoer van room trouwens uiterst miniem geworden.

Leveringen aan zuivelfabrieken

Jaar	Procent op de totale productie	Liter melk (x 1.000) — 33 ^o vet	
		Het Rijk	West-Vlaanderen
1965	64	2.478.620	450.145
1975	76	2.860.651	566.231
1979	80	3.168.093	649.126

In tegenstelling met de kwanta der leveringen, daalt het aantal leveraars; tussen 1965 en 1979 werd hun aantal op minder dan de helft teruggebracht.

Leveraars aan zuivelfabrieken

Jaar	Het Rijk			West-Vlaanderen		
	Melk	Room	Totaal	Melk	Room	Totaal
1965	97.300	27.606	124.906	20.331	982	21.313
1975	58.741	6.082	64.823	14.090	163	14.253
1979	44.347	3.169	47.516	10.411	85	10.496

Gemiddelde leveringen per producent — West-Vlaanderen

Jaar	1965	1975	1976	1977	1978	1979
Liter melk (x 1.000)	22	37	40	46	52	57

De structuur van de zuivelnijverheid

Tot na de tweede wereldoorlog hadden de melkerijen een heterogene produktiestructuur; in de meeste bedrijven werd zowel konsumptiemelk als boter, kaas en zelfs melkpoeder vervaardigd. Specialisatie in de industriële zuivelsektor werd ingezet in de konsumptiemelktak met de oprichting van bedrijven voor verpakte drinkmelk en vloeibare derivaten. Hierop volgde tussen 1950 en 1955 de bouw van centrale melkpoederbedrijven. Room, boter en kaas werden verder gefabriceerd in de primaire fabrieken.

De felle stijging van de aangevoerde melkplas gaf aanleiding tot het uitbouwen van grotere produktie-eenheden en leidde tot een concentratiebeweging in de zuivelsektor die heden vrij sterk is doorgevoerd.

Jaar	Aantal transformatiecentra		Aantal ophaalcentra
	Het Rijk	West-Vlaanderen	
1965	215	25	—
1975	91	11	4
1979	75	9	3

Met het reduceren van het aantal ondernemingen en de toename van de leveringen steeg de aanvoer per bedrijf.

In 1962 haalden in West-Vlaanderen 26 ondernemingen melk op bij de boer ; voor 11 van deze bedrijven bedroeg de jaarlijkse aanvoer minder dan 6 miljoen liter, voor 12 andere was deze begrepen tussen 8 en 22 miljoen liter, terwijl slechts 3 bedrijven meer dan 30 miljoen liter ontvingen.

In 1979 blijven slechts 12 fabrieken op ophaalcentra over, maar 4 hiervan hebben een jaarlijkse ontvangst die 75 miljoen liter overschrijdt.

Melkontvangst per bedrijf in West-Vlaanderen

Jaarlijkse aanvoer (in miljoen liter)	Aantal bedrijven		
	1970	1975	1979
+ 75	1	2	4
50 - 75	2	3	2
25 - 50	5	2	1
10 - 25	5	7	4
- 10	3	1	1
	16	15	12

Uit het concentratieproces groeide niet alleen de schaalvergroting van de bedrijven, maar eveneens de

ontwikkeling van gespecialiseerde inrichtingen. De verschuiving in deze richting is duidelijk aantoonbaar wanneer een vergelijking wordt gemaakt tussen het aantal transformatiecentra per bedrijfstak in de periode tussen 1965 en 1979.

Evolutie van het aantal transformatiecentra per bedrijfstak

	Het Rijk				West-Vlaanderen			
	1965	1970	1975	1979	1965	1970	1975	1979
Totaal	215	133	91	75	25	16	11	9
Boter	168	111	58	49	22	13	10	7
Kaas	46	—	—	—	9	—	—	—
Halfharde kaas	—	9	9	8	—	5	4	3
Harde kaas	—	35	13	11	—	8	6	4
Verstuiwingspoeder	19	22	17	15	1	1	1	1
Walsenpoeder	52	20	12	11	7	1	0	0
Consumptiemelk	60	—	—	—	6	—	—	—
Gepasteuriseerd	—	40	15	14	—	9	6	3
UHT.	—	—	—	7	—	—	—	0
Gesteriliseerd	—	35	20	18	—	3	3	1

De technische inrichting van de fabrieken

De in werking gehouden of nieuw opgerichte zuivelfabrieken zijn intussen aangepast aan de behoeften voor het ontvangen en verwerken van de sterk toegenomen

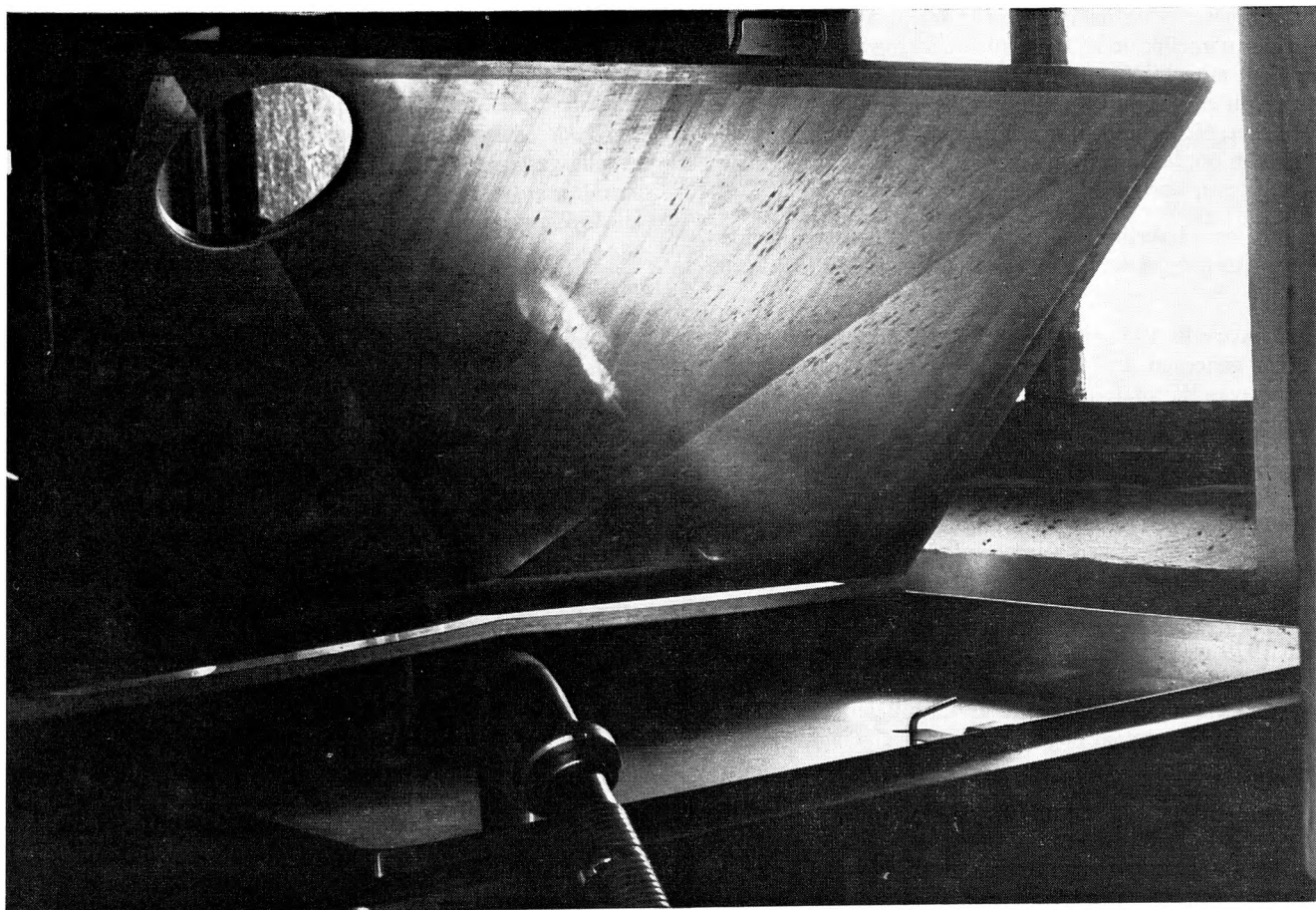

Foto H. Maertens, Brugge

hoeveelheden melk. De bedrijven zijn uitgerust met degelijke en moderne apparatuur ; bij diverse fabriekageprocessen wordt een sterk doorgedreven automatisatie toegepast.

In West-Vlaanderen beschikken de ophaal- en verwerkingscentra over stockagecapaciteit voor ruim 3 miljoen liter melk. De boterfabrieken, waaronder vier die produceren volgens het continu- en twee volgens het discontinu-procédé, kunnen dagelijks 100 ton fabriceren. In de kaasfabrieken staan strembakken opgesteld met een totale capaciteit van meer dan 200.000 liter. De beschikbare pekruimte, de capaciteit van de persinstallatie en van de rijplokken laten een meervoudig dagelijks gebruik van de strembakken toe. Eén volautomatische installatie is in gebruik waarmee 2 ton Cheddarkaas per uur kan worden bereid. De melkpoedercentrale in West-Vlaanderen is uitgerust met indampers en droogtoeren waarmee 45.000 liter melk per uur kan worden verwerkt. Begin 1981 zal een bijkomende installatie gebruiksklaar zijn waardoor de uurcapaciteit op 75.000 liter zal worden gebracht.

De melkophaling

De wijze waarop de melk van de hoeve naar de fabriek wordt gebracht is totaal veranderd. Zolang de melk op de hoeve hoofdzakelijk in kruiken werd verzameld, werden deze dagelijks opgehaald, eerst met een paardengespan, daarna met vrachtwagens. Geledigd en gereinigd werden deze kruiken voor wedergebruik naar de hoeve teruggevoerd. Deze werkwijze was zeer omslachtig en was financieel niet meer haalbaar. Om deze redenen werd omgeschakeld naar een meer adequaat en voordeliger systeem, namelijk de rijdende melkontvangst. Hiermede werd het mogelijk het aantal ophalingen per bedrijf te reduceren en de teruglevering van ledige kruiken uit te schakelen. Het spreiden van de ophaling was mogelijk geworden omdat, voor een langere bewaring van de melk op de hoeve, koeltanks werden ontworpen.

De omschakeling van kruikenophaling naar rijdende melkontvangst gebeurde in West-Vlaanderen op vrij korte tijd.

Omstreeks 1966 werden de eerste tankwagens in gebruik genomen. In 1970 waren er reeds 93, die 37 procent van de totale aanvoer ophaalden. Per tankwagen, met een gemiddelde capaciteit van 7.500 liter, werd 2,7 miljoen liter aangevoerd.

In 1975 was het tankwagenpark gestegen tot 158 eenheden met een gemiddelde inhoudskapaciteit van 9.100 L. Per tankwagen werd gemiddeld 3,2 miljoen liter opgehaald ; globaal 500 miljoen liter of 95 procent van de totale plas.

In 1979 was het aantal tankwagens teruggebracht tot 137, maar de gemiddelde capaciteit werd tot 9.900 L. opgevoerd. Per wagen werd nu al 4,3 miljoen liter opgehaald en in totaal nagenoeg de volledige aanvoer of 590 miljoen liter.

Er wordt verder gestreefd om het rendement per tankwagen op te drijven. Smalle landbouwwegen of de moeilijke toegang tot sommige bedrijven laten wellicht niet toe nog grotere wagens in gebruik te nemen, maar het verlengen van de dagelijkse gebruikstijd biedt evenwel mogelijkheden.

De omzetting en produkties

De melk in het bedrijf waar de levering gebeurt, omgezet worden tot een afgewerkt produkt of er uitsluitend gereinigd, gepasteuriseerd en gekoeld worden en als industriemelk naar een ander transformatiecentrum worden doorgevoerd voor verdere verwerking.

Het grootste gedeelte van de aan Belgische zuivel-fabrieken geleverde melk wordt nog altijd gevaloriseerd onder de vorm van boter, op de tweede plaats komt konsumptiemelk, gevolgd door melkpoeder en kaas. In West-Vlaanderen neemt de boterfabrikage insgelijks de eerste plaats in. Verder wordt een belangrijk gedeelte tot kaas verwerkt en wordt een behoorlijk kwantum slagroom geproduceerd. Daarentegen is de omzetting in konsumptiemelk en vloeibare zuivelderivaten in de provincie uiterst miniem geworden.

De evolutie per bedrijf is als volgt samen te vatten : De produktie van konsumptiemelk in het land is sinds 1965 geleidelijk gestegen, niet wegens een toename van het verbruik maar in vervanging van hoefmelk. In 1965 werd 475 miljoen liter konsumptiemelk geproduceerd, in 1979 667 miljoen liter, hetgeen nagenoeg 20 procent van de totale aanvoer vertegenwoordigt. In dezelfde tijd steeg de afzet van gelabelliseerde AA melk van 7 miljoen liter tot 47 miljoen liter. Eén enkel bedrijf in de provincie is gespecialiseerd in de produktie van AA melk voor schoolmelkbedelingen. De achteruitgang van melk in flessen wordt gekompenseerd door de expansie van melk in wegwerpverpakking ; de teruggang van gepasteuriseerde en gesteriliseerde melk door UHT-melk.

De produktiekurve van vloeibare zuivelderivaten zoals yoghurt, chocolademelk en pap volgt een stijgende lijn. Waar in 1965 van deze produkten respectievelijk 16, 19 en 9 miljoen liter werd gefabriceerd, zijn de cijfers in 1979 opgelopen tot 38, 59 en 32 miljoen liter.

De konsumptie van room is gedurende de laatste jaren gevoelig gestegen. In 1975 werd meer dan 12 miljoen kg. geproduceerd, tegen 5 miljoen kg. in 1965. Het aandeel van de Westvlaamse fabrieken benadert 10 procent.

Boter is het belangrijkste melkderivaat zowel van de Belgische als van de Westvlaamse zuivelindustrie ; meer dan 60 procent van de totale aanvoer wordt omgezet tot dit produkt. De verbruiksdaling die toegeschreven wordt aan de beïnvloeding van de verbruiker, alsmede het gebrek aan een stabiele exportstructuur leiden soms tot overschotten die dan bij de interventiebureaus dienen overgeleverd te worden.

De Belgische kaasindustrie werd door de vrije EEG-markt zeker niet bevoordeligd. In 1965 werd 17.632 ton Goudakaas gefabriceerd, tien jaar later nog 6.319 ton. De produktiedaling was belangrijk vanaf 1968, wanneer de nationale steun aan het produkt diende afgeschaft, waardoor de verkoop zowel in het binnenland als in het buitenland onmogelijk werd. Sommige fabrikanten hebben sindsdien omgeschakeld op Italiaanse kaastypes die bestemd zijn voor uitvoer. Andere ondernemingen, en vooral de Westvlaamse, gingen zich toeleggen op de bereiding van Cheddarkaas of halfharde kaassoorten. De afzetmogelijkheden van Cheddarkaas, die voor een groot gedeelte als grondstof voor de bereiding van smeltkazen wordt gebruikt, varieerde tot hertoe van jaar tot jaar vrij sterk. Tot de categorie van de halfharde kaassoorten behoren Saint Paulin, Paterskaas en diverse types die ieder een min of meer eigen karakter hebben. Het aandeel van de West-

vlaamse produktieeenheden, zowel in de bereiding van Cheddar als van de halfharde kaas is aanzienlijk en de kans dat de afzetmogelijkheden voor deze produkten nog toenemen, is te weerhouden.

De jaarlijkse produktie van volle melkpoeder kan sterk schommelen. Het produkt is hoofdzakelijk bestemd voor uitvoer, zodat de afzetmogelijkheden volledig afhankelijk zijn van de vraag op de wereldmarkt.

Magere melkpoeder is de enige mogelijkheid geworden voor de valorisatie van afgeroomde melk die niet kan benut worden voor andere produkten. Slechts een klein gedeelte van de aangevoerde melk wordt nog teruggeleverd aan de veehouders onder de vorm van afgeroomde melk. Dit komt door de sterke ontwikkeling van de veevoederindustrie en de wijziging, in belangrijke mate, van de veevoedingsgewoonten op de hoeve.

Sinds 1965 zijn de produkties van magere melkpoeder hierdoor aanzienlijk gestegen. Omwille van de overschotten in de Europese Gemeenschap is de afzet op eigen krachten niet altijd mogelijk en worden soms grote hoeveelheden tegen interventieprijs ingeleverd.

Teruggave ondermelk aan veehouders (x 1.000 L.)

Jaar	Het Rijk	West-Vlaanderen
1961	239.605	49.286
1970	69.275	24.323
1979	21.956	4.610

Een nieuwe tak in de industriële melkverwerking is deze van de roomijsfabrikage. Het verbruik stijgt regelmatig zodat in 1979 ongeveer 50 miljoen liter kon geproduceerd worden in het land, hetgeen meer als het dubbel is van wat in 1970 werd gemaakt. In de roomijsafdeling van een Westvlaamse zuivelonderneming werd tijdens hetzelfde jaar 8 miljoen liter gefabriceerd.

De boterverwerkende industrie, waar boter hoofdzakelijk wordt omgezet tot boterolie, boterkoncentraat of andere mengsels op basis van boter, heeft in 1979, 99.666 ton produkten gefabriceerd. Enkele jaren terug werd in de provincie een belangrijk boterverwerkingsbedrijf opgericht; uitbreiding is voorzien teneinde de dagelijkse verwerkingscapaciteit van 50 ton tot het dubbele op te voeren.

Fabrikatie van zuivelproduktie

	Jaar	Het Rijk	West-Vlaanderen
Melkerijboter (1.000 kg)	1965	65.777	11.861
	1975	72.158	14.194
	1979	76.582	12.172
Harde kaas (1.000 kg)	1965	17.631	4.891
	1975	11.662	2.458
	1979	11.935	1.991
Harde kaas met gekookt zuivel — type Cheddar (1.000 kg)	1965	3.193	1.533
	1975	3.306	1.918
	1979	4.570	3.049

Halfharde kaas (1.000 kg)	1965	1.043	598
	1975	3.874	1.907
	1979	4.561	2.249
Volle melkpoeder (1.000 kg)	1965	26.312	2.518
	1975	19.717	631
	1979	32.932	1.690
Magere melkpoeder (1.000 kg)	1965	60.231	4.272
	1975	117.245	12.535
	1979	128.958	20.836

Een belangrijke hoeveelheid melk, ontvangen in de Westvlaamse zuivelfabrieken wordt, al dan niet afgeroomd, doorgeleverd aan transformatiecentra die buiten de provincie gevestigd zijn. Dit is niet te wijten aan een onvoldoende produktiekapaciteit, maar hoofdzakelijk het resultaat van de structuren in de zuivelindustrie en de plaats waar de fabrieken zijn opgericht. De verwerking van volle melk zou beduidend hoger liggen indien in de provincie een centraal konsumptiemelkbedrijf bestond. Het doorleveren van een hoeveelheid afgeroomde melk wordt verklaard door het feit dat sommige melkerijen dit produkt vervoeren naar de melkpoedercentrale die tot hun eigen groep behoort en die buiten de provincie is gelegen.

De vergunninghouders voor de verkoop van zuivelprodukten

Vanaf invoerder of voortbrenger wordt ieder stadium van de distributie in België onderworpen aan een voorafgaande machtiging tot verkoop. Het doel van deze regeling is vooral de kwaliteit van de produkten te waarborgen.

Verdeling van de vergunninghouders per categorie

	Het Rijk				West-Vlaanderen			
	1968	1975	1978	1979	1968	1975	1978	1979
Hoeveboter	14.100	8.746	7.324	6.891	1.296	784	566	603
Groot-handel	1.467	1.174	1.119	1.092	159	129	128	118
Groot-handel-Herbe-werker	278	182	167	172	33	25	23	25
Producent-venters	1.533	861	706	668	179	110	102	92
Venters	4.324	3.437	3.178	3.117	500	465	418	379
Kramers	479	392	411	424	68	59	57	55
Winkels	41.447	25.451	21.144	20.210	4.744	3.070	2.854	2.780
Totaal	63.628	40.243	34.049	32.574	6.979	4.642	4.148	4.052

Gedurende de laatste jaren werd een belangrijke vermindering vastgesteld bij de verkopers van zuivelprodukten. Het aantal handelszaken is aanzienlijk verminderd, maar de omvang van de bedrijven is groter geworden. De laatste twee jaar verminderen de stopzettingen en stabiliseert zich het aantal van de vergunninghouders.

landbouwtelling per gemeente, 15 mei 1979

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Arrondissement Brugge</i>													
Beernem	3.098	—	570	3	—	166	690	53	66	7	4.665	426	75
Blankenberge	514	4	321	40	—	14	28	8	20	1	950	54	10
Brugge	3.498	43	1.436	143	37	88	344	96	85	37	5.831	452	60
Damme	3.615	65	1.700	190	11	176	502	99	17	9	6.406	402	86
Jabbeke	2.080	17	958	53	24	64	235	75	77	16	3.608	248	23
Knokke-Heist	1.225	105	1.348	342	11	53	136	173	51	1	3.453	171	60
Oostkamp	2.950	13	1.029	8	—	176	448	145	144	7	4.927	421	90
Torhout	1.619	3	610	133	—	114	189	104	103	8	2.885	278	134
Zedelgem	2.264	—	1.082	35	1	139	129	98	62	13	3.831	370	128
Zuienkerke	1.908	42	1.359	269	26	39	124	24	135	—	3.925	152	19
Totaal	22.771	292	10.413	1.216	110	1.029	2.825	875	760	99	40.481	2.974	685

<i>Arrondissement Diksmuide</i>													
Diksmuide	5.951	107	2.912	620	13	261	718	295	167	2	11.071	656	201
Houthulst	2.103	11	980	292	—	182	227	300	109	4	4.222	340	98
Koekelare	1.581	15	926	155	1	135	136	194	163	2	3.314	260	63
Kortemark	1.930	2	841	441	—	167	185	281	392	4	4.252	422	92
Lo	2.590	17	1.356	532	27	120	238	191	57	3	5.134	300	33
Totaal	14.155	152	7.015	2.040	41	865	1.504	1.261	888	15	27.993	1.978	487

<i>Arrondissement Ieper</i>													
Heuvelland	2.996	17	2.328	867	—	295	457	808	54	2	7.833	529	49
Ieper	3.690	23	2.645	1.403	12	327	452	1.130	151	7	9.850	693	237
Langemark-Poelkapelle	1.561	5	1.009	609	32	144	185	419	289	3	4.263	344	92
Mesen	125	4	96	40	—	10	22	33	5	—	337	17	1
Poperinge	2.920	65	3.357	1.935	3	313	261	1.251	58	19	10.185	744	126
Vleteren	1.307	11	948	390	2	109	114	243	97	1	3.222	244	29
Wervik	1.231	3	749	573	—	143	153	322	127	2	3.303	249	92
Zonnebeke	2.104	2	1.131	672	—	197	290	489	404	8	5.300	463	128
Totaal	15.934	130	12.263	6.489	49	1.538	1.934	4.695	1.185	42	44.293	3.283	754

<i>Arrondissement Kortrijk</i>													
Anzegem	1.017	3	913	377	1	109	112	368	25	14	2.950	229	33
Avelgem	422	4	524	240	—	28	73	210	4	4	1.514	108	20
Deerlijk	429	2	220	84	—	37	46	85	47	3	956	109	2
Harelbeke	483	7	254	181	—	48	91	183	100	3	1.357	115	23
Kortrijk	1.216	31	1.388	639	—	111	116	463	105	5	4.075	304	62
Kuurne	169	—	66	33	1	14	26	40	18	—	367	29	3
Lendelede	330	12	195	109	—	46	37	90	43	2	864	87	6
Menen	658	4	482	248	—	71	93	187	68	3	1.815	163	26
Spiere-Helkijn	115	1	362	184	—	5	11	111	9	—	810	40	19
Waregem	913	5	444	174	—	71	113	230	117	11	2.084	212	51
Wevelgem	896	3	429	290	—	73	116	231	94	3	2.135	190	37
Zwevegem	867	33	1.689	724	—	84	119	610	66	11	4.207	280	92
Totaal	7.515	105	6.966	3.283	2	697	953	2.808	696	59	23.134	1.866	374

1 Weiden en grasland	in Ha.	8 Aardappelen	in Ha.
2 Droog geoogste peulvruchten	»	9 Open lucht teelt	»
3 Granen	»	10 Teelt onder glas of plastic	»
4 Nijverheidsgewassen	»	11 Oppervlakte kultuurgrond	» (inclusief wijnenaanplantingen en tijdelijk teeltvrij gelaten grond)
5 Pootgoed en landbouwzaden	»	12 Bestendige werkkrachten	Mannen — Aantal
6 Wortel- en knolgewassen	»	13 Bestendige werkkrachten	Vrouwen — Aantal
7 Groenvoedergewassen	»		

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Arrondissement Oostende</i>													
Bredene	255	16	245	41	6	7	7	14	15	—	606	34	7
De Haan	988	59	964	221	25	29	81	46	25	—	2.446	92	10
Gistel	1.199	32	1.280	237	5	49	150	40	41	7	3.044	173	43
Ichtegem	1.678	2	741	39	2	135	174	68	119	2	2.964	288	59
Middelkerke	2.172	81	2.136	455	19	114	243	61	45	2	5.343	307	102
Oostende	513	36	435	71	8	15	57	7	16	—	1.162	59	11
Oudenburg	1.174	33	853	123	16	40	136	32	34	8	2.451	179	31
Totaal	7.979	259	6.654	1.187	81	389	848	268	295	19	18.016	1.132	263

<i>Arrondissement Roeselare</i>													
Hooglede	1.177	—	555	390	1	109	77	188	294	20	2.811	312	51
Ingelmunster	299	2	162	72	—	33	31	140	168	8	919	136	16
Izegem	460	—	226	77	—	65	28	182	200	8	1.248	194	35
Ledegem	694	—	309	238	—	65	121	234	139	5	1.807	166	27
Lichtervelde	997	7	395	67	—	81	131	108	123	5	1.917	206	22
Moorslede	1.024	2	522	317	2	103	148	407	299	7	2.832	296	57
Roeselare	1.186	—	711	378	2	147	91	418	401	20	3.362	412	50
Staden	1.348	1	530	282	3	151	142	547	618	29	3.707	471	112
Totaal	7.185	12	3.410	1.821	8	754	769	2.224	2.242	102	18.603	2.193	370

<i>Arrondissement Tielt</i>													
Ardoeie	1.077	2	542	148	1	112	132	345	439	14	2.814	350	118
Dentergem	882	—	301	76	3	67	148	246	129	3	1.867	176	116
Meulebeke	695	—	332	56	3	77	83	441	466	8	2.167	253	50
Oostrozebeke	474	5	188	51	—	49	57	189	94	3	1.110	105	22
Pittem	905	1	561	56	17	95	169	410	306	11	2.539	282	75
Ruiselede	1.375	—	442	—	—	79	277	190	71	5	2.441	243	26
Tielt	2.611	15	1.207	108	13	219	377	776	112	8	5.450	520	74
Wielsbeke	527	—	193	130	—	41	74	131	78	4	1.182	118	12
Wingene	3.084	1	823	20	1	201	562	244	232	29	5.210	555	264
Totaal	11.630	24	4.589	645	38	940	1.879	2.972	1.927	85	24.780	2.602	757

<i>Arrondissement Veurne</i>													
Alveringem	2.473	12	2.361	1.553	20	130	146	331	55	3	7.086	429	73
De Panne	394	7	409	145	—	16	21	46	10	—	1.049	55	8
Koksijde	684	7	866	387	17	23	59	22	31	1	2.099	106	32
Nieuwpoort	640	29	812	217	8	28	81	31	75	—	1.932	105	16
Veurne	2.603	131	3.196	1.342	28	108	358	209	87	1	8.072	393	147
Totaal	6.794	186	7.644	3.644	73	305	665	639	258	5	20.238	1.088	276
West-Vlaanderen	93.963	1.160	58.954	20.325	402	6.517	11.377	15.742	8.251	426	217.538	17.116	3.966

SOCIAAL-EKONOMISCHE GEVOLGEN VAN EEN DALEND GEBOORTECIJFER IN WEST-VLAANDEREN

Bij de opening van de gewone zitting van de Provincieraad van West-Vlaanderen behandelde Prof. O. Vanneste, goeverneur, de sociaal-ekonomische gevolgen van het dalend geboortecijfer in West-Vlaanderen.

Waar er in 1900 nog 34,2 geboorten waren per 1.000 inwoners, daalde dit aantal tot 18 per 1.000 in de na-oorlogse periode en tot 12 per 1.000 op heden.

Volgens de bevolkingsvooruitzichten van het Nationaal Instituut voor de Statistiek zal de bevolkingsaangroei in West-Vlaanderen, bij evenwicht tussen in- en uitwijking, opvallend vertragen na 1995. Aanvullende berekeningen van het Westvlaams Ekonomisch Studiebureau tonen aan dat kort na de ceuwwisseling een keerpunt naar een dalend bevolkingscijfer zal worden bereikt ; naar verwachting zal de bevolking in West-Vlaanderen dalen van 1.113.000 personen in het jaar 2000 tot circa 1.025.000 in het jaar 2040.

Het is duidelijk dat een dergelijk bevolkingsverloop storingen met zich meebrengt op velerlei domeinen van het sociaal-ekonomisch leven, en dit zowel op korte maar vooral op lange termijn.

De meningen over de gevolgen van de denataliteit op de ekonomische groei zijn echter vrij uiteenlopend.

Bij de benadering van het probleem is het, volgens de spreker, wel noodzakelijk een ruime tijdschorsing in beschouwing te nemen om voldoende afgewogen besluiten te kunnen formuleren.

Na een statistisch-gedetailleerde beschrijving van de evolutie van de schoolbevolking, van de verschuivingen tussen de leeftijds groepen, de evolutie van het arbeidsaanbod en de evolutie van het aantal gezinnen besloot de heer goeverneur met een overzicht van de sociaal-ekonomische gevolgen van al deze gegevens.

' De relatie tussen verloop van de bevolking en ekonomische ontwikkeling is complex '.

' Door sommigen wordt gesteld dat bevolkingsgroei een elementaire faktor is bij het tot stand komen van ekonomische groei. Volgens A. Sauvy zal de bevolkingsveroudering, gevolg van een dalende nataliteit, leiden tot sclerose van de ekonomische strukturen, een afnemend dynamisme en een rem betekenen van de innovatiegeest. J.M. Keynes wees er reeds op dat een verzwakking van de vraag zou bijdragen tot ekonomische stagnatie '.

' Anderen ontkennen het belang van de demografische faktor of achten de betekenis ervan zeer marginaal '.

' Persoonlijk zouden wij zeker aandacht willen vragen voor de volgende punten '.

' Het lijkt ons zeer aannemelijk dat een geringere bevolkingsgroei ook gevolgen heeft voor de ontwikkeling van de produktiviteit. Bij een geringere bevolkingsgroei gebeurt er een veroudering van de bevolking, die zich na verloop van tijd ook voltrekt binnen de beroepsbevolking. Verwacht kan worden dat het ziekteverzuim zal toenemen, wat de arbeidsproduktiviteit ongunstig beïnvloedt. De stijging van het gemiddelde opleidingsniveau van de beroepsbevolking verloopt trager en algemeen lijkt de houding minder ondernemend te kunnen geacht worden ; zelfs de jonge beroepsaktieven kunnen in een verouderende

bevolking een meer konservatieve ingesteldheid verkrijgen, een tendens in de richting van het veilig stellen van de bestaanszekerheid. Een en ander zal het tempo van de technische vooruitgang en het ondernemersinitiatief ongunstig beïnvloeden '.

' Van reële betekenis lijkt ons ook dat sommige besparingen op overheidsuitgaven, die mogelijk worden door de daling van de vruchtbaarheid, in feite volledig illusoir blijken te zijn. Minder leerlingen zouden minder leerkrachten kunnen betekenen, maar de druk tot kwaliteitsverbetering en tot handhaven van de werkgelegenheid, het gebrek aan aanpassingsvermogen en mobiliteit, is zo groot dat deze besparingen niet worden gerealiseerd. Algemeen beschouwd is het zo dat de dalende behoefte aan overheidsuitgaven ten behoeve van een teruglopend aantal jongeren in de tijd voorafgaat aan een situatie van toenemende Staatstussenkomst ten behoeve van een toenemend aantal ouderen. Waar besparingen zouden kunnen gebeuren, is dit uiteindelijk niet het geval en wanneer in de langere periode de meeuittgaven ingevolge de bevolkingsveroudering aan het licht komen, is de marge die had kunnen geschapen worden niet meer voorhanden. Lagere geboortecijfers betekenen in de lange periode een geringe toename of zelfs een daling van de beroepsbevolking en het draagvlak van de belastingen versmalt '.

' Dat er gevolgen zijn op de produktiestructuur is onbetwistbaar. In het voorgaande is reeds aangegeven dat de gevolgen voor de bouwnijverheid in de lange periode uitermate groot kunnen geacht worden ; een daling van de woningbehoefte zal op dat ogenblik geen stimulans zijn om het verouderde woningpatrimonium nog te vernieuwen en de bestaande verkrotting aksentueren, met alle gevolgen voor bepaalde stadscentra '.

' Er is geen perfecte mobiliteit van de produktiefactoren : de vereiste beroepsmobiliteit, zoals van de sektor onderwijs naar de sektor bejaardenzorg, komt niet of uiterst moeilijk tot stand '.

' Ook de sector van toerisme en ontspanning zal de invloed ondergaan van dit verschijnsel. Voor onze provincie, waar de Kust het vakantie-oord bij uitstek is voor families met kinderen, kan een verdergaande teruggang van het geboortecijfer reële gevolgen hebben, die door een accentverschuiving van de toeristische politiek en infrastructuur moet opgevangen worden '.

' Van bijzondere betekenis ten slotte voor West-Vlaanderen lijkt mij het vraagstuk van de continuïteit en de bedrijfsopvolging van de familiale onderneming. Bij gebrek aan opvolging verkommert de onderneming door gebrek aan aanpassing, investeringen en rationalisatie en verdwijnt ze uiteindelijk uit de markt ; zelfs in de gouden jaren zestig zijn ondernemingen in expanderende sectoren bij gebrek aan opvolging geleidelijk afgestorven. Voor West-Vlaanderen, waarvan de economische basis en dynamiek in het verleden en op heden berust op familiaal initiatief in de industrie en KMO, dient aan bovenstaande vaststelling de grootste aandacht besteed '.

' Er zijn nog talrijke punten waarvoor kan gewezen worden op de invloed van een teruglopende nataliteit. De dimensie ruimte is er een van. Economische groei in de huidige ontwikkelingsgebieden zoals de Westhoek, kan sterk bemoeilijkt worden, zeker in de lange periode, wanneer de groeipolen elders gekonfronteerd zouden worden met een belangrijke daling van de beroepsbevolking ; de aantrekkingskracht op de ook in de

ontwikkelingsgebieden schaarser wordende beroepsbevolking zou bijzonder groot kunnen worden. Algemeen zal voor deze ontwikkelingsgebieden het financieren van de voor de ontwikkeling nodige infrastructuur onbereikbaar worden. Verdergaande verstedelijking, zij het dat de eigenlijke stadscentra eventueel aan bevolking verliezen, zal de ontvolking in de economisch achtergebleven gebieden verhaasten. De sociale kosten om de kleine kernen in het landelijk gebied te voorzien met de nodige basisvoorzieningen om een leefbaar geheel te waarborgen, dreigen zo groot te zullen worden dat het niet meer haalbaar wordt. De dualiteit tussen stad en platteland zou in een dergelijke situatie bijzonder sterk kunnen aangescherpt worden '.

' Het is duidelijk dat de drastische daling van het geboortecijfer belangrijke storingen teweeg zal brengen in vele socio-economische fenomenen. Niet alle hebben een even grote draagwijdte ; zij komen ook tot uiting op verschillende tijdstippen en met verschillende intensiteit. Belangrijk is ze te voorzien en door voorlichting van het publiek en door tijdige overheidsmaatregelen hun effecten te milderen. Het slagen van dit beleid zal echter in de toekomst in een belangrijke mate afhankelijk zijn van de economische groei in de respectievelijke periodes '.

' Wat echter moeilijk door de overheid kan onderzocht worden is het verlies aan dynamiek welke zal resulteren uit de kleinere gezinsgrootte en de veroudering van de bevolking. In ieder geval roept de tegenstelling tussen de behoudsgezinde instelling van West-Europa op demografisch en algemeen economisch vlak en de dynamiek van een aantal opkomende industrielanden enkele vragen op, waarop het antwoord voor ons niet rooskleurig lijkt '.

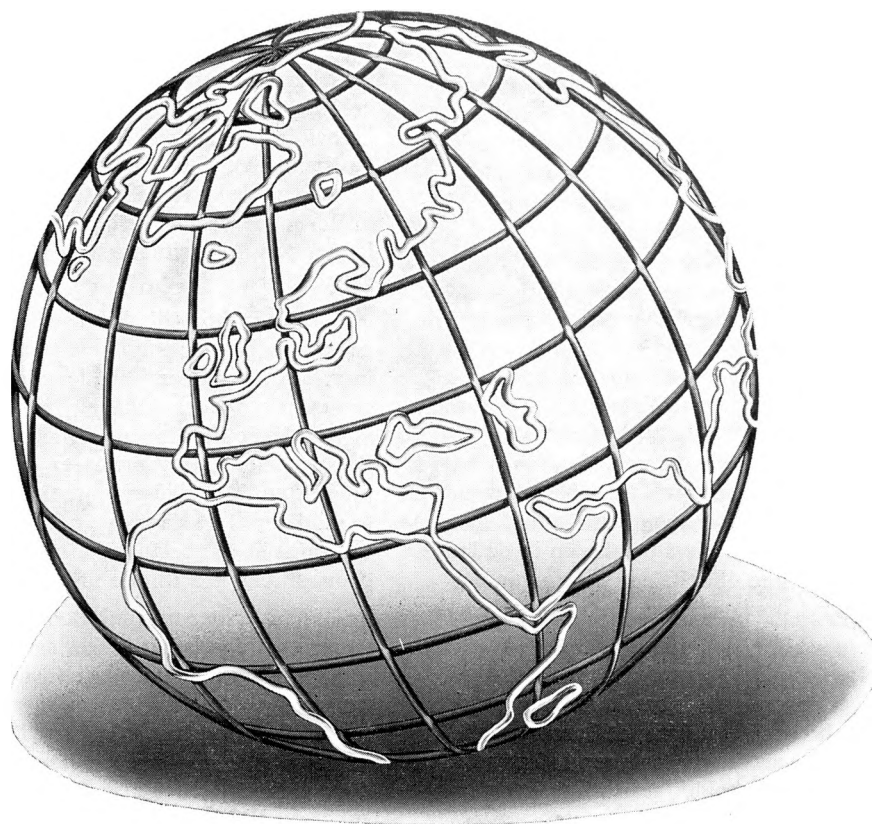
' Wij willen waarschuwen voor een vorm van bijziendheid die enkel rekening houdt met de diverse effecten van de denataliteit op korte termijn en de eerder negatieve gevolgen op langere termijn verdoezelt '.

' Of in de komende jaren de nataliteit in West-Vlaanderen op het peil van de reproductie van de bevolking zal gebracht worden, hangt af van vele factoren, vooral van morele aard ; de centrale vraag is of de drang naar comfort en kommerloos bestaan in de toekomst zal afgezwakt worden ten voordele van meer kinderrijkdom in de echte betekenis van het woord '.

GOM - WEST-VLAANDEREN VRAAGT EEN EFFEKTIEF PROGRAMMA VAN DECENTRALISATIE EN DEKONCENTRATIE VAN OVERHEIDSDIENSTEN

In de zitting van 18 november 1980 heeft het Direktiecomité van de GOM - West-Vlaanderen duidelijk zijn houding bepaald ten aanzien van een noodzakelijk geachte decentralisatie en dekoncentratie van overheidsdiensten. Dit standpunt werd ter kennis gebracht van de Eerste Minister en van de Voorzitter van de Vlaamse Gemeenschap.

In de voorbereidende dokumenten tot het Plan 1981-85 heeft de GOM - West-Vlaanderen zich uitgesproken ten gunste van dekoncentratie en decentralisatie van sommige openbare diensten. In de ' Opties voor het gewest Vlaanderen in het kader van het

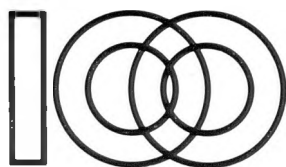

Al 100 jaar trekt Bekaert draad. Voor alle doeleinden. Wereldwijd.

Bekaert-draad vindt u zowat overal. In alles. Zichtbaar en onzichtbaar. Van de eenvoudige tot de meest gespecialiseerde metaaldraad. Van gitaarsnaar tot betonversterking. Van de ultrafijne tapijtvezel tot staalkoord voor vrachtwagenbanden. Van de tuinafstering tot stucgaas voor de woningbouw...

BEKAERT

Sinds zijn oprichting in 1880 is Bekaert uitgegroeid tot een van 's werlds meest toonaangevende draadindustrieën. Met zijn bedrijven, zijn duizenden medewerkers en zijn verkoopnet over de hele aardbol, heeft de Westvlaamse onderneming alle troeven in handen om vol vertrouwen een nieuwe eeuw in te zetten.

**Op draad
staat geen maat.**

N.V. BEKAERT S.A.
B-8550 ZWEVEGEM (België)
Tel. 056/75.61.11 -Telex 85671

Plan 1981-85¹, wordt door de Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen het volgende gesteld: 'Inzake de dekoncentratie van de Overheidsdiensten moet dringend een concreet programma uitgewerkt worden waarin een duidelijk objectief wordt vastgelegd met betrekking tot het aantal over te plaatsen ambtenaren en te verplaatsen diensten. Dit dekoncentratieproces dient in eerste instantie te gebeuren in de richting van de provinciehoofdplaatsen².

Het Directiecomitee van de GOM - West-Vlaanderen stelt vast dat er aanwijzingen zijn dat een nieuwe centralisatie op het gewestelijk vlak zich zou kunnen aftekenen.

Het Directiecomitee van de GOM - West-Vlaanderen noteert dat de effecten van het spreidingsbeleid in Nederland gunstig zijn en dat de groeipotentie van de gespreide diensten een zeer aantrekkelijk facet blijkt te zijn voor de ontvangende regio's.

Het Directiecomitee stelt vast dat er duidelijk mogelijkheden zijn tot dekoncentratie van overheidsdiensten en dat Vlaanderen terzake een relatieve achterstand heeft in vergelijking met Wallonië.

Vlaanderen had, volgens gegevens van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, op 30 juni 1979 171.038 personen in staatsoverheidsdiensten (administratie, leger, rijkswacht, onderwijs, ondernemingen, andere diensten), dit is gemiddeld 30,5 per 1.000 inwoners; in Wallonië was het verhoudingscijfer 35,9 p.d. en in het arrondissement Brussel-hoofdstad 122,6 p.d. Het verhoudingscijfer van West-Vlaanderen (31,0) situeert zich op het gemiddelde van Vlaanderen.

Het Directiecomitee van de GOM - West-Vlaanderen is van oordeel dat bij de decentralisatie en dekoncentratie van overheidsdiensten de volle betekenis moet worden gegeven aan het werkgelegenheidsaspect voor de onderscheiden provincies.

Het Directiecomitee van de GOM - West-Vlaanderen vraagt met klem dat op korte termijn een concreet programma zou worden uitgewerkt, waarbij ook de provincie West-Vlaanderen in voldoende mate aan bod komt.

DE VLAAMSE GOM'S MET EEN GROEPSSTAND OP VAT 81 TE DÜSSELDORF

De VAT (Vakbeurs Algemene Toelevering) is na Midest de belangrijkste gespecialiseerde vakbeurs in West-Europa inzake toelevering. Deze vakbeurs die tweejaarlijks te Utrecht doorgaat kende dit jaar reeds haar vijfde editie. De Vlaamse GOM's organiseerden er trouwens een groepsstand waar 31 Vlaamse toeleveranciers aan deelnamen.

Vanaf 1981 zal de VAT echter jaarlijks doorgaan, beurtelings te Düsseldorf en te Utrecht. Tussen 23 en 26 februari 1981 grijpt VAT 81 namelijk plaats in de hallen van de NOWEA (Düsseldorfer Messegesellschaft) te Düsseldorf. De voordelen van deze organisatie zijn overduidelijk. Düsseldorf is centraal gelegen in het Ruhrgebied, het belangrijkste industriegebied van West-Europa met een enorme concentratie van zowel grote als kleine bedrijven die een rijke potentiële markt vertegenwoordigen voor onze toeleveringsindustrie. Op zeer korte afstand van Düsseldorf vindt men centra

Dortmund, Duisburg en Köln. Voeg daarbij de uitstekende verbindingen met Bremen, Hamburg, Frankfurt, Stuttgart enz. en het besluit ligt voor de hand: VAT 81 te Düsseldorf is een uniek middel om met de Duitse uitbestedende industrie contacten te leggen.

De Vlaamse GOM's hebben dan ook besloten om op VAT 81 een groepsstand te organiseren ten einde de Vlaamse toeleveranciers een vlotte formule voor deelname aan de hand te doen. De Vlaamse GOM's bieden aan kandidaat-deelnemers opnieuw een kant-en-klaar formule aan. In de deelnemingsprijs is namelijk inbegrepen: huur van de grond, bouw, versiering en onderhoud van de stand, verzekering, gezamenlijk transport van het tentoonstellingsmaterieel (inclusief douaneformaliteiten), enz.

De deelnemingsmogelijkheden zijn de volgende:

1 expositietafel (1,20 m x 1,20 m)	22.500 fr.
(een bijkomende tafel kost 15.000 fr.)	
1 stand van 9 m ²	47.500 fr.
1 stand van 12 ²	62.500 fr.
1 stand van 15 m ²	77.600 fr.

De mogelijkheid bestaat dat het Fonds voor de Buitenlandse Handel een subsidie geeft aan de deelnemers. Dit zou een belangrijke vermindering betekenen van de kosten.

Einde november waren reeds 30 Vlaamse bedrijven ingeschreven voor deze groepsstand, waarvan 12 uit West-Vlaanderen. Als gevolg van dit groot succes werd door VAT 81 een stand gereserveerd met een oppervlakte van 250 m². Bijkomende oppervlakte is echter nog beschikbaar.

Deze vakbeurs lijkt wel bijzonder succesrijk te zullen worden. Op 21 november was reeds meer dan 5.000 m² verhuurd aan 311 deelnemers. De bedrijven komen uit 13 landen. De organisatoren pakken de zaak trouwens groots aan. In West-Duitsland werden liefst 46.000 bedrijven uit de belangrijkste sectoren gekontacteerd en over gans West-Europa organiseert men voorlichtingsvergaderingen en perskonferenties. Daarbij komt een advertentiekampagne in 31 dagbladen en tijdschriften. Wie over deze vakbeurs of over de groepsstand van de Vlaamse GOM's meer informatie wenst kan terecht bij L. Vermandere (tel. GOM - West-Vlaanderen : 050/35.81.31).

125 JAAR BN

Als vaste waarde in het Westvlaams bedrijfsleven werd BN - Spoorwegmaterieel en Metaalkonstrukties in het Brugse in feite gesticht in 1855. Toen besloot de heer De Jaegher zijn ijzerwinkel op de Burg uit te breiden met een eigen smidse en ijzergieterij, op te richten te Brugge.

Toevallig werden toen ook in het zuiden van het land twee firma's gesticht, die later deelgenoten zouden worden: Metallurgique et Charbonnière Belge te Tubise en Parmentier, Nicaise et Delcuve te La Louvière.

In 1891 smelten te Brugge eerst de Usines Ferdinand Feldhaus en de Ateliers J. De Jaegher samen, onder de naam: Ateliers de construction, Forges et Acieries de Bruges sa. Tien jaar later, in 1901, werd beslist een nieuw bedrijf te bouwen op de huidige plaats, tussen het kanaal Gent-Oostende en de spoorweg. De activiteiten

startten in 1905 (75 jaar geleden) onder de naam La Brugeoise.

In 1913 is er een versmelting van La Brugeoise en van Parmentier, Nicaise en Delcuve tot La Brugeoise, Nicaise en Delcuve. Na de heropbouw, in 1956, is er een fusie met de Ateliers métallurgiques uit Nijvel en een naamverandering tot La Brugeoise et Nivelles.

In 1977 is er een fusie met Constructions ferroviaires du Centre-CFC uit Familleureux. De nieuwe, en huidige, firmanaam wordt : BN-Spoorwegmaterieel en Metaalkonstrukties.

De geldelijke middelen

Sinds 1915 is BN reeds een gekende klant bij de Generale Maatschappij, die aan BN in dat jaar een lening toestaat van 2,5 mln fr., maar in 1919 wordt de Generale Maatschappij, bij een kapitaalsverhoging, volwaardig aandeelhouder met 5 mln fr. Sinds 1956 bezit de GM zelfs een meerderheid van de aandelen.

Momenteel heeft BN een kapitaal van 491 mln fr., verdeeld over 982.000 aandelen ; de meerderheid is bij de GM, een kleiner deel bij ABR en bij privé-aandeelhouders.

BN heeft 1,2 mld fr. aan eigen middelen. Het jaarlijks omzetsijfer steeg van 1,8 tot 6,3 mld fr. in de laatste 10 jaar. BN beschikt over een belangrijk orderpakket en keurde zopas een investeringsplan van 700 mln fr. goed, te spreiden over 3 jaar. Daarin zitten ingesloten de aanpassing van gebouwen en de verdere uitrusting van het bedrijf.

Belangrijk is dat BN betracht, inzake rollend materieel, te komen tot 60 à 70 % van het totaal zakencijfer ; 20 % daarvan wordt daarbij voor de export bestemd. In de afdeling containers is zelfs 90 % bedoeld voor export.

De Produkten te Brugge

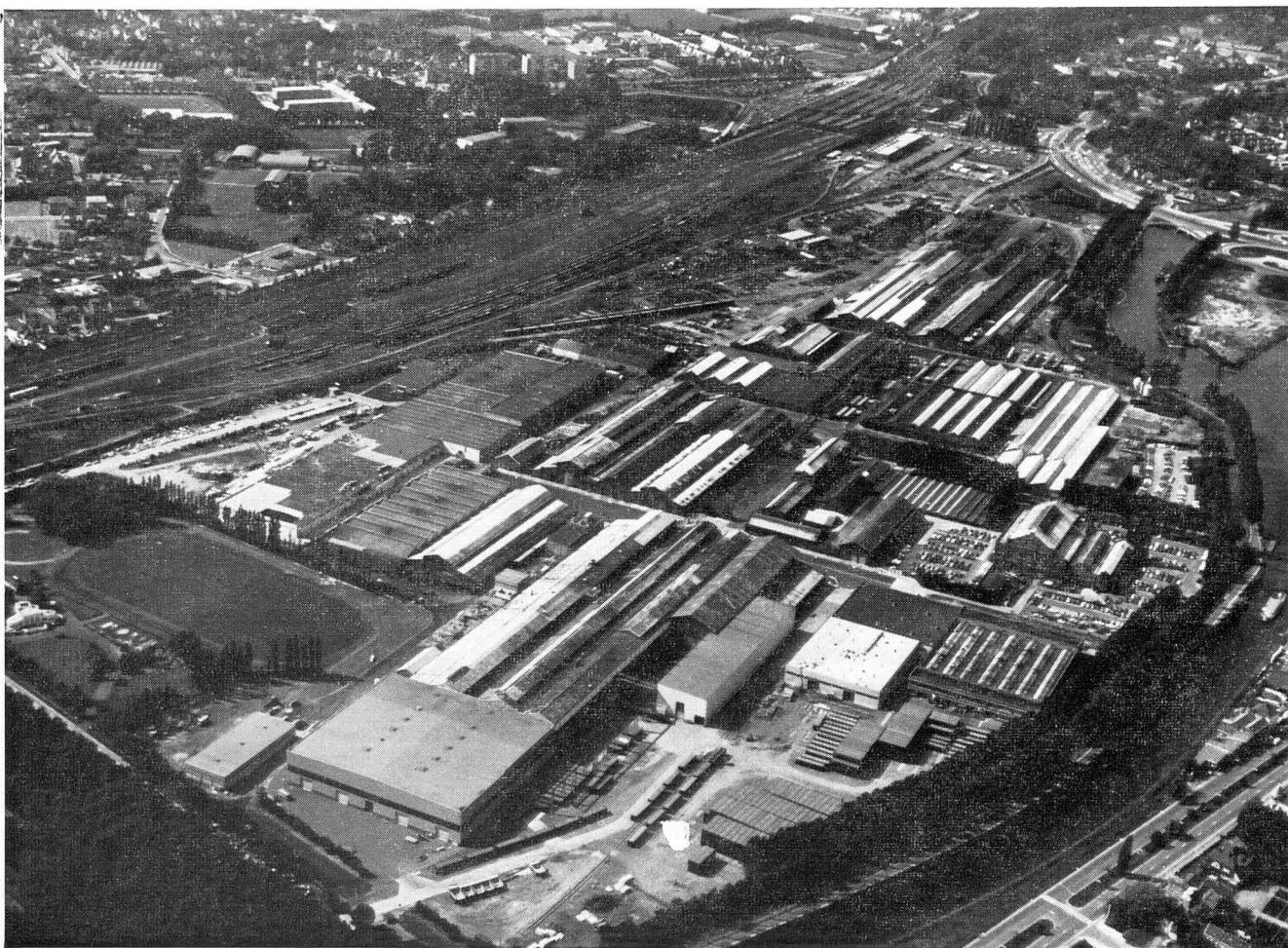
In het produktenpakket van BN is op het eerste gezicht niet altijd de lijn te trekken tussen wat in de vier bedrijven in het zuiden van het land, dan wel in het bedrijf te Brugge wordt gemaakt. In één en hetzelfde eindprodukt zit overigens heel wat toeleveringswerk binnen het eigen bedrijf. Vast staat daarbij wel de verdeelsleutel tussen Zuid en Noord, waarbij ieder orderboek zeer nauwkeurig wordt uitgebalanceerd en uitgesplitst.

A. Rollend materieel

De (*goederen*)wagens voor de spoorwegen worden traditioneel reeds zowel te Brugge als in het zuiden gebouwd. Sinds 1970 kent Brugge daarvoor het lopend bandsysteem met laterale bevoorrading en is het zich ook gaan toeleggen op de creatie en uitvoering van speciale wagens.

Eerst houten, nu metalen *rijtuigen*, worden sinds 1900 in het bedrijf gebouwd, zowel te Brugge als in het zuiden. Meestal komen de onderstellen uit het zuiden, de karkassen en de totale afwerking uit Brugge (een stuk toelevering van bv. vensters daargelaten).

Motorrijtuigen zitten in noord en zuid reeds in de gamma sinds 1933. Vanaf 1976 werden er geavanceerde

elektrische vierledige motorrijtuigen geleverd voor de vervanging van de bestaande NMBS-automotrices.

Sinds 1885 behoren de *trams* tot het BN-assortiment. Spijt de systematische achteruitgang ervan, koopt de Brugse BN in 1947 de Amerikaanse PCC (President Committee Car)-licentie voor de eerste volledig-elektrische tram. Op 9 juli 1962 wordt door het bedrijf zelf het belangrijkste brevet genomen, namelijk voor de geleiding van rijtuigen, terwijl het eerste prototype gebouwd wordt.

Nieuwe perspectieven worden geopend voor het stadsverkeer door de vraag naar *pre-metro- en metro-wagens*. Zij worden gebouwd in Wallonië en te Brugge en brengen een toepassing van vliegtuigtechnologie inzake vasthechten van aluminium met zich. Nadien brengt de vraag naar energiebesparing en snelheid de opkomst van de LRV (Light Rail Vehicles) — sneltrams met zich mee. Deze trams, die eerlang ingezet zullen worden aan de Kust en te Charleroi, bieden in aangepaste versies een uitvoerkans voor BN naar diverse buitenlandse steden.

B. Industriële uitrustingen

Bij de industriële uitrustingen zijn voor Brugge vooral belangrijk : de Aluvan-standaard-vrachtwagenkasten, de containers, heftrucks, Euclid-vrachtwagens en mechanische onderdelen.

De set aluminium-panelen voor *vrachtwagenkasten* wordt sinds 1962 industrieel vervaardigd en aan de karrassiers geleverd, die de kast op een vrachtwagen-onderstel monteren. Voor binnen- en buitenland werden reeds 20.000 Aluvan's geproduceerd.

Sinds 1967 startte de produktie van *Iso-containers* van 20 en 40 voet. Meer dan 50.000 20-voet-equivalenten werden geleverd aan reders en leasing-organisaties over de ganse wereld. Ook bij deze afdeling wordt gezocht naar een verfijnd produkt zoals containers met mobiele telefooncentrales, samenplooibare tankcontainers of containers met een ingebouwde ontziltingsinstallatie.

Naast de reeds jarenlang gekonstrueerde *heftrucks* voor de Navo, bouwt BN te Brugge en in het zuiden nu *Euclid-vrachtwagens*, met modellen, gaande van 25 tot 100 ton. Naar de EEG, Afrika en het Midden-Oosten werden er reeds een 1.000-tal uitgevoerd.

De *mechanische onderdelen*, eerst geproduceerd voor eigen gebruik, bereiken momenteel een echt marktaandeel in de sektor van de mechanische onderdelen en ensembles.

Tenslotte voert BN-Engineering Brugge *technologische kennis* uit naar ontwikkelingslanden, onder meer langs regelmatige stageperioden te Brugge.

Studie, ontwikkeling en scholing

Deze brede gamma van produkten, die hier wat het zuiden betreft zelfs niet volledig werd voorgesteld, steunt op het onderzoekswerk van de studie bureaus van BN.

Het onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma betekent in BN in 1980, 5,5 % van de verwachte omzet. Veel zoekwerk gaat naar een geautomatiseerd systeem voor stedelijk vervoer voor middelgrote steden, terwijl ook de ontwikkeling van een 'bimodal'-voertuig op het getouw staat.

Daarnaast bestaat permanente bijscholing voor al wie deze snelle technologische expansie dient te volgen. BN beschikt over 3.500 personeelsleden, waarvan 60 % te Brugge. Voor deze personeelsleden wordt er gestreefd

naar stabiliteit van betrekking, eventueel mits een ernstige omscholing. Zo werden bij herhaling, in samenwerking met de RVA en mits zware investeringen, herscholingskursussen in het bedrijf ingericht, alternatief onder meer voor lassers en voor paswerkers. Ook aanpassingen aan nieuwe beheerstechnieken en aan nieuwe sociale vaardigheden komen aan bod.

CENTRUM VOOR DIERENZIEKTEN UITGEBREID

Op 10 oktober jongstleden werd te Torhout overgegaan tot de plechtige openstelling van een nieuw gebouwencomplex van het Provinciaal Verbond voor Dierenziektenbestrijding van West-Vlaanderen.

In 1963 bestond er een eerste complex met een labovleugel voor brucellose-onderzoek en een administratieve vleugel.

Na enkele jaren werd in het labo ook bakteriologisch en parasitologisch onderzoek uitgevoerd.

In 1970 werd het geheel uitgebreid met een autopsiezaal, een laboratorium voor klinische biologie en parasitologie en met een vergaderzaal voor voorlichtingsvergaderingen.

Een tweede uitbreiding met tevens een aanpassing van bestaande gebouwen gebeurde in 1980, gezien de toename van het aantal lijkschouwingen en de verhoging van het aantal klinisch-biologische onderzoeken. Er werd een nieuwe autopsiezaal gebouwd. De tweede vleugel werd ombouwd met afzonderlijke laboratoria voor klinische biologie, bacteriologie en parasitologie.

De administratie en het voorlichtingslokaal werden op een verdieping geplaatst ; in de vroegere administratieve vleugel kwamen burelen van de dierenartsen en een leeszaal met bibliotheek.

Aanpassing aan een wisselend ziektebeeld

In 1934 werden diverse Verbonden voor bestrijding van Dierenziekten opgericht, voornamelijk tegen de TBC. 35 % van de bedrijven waren inderdaad door deze ziekte geteisterd.

Na 1944 werd de TBC-bestrijding wettelijk geregeld en zakte de TBC in 1960 tot beneden 1 % dieren.

In 1961 ging de aandacht meer naar de brucellose-bestrijding en later naar diverse andere ziekten bij runderen. Eerst veel later kwam men tot opsporing van ziekten bij varkens en bij pluimvee. Voor iedere sektor beschikt het centrum momenteel over een dierenarts. Deze zijn mede ingeschakeld in de opsporingsakties voor ziekten, terwijl het Centrum ook een taak heeft inzake ecologie en management van het bedrijf.

Zoals de heer A. Lavens, Minister, onderstreepte, wordt in EEG-verband immers zeer veel aandacht besteed aan het vervangen van inentingingen allerhande (die in het verleden hun dienst hebben bewezen) door het nastreven van zeer goede hygiënische voorwaarden op de bedrijven. Ziekten zullen in de toekomst meer bestreden moeten worden op sanitaire gronden. De kunstmatige produktie, in haar ruimere betekenis, zal immers steeds minder los gezien kunnen worden van de vraagstukken van consumptie en volksgezondheid.

PREMIES INZAKE KAMPEERTERREINEN

Bij KB van 8 juli 1980 (BS 15 oktober 1980) hebben de ministers van de Franse Gemeenschap en van de Vlaamse Gemeenschap een regeling uitgewerkt voor de toekenning van premies inzake kampeerterreinen.

Premies kunnen worden verleend voor aankopen, inrichtings- en uitrustingswerken, bestemd om kampeerterreinen op te richten, uit te breiden, te moderniseren of, op bevel van de overheid, op een andere dan de vroegere plaats nieuw in te richten.

Er kunnen geen premies verleend worden aan handelsvennootschappen, noch aan bepaalde publiek-rechtelijke rechtspersonen, maar wel aan pvba's. Verder zijn er geen premies voorzien voor aankoop van gronden, noch voor aankopen of werken die moeten toelaten een bestaand terrein in orde te stellen met de minimum-vereisten, noch voor werken die aangevat werden vóór 1 januari van het begrotingsjaar waarin de aanvraag wordt ingediend.

De premie bedraagt 20 pct van de kosten van de aankopen en van de uitgevoerde werken, met een maximaal totaal bedrag per kampeerterein van 600.000 fr. Kosten beneden de 200.000 frank komen niet in aanmerking voor een premie.

Bij een verplichte herplaatsing van een terrein dat niet in een voor kampeerterreinen bestemde recreatiezone ligt, mag de premie 10 pct. van de kosten van de aankopen en van de uitgevoerde werken bedragen, met ten hoogste 1,5 mln fr. per ha en ten hoogste 1,2 mln fr. per terrein en per eigenaar. Alle activiteit moet tevens op het oude terrein worden stopgezet.

Het besluit, dat nog verdere details bevat rond de uit te voeren werken en de begunstigde personen, treedt in werking met terugwerkende kracht tot 1 januari 1980 en blijft geldig tot 31 december 1982.

IMMOBILIËNKAMER VAN DE BELGISCHE KUST OVERSCHOUWT SEIZOEN 1980

Traditioneel maakt de Immobiliënkamer van de Belgische Kust een balans op over het voorbije seizoen. Deze balans is het resultaat van een enquête bij 150 leden.

Na drie jaar achteruitgang van het Kusttoerisme, is er, volgens de IKBK, dit jaar een aangroei genoteerd.

Het aantal *verhuringen* van vakantiewoningen steeg in 1980 met 5 % t.o.v. 1979 ; per badplaats is dit gemiddelde niet overal gelijk. De groei is vooral te situeren in de Paasvakantie en in de maanden juli en augustus. Het slecht weer in juni en in de eerste helft van juli heeft de aangroei in zekere mate afgeremd bij de late beslissers, terwijl de afschaffing van het 7,5 % zegelrecht (met ingang van november 1980) te laat kwam om de situatie gunstig te beïnvloeden.

Qua herkomst groeide het aantal Duitsers aan met 10 % en het aantal Nederlanders met 5 %. De Fransen gaan, door de uitbouw van hun eigen stranden, verder achteruit, terwijl de Engelsen wel terugkomen, waarbij zij eerder hotels en pensions opzoeken, maar niet de appartementen en de villa's.

Belangrijk bij de aangroei van het appartements- en villatoerisme is de sinds drie jaar gestabiliseerde prijs aan onze kust, de forse prijsstijgingen in het buitenland, de stijging van de verplaatsingskosten, de politieke agitatie in bepaalde landen, de goede kwaliteit van de appartementen aan de kust, de verhuring op kortere termijn en de promotie van de Belgische Kust door Westtoerisme.

De toekomst is, volgens de IKBK, ten dele gebonden aan grotere overheidsinvesteringen in bescherming van duinen en strand, in sportinfrastructuur en toeristische recreatieparken, in jachthavens, verkeersvrije straten en pleinen, gekoppeld aan nieuwe parkeerruimte en een soepele reglementering. Tevens dient de privé-sektor de prijzen verder in de hand te houden ; de promotie in West-Duitsland en in het binnenland moet uitgebreid worden en de vakantiespreiding moet geactiveerd worden.

KORTIM NV IN NIEUWE BEDRIJFSGEBOUWEN

Op 24 oktober betrok de firma Kortim nv haar nieuwe bedrijfsgebouwen op de industriezone te Wevelgem. Kortim is een moderne, gespecialiseerde schrijnwerkerij, gegroeid uit de vroegere schrijnwerkersateliers van De Coene nv. Zij groeide uit van een toeleveringsbedrijf voor de eigen bouwactiviteiten naar een onafhankelijke eenheid met produkten en diensten voor de gehele bouwmarkt. Wel blijft zij deel uitmaken van de Bouwgroep IBC Kortrijk (jaarlijkse omzet 1 mld fr. en 320 personeelsleden) die op haar beurt geassocieerd is met de Internationale Bouw Compagnie (jaarlijkse omzet van 2,5 mld fr. en 1.030 tewerkgestelden in Nederland, België, Frankrijk en Duitsland) ; Kortim zelf heeft 40 tewerkgestelden.

Kortim nv is een gespecialiseerde eenheid voor binnenafwerking ; de vroegere afdeling buitenschrijnwerk is ondergebracht in een Noordfranse ramenfabriek met een meerderheidsparticipatie van Kortim.

Te Wevelgem heeft de produktie-eenheid drie hoofdprodukten : een kastenlijn, een wandenlijn en een deurenlijn. Daarnaast is er nog een service-lijn als aanvulling op de basisprodukten, gezien de belangrijke plaatsings- en montage-activiteit.

De oppervlakte van de nieuwe hallen bedraagt 2.160 m². De overzichtelijkheid van de lijnen verhoogt de produktiviteit, verzekert een betere opvolging en inkorting van de looptijden der materialen en laat een betere uitbouw van de planning van de produktie toe in functie van de leveringstermijnen. De kastenlijn heeft een capaciteit van 32 kasten per dag, de deurenlijn 40 deuren per dag en de wandenlijn 160 m² wanden (met brandwerende deuren) per dag.

HET MEDIA CENTER TE OOSTENDE VOLOP IN EXPANSIE

Het Media Center te Oostende werd opgericht in 1972, in samenwerking met het stadsbestuur van Oostende. De nationaal en internationaal vakgerichte en publiek-

gerichte beurzen die er elk jaar worden ingericht, hebben dit internationaal tentoonstellings- en congresgebouw reeds herhaaldelijk in een gunstig daglicht gesteld, zowel bij de talrijke bezoekers als bij de even talrijke deelnemers-exposanten.

De conceptie van het gebouw en zijn infrastructuur is polyvalent om de meest diverse activiteiten te kunnen opvangen, vooral dan internationale en nationale tentoonstellingen en congressen. In Media Center is het eveneens mogelijk show-, variété- en sportactiviteiten in te richten, zoals de Wiener Eisrevue, Holiday on Ice, de Hollywood Ice Revue, de Internationale Jumping van België enzomeer, voor dewelke een groep deskundige medewerkers kan instaan inzake organisatie en realisatie.

Het gebouw beantwoordt aan alle veiligheidsnormen en is uitgerust met water, elektriciteit, telefoon, TV-distributie, (16 programma's), simultaanvertaling, die beschikbaar zijn op elke plaats in de diverse zalen door middel van ondergrondse kanalen. Deze technische uitvoeringen gebeuren door de eigen diensten van het Media Center zelf, die hiervoor over al het nodige materiaal beschikt. Een intern administratief centrum beschikt over moderne en efficiënte apparatuur voor fotokopieën en verkleining ervan, stencils, planafdruk-, tekst- en titelzetmachines, adresseermachine. De dienst Design Media Center staat in voor de kulturele activiteiten, publiciteit, ontwerpen standenbouw, vormgeving en lay-out. De afdeling Public Relations onderhoudt ondermeer de contacten met de diverse nieuwsmedia. De afdeling banquetting-restauratie-cafeteria van het Media Center kan zorg dragen voor zowel 50 als 5.000 personen.

Pas gerealiseerde nieuwbouw van 6.600 m²

Het Media Center werd zopas uitgebreid met 6.600 m² (zie voorplan foto). Dit brengt de totaal beschikbare tentoonstellingsoppervlakte thans op 16.500 m². Benevens deze bijkomende tentoonstellingsruimte zijn er tevens nieuwe kantoren, vergaderzalen, een perslokaal, alsmede een VIP-bar voorzien.

Voor gehandicapten zijn er speciaal gebouwde toiletten alsmede een speciaal aangepaste telefooncel. Er zullen 152 rechtstreekse telefoonlijnen kunnen in werking worden gesteld. Om de zes meter kunnen er ondergrondse aftakkingen worden gedaan voor water,

elektriciteit, telefoon, telex, kabeltelevisie. Het sekretariaat en de mecanografische dienst worden inzake dienstverlening nog verder uitgebreid.

Zo is het Media Center thans uitgegroeid tot een volwaardig, toonaangevend tentoonstellingsgebouw in ons land ; de uitbating gebeurt honderd procent door privé-initiatief en met een ploeg gemotiveerde medewerkers en medewerksters.

Twee belangrijke nieuwe activiteiten

In welbepaalde maanden van het jaar worden in Media Center steeds terugkerende regionaal, nationaal en internationaal gerichte vak- of publiek gerichte beurzen ingericht :

Sea Side Show (nationale vakbeurs voor de geschenken- en speelgoedbranche ; in januari)

Tecnik'Hotel (internationale vakbeurs voor de horeca en aanverwante bedrijfstakken ; in februari)

Jaarbeurs Oostende (doorgaans mei/ juni)

Interfish (nationale vakbeurs voor de visverwerkende nijverheid ; in juni)

Festivaria (nationale vakbeurs der feestdagen ; in september)

Woon- & Bouwbeurs van de Kust en Hinterland (regionale beurs met deelneming van nationale firma's en bedrijven ; in oktober)

Voor 1981 staan twee belangrijke nieuwe activiteiten op het Media Center-programma, nl. de *Belgian International Boatshow Ostend 81* (een organisatie van het Media Center in samenwerking met het Vakantiesalon van Brussel) van 26 september tot en met 4 oktober 1981. De openlucht Boatshow wordt gehouden in de Mercator-dokken te Oostende en de overdekte Boatshow in Media Center.

Verder wil Media Center volgend jaar uitpakken met een gloednieuwe activiteit, *Exterieur* genaamd. Alles wat te maken heeft met vormgeving naar buitenuit (en dat is heel wat) zou op *Exterieur* op zijn plaats zijn.

Alhoewel hoofdzakelijk economisch gericht, maakt de infrastructuur van het Media Center het ook mogelijk diverse andere activiteiten te organiseren ; sommige hebben een bijzondere weerklank gevonden.

EEN GROEIEND WESTVLAAMS BEDRIJF
SCHENKT ZIJN VERTROUWEN
AAN EEN
GROEIENDE WESTVLAAMSE BANK

DE BANK DIE RAAD WEET
MET AL UW BEROEPSPROBLEMEN

Zetel : Noordstraat 38, Roeselare

Meer dan 70 aenschappen in West-Vlaanderen

Sinds 1919

DE KORTRIJKSE VERZEKERING N.V.

Dynamische Verzekeringsmaatschappij van eigen bodem :

STREEKGEBONDEN en PRIJSGUNSTIG !

WIH - VERKAVELINGEN KENNEN WEINIG RECESSIE

De voorlopige gegevens van de verkoop van sociale kavels in de diverse WIH-verkavelingen in West-Vlaanderen laten ook voor 1980 een normale verkoop voorzien. Geraamd kan worden dat ruim 350 kavels zullen zijn verkocht, wat overeenstemt met de vooropgestelde cijfers.

Wel verlopen de verkopen de allerlaatste maanden in een vertraagd ritme.

Opvallend is de grotere geografische spreiding die sinds meerdere jaren bij de WIH naar voren treedt. Waar vroeger het aanbod bestond uit zeer grote verkavelingen, worden nu eerder aanbiedingen gedaan van telkens een beperkt aantal kavels, maar dan verspreid over de ganse provincie.

Meer en meer laat dit toe aan inbreiding te doen, door het valoriseren van meer ingesloten gronden in bebouwde kommen of bestaande wijken.

Getuige daarvan zijn verkavelingen te Zonnebeke-Beselare, Ichtegem, Ieper-Vlamertinge, Meulebeke, Moorslede, Oostrozebeke, Tielt-Aarsele, Waregem, Wingene en Wingene-Zwevezele.

In toepassing van de wet van 2 augustus 1973 gaat de WIH steeds meer over tot de uitvoering van zuivere sociale verkavelingen, waarbij enkel wordt verkocht aan premie-gerechtigden.

In 1980 zijn er zeker een 150-tal verkopen te verwachten aan privé-personen binnen dergelijke verkavelingen. Hieruit vloeit ondermeer voort dat de verkopen van grotere oppervlakten aan de erkende bouwmaatschappijen gestadig afneemt.

Voor 1981 zullen de uitrustingswerken op diverse verkavelingen zodanig gevorderd zijn, dat ruim 640 percelen te koop kunnen worden aangeboden. Naast de verkavelingen waar de verkopen volop bezig zijn (zoals te Brugge St.-Andries, waar 68 op 95 kavels verkocht zijn en te Langemark, met 35 kavels verkocht op 80) worden er verkavelingen verkoopklaar gemaakt te : Oostende (vuurtorenwijk) (119), Wervik-Geluwe (117), Izegem-Kachtem (82), Hooglede (63), Ieper-Vlamertinge (59), Veurne (41), Houthulst-Klerken (40), Moorslede (33), Wingene-Zwevezele (28), Ingelmunster (22) en Nieuwpoort (17).

Dergelijk uitgebreid programma, dat wellicht ten dele nog begin 1982 zal moeten worden afgerond, bewijst in ieder geval dat de WIH blijft geloven in de haar toegekende opdracht.

Aansluitend met de verkoop, koopt de WIH gronden op een vrij stabiele wijze. De laatste drie jaren, ook in 1980, ligt de aangekochte oppervlakte rond de 50 ha. Daartoe doet de WIH steeds minder beroep op geleend geld, gezien de vlugge rotatie van de gronden dit toelaat. Te beklemtonen valt dat de prijsstijging de gronden van de WIH nog niet te zeer belasten ; de prijsverzwaring is vooral te wijten aan het duurder worden van de aangekochte gronden, de stijging van de uitrustingswerken en aan de steeds betere uitrusting van de woonwijken. Deze factoren in acht genomen, blijven de verkavelingen van de WIH duidelijk behoren tot de sociale verkavelingen in ons land.

FRIGOVALOR NV : KOUDE-VALORISATIE TE ZEEBRUGGE

In het kader van een meer algemene energiepolitiek stelt zich de vraag naar de valorisatie van de koude-energie aanwezig in de in uitbouw zijnde aardgas-terminal te Zeebrugge.

Het vloeibaar gemaakt aardgas, afkomstig uit Algerië, zal te Zeebrugge moeten vergast worden vooraleer het in het distributienet en het transportnet zal kunnen ingevoerd worden. Daartoe moet de temperatuur worden opgedreven van -162°C tot $+10^{\circ}\text{C}$.

Technologisch stelt men vast dat heel wat processen precies uiterst lage temperaturen vereisen en dat daarnaast ook nieuwe technologische toepassingen van de koude-energie in ontwikkeling zijn.

In deze kontekst heeft de Raad van Beheer van de GOM - West-Vlaanderen beslist toe te treden als stichtend vennoot tot Frigovalor nv. Deze vennootschap heeft tot doel de studie en de uitvoering van de valorisatie van de koude-energie, verbonden aan het project van LNG-aanvoer te Zeebrugge. In een eerste stadium zal de vennootschap een studie maken over de wijze waarop de koude-energie, die vrijkomt bij het omzetten van vloeibaar gemaakt aardgas naar aardgas in gasvormige toestand, optimaal kan gevaloriseerd worden.

Frigovalor nv werd opgericht op verzoek van het Ministerie van Economische Zaken en naast de GOM - West-Vlaanderen werken ook de Nationale Investeringsmaatschappij, de Dienst voor Nijverheidsbevordering en Distrigaz nv mee aan de realisatie van dit opzet.

PROVINCIES NIEUWE STIJL

De recente hervorming van de Staat en de regeringsverklaring van Martens III over de toekomstige afschaffing van de provinciale fiskaliteit hebben het vraagstuk van het bestaan en de doelstellingen van de provincies opnieuw te berde gebracht.

Ook de initiatieven op wetgevend vlak en de historische en recente gegevens omtrent de verhoudingen tussen staat, provincies en gemeenten werden bij deze gelegenheid opnieuw uitgetekend, maar zij zijn hier niet zo direkt relevant. Belangstellenden worden terzake graag verwezen naar de afscheidsrede van ere-gouverneur Ridder P. van Outryve d'Ydewalle op 2 oktober 1978 (' De Provincie-gouverneur ') en naar de recente tekst van de heer Gouverneur R. De Kinder uit Oost-Vlaanderen (' De provincie ; democratie en politieke besluitvorming in historisch perspectief ').

Wetgevende initiatieven rond de provincie komen o.m. aan bod in de tekst ' De plaats van de provincie na de hervorming der instellingen ', door W. Lambrechts in ' Interprovinciaal ', oktober, november, december 1980. Interprovinciaal is een nieuw tijdschrift over het provinciaal cultuurgebeuren.

Wat het voortbestaan van de provinciale bestuurslaag betreft, daar zijn zowel pessimisten als optimisten over. Volgens de heer L. Gillon, bestendig afgevaardigde, in zijn tussenkomst in de Provinciale Raad van West-Vlaanderen, hopen de provincies dat zij zullen blijven bestaan, zelfs

zonder eigen fiskaliteit, dat zij zullen verder kunnen doen wat zij nu doen en dat zij zelfs nieuwe initiatieven zullen kunnen nemen, wat grotere mogelijkheden insluit.

Financiering en autonomie

Het knelpunt bij deze stellingname is de financiering. Een eerste vraag is, of op het vlak van de initiatieven, een zuiver dotatiesysteem echt sterk afwijkend is van het belastingstelsel dat nu bestaat? Teoretisch is de afschaffing van de provinciale belasting ook een verlies van een deel van de autonomie en een grotere afhankelijkheid van het centraal (eventueel gewestelijk-centraal) bestuur; in feite is het natuurlijk zo, dat de provincies nu reeds, qua belastingreglementen, zowel voor de principes als voor de bedragen, ook niet soeverein doen wat zij willen.

Konkreet spitst het financieel debat zich op dit ogenblik toe op de realiteitsvraag: hoeveel zal de provincie van de toekomst vanwege de centrale overheid bekomen? Door de provincies werd immers vooropgesteld dat een toekomstige te indexerende dotatie van 6,6 mld fr. van het Fonds van de Provincies nu in feite 7,9 mld fr. had moeten bedragen voor de negen provincies. Na een onderhoud met de eerste minister werd bekomen dat op 9 augustus 1980 een tekst werd gestemd die samengevat, luidt als volgt: de provincies zullen vanaf 1 januari 1982 geen eigen belastingen meer mogen leggen, voor zover er vóór 31 juli 1981 door het Parlement een vervangingsstelsel wordt gestemd dat erin bestaat, dat de provincies dezelfde opbrengst krijgen als hen toekomt voor 1981, zelfs indien zij maar geïnd wordt in 1982. Deze opbrengst wordt bovendien jaarlijks verhoogd met de verhoging van de stijging van de kleinhandelprijzen. Wordt dit vervangingsstelsel niet gestemd op 31 juli 1981, dan blijven de eigen belastingen nog voor één enkel jaar behouden in 1982.

Provinciale taken

Volgens W. Lambrechts (zie hoger) heeft de provincie twee soorten taken: taken in medebewind en eigen taken.

Inzake *medebewind* wordt de provincie ingeschakeld om de staat behulpzaam te zijn in haar bestuurlijke taken, die ingevolge de verhoogde interventiepolitiek, die meer en meer ingrijpt in het leven van de gemeenten. Deze opdrachten worden uitgeoefend in het kader van opdrachten van algemeen belang en inzake administratief toezicht op de gemeentelijke organen. Volgens een studie van J. Cromheecke voor de Vereniging van de Belgische Provincies werden door de vigerende wetten en reglementen aan de bestendige deputaties 201 taken toegewezen en aan de provincieoverneemsters 170.

De *eigen taken* zijn geen bestuurlijke taken meer, maar politieke. De voornaamste provinciale beleidsdomeinen — ook in West-Vlaanderen — zijn: 'het onderwijs, de socio-kulturele activiteiten, de nutsvoorzieningen van water, gas, elektriciteit en huisvuilverwerking, de openbare gezondheid, het sociaal beleid in zijn onderverdelingen van gezinsbeleid, sport en recreatie, gehandicaptenbeleid, bejaardenbeleid, jeugdzorg en bijzondere hulp, initiatieven op economisch vlak, de landbouw en initiatieven betreffende de organisatie van de informatica' (zie 'Interprovinciaal', blz. 9). Voor West-Vlaanderen komt daar de zeer grote en permanente inspanning rond het kusttoerisme bij.

In 1979 werd door de Vereniging van Belgische provincies een memorandum voorgelegd aan de formateur waarin, namens de 9 provincies, gevraagd werd dat de provincies drie bevoegdheden zouden krijgen: deze die door de wet van 26 juni 1971 toevertrouwd werden aan de agglomeraties en federaties, deze van de interkommunales ('die aldus democratischer en homogener zouden geleid worden') en deze die zij op dit ogenblik reeds hebben. Schriftelijk werd aan de formateur gevraagd: 'om deze bevoegdheden op een efficiënte manier te kunnen uitoefenen, dient de Provincie gehaald te worden uit het 19e eeuwse keurslijf en in haar structuur en werkwijze aangepast te worden aan de huidige vereisten van een modern bestuursapparaat'.

Technisch-politiek werd voorzien in het verruimen van informatie en interpellatiemogelijkheden van de provincieraadsleden, de herwaardering van het mandaat van provincieraadslid, de duur van het mandaat op zes jaar, de onverenigbaarheid van provincieraadslid en gemeenteraadslid en de opheffing van de vergaderbeperking van de provincieraad.

Voor de opstelling van de concrete bevoegdheden wordt er tenslotte op gewezen dat de bevoegdheden van gewesten en gemeenschappen geplaatst dienen te worden op het horizontale vlak: zij blijven centraliserend, maar brengen geen bestuursniveau tussen het nationale en het gemeentelijke plan. Wil men de diverse beslissingen zo dicht bij de bevolking houden als kan, dan blijft het logische niveau boven het gemeentelijke, het provinciale; alleen dit niveau is decentraliserend, gewest en gemeenschap zijn enkel deconcentrerend.

LVD ONTVING 'OSCAR VOOR DE UITVOER'

In de categorie 'Uitrustingsgoederen' werd de eerste 'Oscar voor de uitvoer' toegekend aan LVD pvba te Gullegem. Deze erkenning, ingericht door de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel, heeft als bedoeling: de bedrijven aanmoedigen in hun inspanningen door hun exportverhaal bekendheid te geven in België, en de passende informatie naar het buitenland sturen, waar het nieuwe imago van de Belgische producten en technieken kan worden gekreëerd.

LVD produceert plaatbewerkingsmachines. Het bedrijf werd opgericht in 1952 als herstelplaats voor diverse hydraulische persen. In 1954 werd het overgebracht van Moeskroen naar Bissegem en in 1960 naar Gullegem.

Toen werden reeds, in een hall van 3.000 m², eigen hydraulische persen vervaardigd. LVD was het eerste bedrijf dat op de industriezone was gevestigd, met toen 35 werknemers.

In 1967 was er een bebouwde oppervlakte van 8.700 m², in 1971 16.000 m² en in 1976 30.000 m². De werkgelegenheid was in 1980 reeds 555 personen. In totaal werden er reeds 7.000 LVD-machines over de wereld geplaatst; slechts 10% van de actuele productie is voor België bestemd.

In 1965 werd de persengamma uitgebreid met mechanische persen, naast de hydraulische, en dit onder licentie. De afdeling research en ontwikkeling bestaat uit 30 personen, waarvan 10 speciaal met produktontwikkeling bezig zijn. De gamma bestaat uit afkantpersen

(van 30 tot 1.200 ton), schaven (van 4 tot 32 mm), dieptrekpersen, plaatbuigwalsen, scheepsbouwpersen, excenterpersen, mechanische persen LVD-McKay, mechanische scharen en plooiers, presenteerpersen, wieltrekpersen en nog enkele eigen speciale persen. Al deze persen worden in eigen werkhuizen ontworpen en afgewerkt, de onderdelen inbegrepen.

Het beeld van de groei van de firma kan daarnaast nog worden geïllustreerd met onderstaande tabel :

	1960	1970	1980
Omzet %	100	1.195	3.800
Export/omzet %	49	73	82
Personeel	35	320	555
Buitenlandse vestigingen	—	2	10
Buitenlandse produktie-eenheden	—	—	4

De bedrijfsfilosofie steunt op vier belangrijke pijlers :
 een grote investering in mensen en kwaliteit
 een diversifikatie van produkten
 een diversifikatie van markten
 een flexibiliteit

SOLIVER 30 JAAR

Soliver nv, veiligheidsglas, te Roeselare (Rumbeke) vierde zopas zijn 30-jarig bestaan.

Op 24 oktober 1950 startte Soliver met de produktie van sterk glas of veiligheidsglas.

In de startperiode werd gemikt op het leveren van veiligheidsglas voor diverse industriële en artisanale karrosserieën uit de streek. De eerste oven werd operationeel in 1954 en werd zeer spoedig gevolgd door een tweede oven. Tevens werd ook de markt van het veiligheidsbouwglas aangesneden.

In 1950 kwam daarbij de opkomst van de televisie. Ten einde de beeldbuizen te beschermen werd gebruik gemaakt van een vlakke, getemperde voorzetrui. De produktie van dergelijke ruiten was voor Soliver de aanloop tot seriereproduktie en tot kwaliteitskontrolle.

Tussen 1957 en 1959 werd het bedrijf verder uitgerust met snelle temperovens die een regelmatiger produktie verzekeren, terwijl ook de slijperij werd uitgebreid. De bebouwde oppervlakte werd van 2.500 m² op 4.000 m² gebracht, terwijl ook de internationale markt werd uitgebreid.

In 1961-62 werd het getemperd veiligheidsglas voor televisies vervangen door gelaagd veiligheidsglas, waarbij 2 lagen glas aan elkaar gekleefd worden door een plastiek tussenlaag, wat een hogere veiligheid biedt.

Voor de bouwindustrie werd in 1962 een grotere oven gebouwd die toeliet volumes te temperen van 3 op 2 meter, zoals veel gevraagd werd bij winkelvernieuwing. Tevens werd de glazen deur in getemperd glas uitgebracht, geplaatst zonder omlijsting. Dit was een technische en esthetische revolutie, die door eigen ploegen in het binnen-, maar ook in het buitenland werd gerealiseerd.

In de autonijverheid ontstond daarna de gewoonte gebogen getemperd glas te gebruiken voor voorruit van

DIP, extern personeelsadviesbureau werd in het afgelopen jaar door talrijke bedrijven betrokken bij het rekruteren en selekteren van jonge stafmedewerkers.

Zoekt U voor spoedige indiensttreding

jonge universitaires met pit in hun lijf

met interesse voor economie en handel, met goede kontaktuele eigenschappen, doorzettingsvermogen en een vlotte teamgeest, dan weet U ook hoe moeilijk en tijdrovend dit is om de geschikte man te vinden. Daarom kan DIP U helpen.

Wij zijn door onze jarenlange ervaring, onze know-how, ons uitgebreid instrumentarium en onze kennis van de arbeidsmarkt en salarisoniveaus, goed geplaatst om dergelijke selectie- en rekruteringsopdrachten, in overleg met U, tot een goed einde te brengen.

Wenst U meer informatie, neem dan contact op met dhr. Rob Bloemen, onze verantwoordelijke voor WEST-VLAANDEREN, die graag met U komt spreken over mogelijkheden en voorwaarden.

D.I.P. – Rijselsestraat 33 – 8500 Kortrijk – Tel. 056/22.23.71

D.I.P. - ADVIESBUREAU
VLAAMS EKONOMISCH VERBOND

ALLE GELDZAKEN VOOR GEZIN EN BEROEP

RAIFFEISENKAS

DE BELANGRIJKSTE PRIVE-SPAARKAS VAN HET LAND

PROVINCIAAL KANTOOR : ZUIDSTRAAT 15 8800 ROESELARE

VOOR ADRESSEN - ZIE GOUDEN GIDS - RUBRIEK SPAARKASSEN

autobussen en vrachtwagens, wat vooral een vraagstuk van afmetingen stelde.

De zelfbeschermende beeldbuis werd in 1963 op de markt gebracht, waardoor de 'Soliver'-productie terzake wegviel. Daarom werd er een grotere inspanning gedaan op de markt van de gelaagde autovoorruiten, met haar zware eisen inzake homologatie in de diverse producerende landen. Daar gingen grote investeringen aan vooraf inzake automatisering van het snijden en het slijpen en voor het ontwerpen en laten bouwen van een eigen buigoven. Alhoewel nog wordt gewacht naar een verplichtend — maken van gelaagde voorruiten voor personenwagens door de EEG, is momenteel reeds 1 op 3 wagens van dergelijke voorruit voorzien.

De bouwsector doet beroep op gelaagd glas voor de beveiliging van openbare gebouwen (hospitelen, scholen) en van banken en winkels. Soliver kan tot 9 m² dergelijk glas in eenmaal produceren.

In 1975 heeft het bedrijf een afdeling opgericht op de Belgisch-Franse grens, op de industriezone van Neuville-en-Forain, voor de productie van voorruiten, terwijl in 1978 te Rumbek de totale bebouwde oppervlakte tot 4 ha werd opgevoerd.

De totale tewerkstelling is 250 personen.

DE BESCHERMING VAN DE OPPERVLAKTEWATEREN TEGEN VERONTREINIGING

Gedurende de openbare zitting van de Westvlaamse Provincieraad van 9.10.1980 werd de belasting op *de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging* behandeld. Zij steeg van 250 fr. (1980) naar 375 fr. (1981).

Deze belasting werd ingesteld door de Provincieraad op 20 oktober 1976, overeenkomstig de wettelijke verplichting bepaald in art. 20 van de Wet van 26 juni 1971 en waardoor de Provincie *wettelijk verplicht* werd tussen te komen in de financiering van de werkingskosten van de WZK. - Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken. Deze bijdrage wordt jaarlijks vastgesteld door de Algemene Vergadering van de WZK.

In 1980 bedraagt de opbrengst tegen een aanslagvoet van 250 fr., 81,7 mln fr. De inningskosten bedragen 8,8 mln fr., zodat een som van 72,99 mln fr. beschikbaar blijft als vastgestelde bijdrage in de werkingskosten van de WZK. De algemene vergadering van de WZK heeft de bijdrage van de Provincie West-Vlaanderen voor 1981 geraamd op 107,5 mln fr. De heffing van bovenvermelde belasting tegen een aanslagvoet van 375 fr. zal in 1981 120 mln fr. opbrengen, dus 50 % meer dan in 1980. De inningskosten voor 1981 worden geraamd op 9,2 mln fr. zodat 110,8 mln fr. beschikbaar blijft voor de betaling van de bijdrage in de werkingskosten van de WZK voor 1981.

Het bedrag van 107,5 mln fr. vastgesteld door de algemene vergadering van de WZK, is geen definitief cijfer, daar het enkel om een begrotingsraming gaat. De netto-opbrengst van de betreffende belasting voor 1980, nl. 72,99 mln fr. volstaat niet om de bijdrage voor 1980 te kunnen vereffenen, die definitief vastgesteld werd op

85,1 mln fr. Dit betekent dat de aanslagvoet voor 1980 in feite meer dan 250 fr. had dienen te bedragen.

Door bedoelde verhoging, opgelegd door de hogere overheid, komt de Provincie haar verplichting na. Zij staat immers in, samen met de ondernemingen, voor de kosten van beheer en werking van de Westvlaamse Interkommunale Vereniging voor het Kustbekken (WZK).

Vroeger opteerde de Provincie voor een specifieke belasting, ten einde de bevolking ook mentaal te betrekken bij de zuiveringsopdracht. Deze belasting werd vrij laag gehouden : vroeger 250 fr., nu 375 fr. per *gezin*. In de provincie Antwerpen bijvoorbeeld, waar de gemeenten tot zuivering overgaan, liggen de sommen tussen de 85 en 250 fr. per *inwonersequivalent*, terwijl ze in Nederland rond de 800 fr. per persoon, zijnde zowat 1.800 fr. per gezin liggen.

In totaal werden in West-Vlaanderen door de WZK reeds voor 700 mln frank werken uitgevoerd, terwijl op 30 september 1980 voor circa 3 miljard frank werken in uitvoering waren.

Deze basisinvesteringen voor de zuivering in het Kustbekken werden door de staat gedragen ; de gevorderde sommen zijn alleen bedoeld voor de werkingskosten.

BEKAERT 100 : EKONOMISCHE ONTWIKKELING IN ZUID-WEST-VLAANDEREN

Naar aanleiding van het 100-jarig bestaan van Bekaert nv verscheen zopas een derde werk over deze firma. Naast een 'Kroniek' van J. Deloof en een biografie over L.A. Bekaert van R. Vandeputte, werd nu een historisch overzicht uitgegeven onder de titel 'Bekaert 100 - Economische ontwikkeling in Zuid-West-Vlaanderen'. Het is een werk van 456 bladzijden op kunstdrukpapier, met 110 kleurillustraties en meer dan 200 zwart-wit-reproducties. De grafische vormgeving is van Philippe Boxy en de uitgeverij is Lannoo te Tielt.

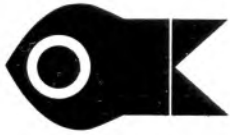
Het werk start met een economische en sociale geschiedenis van het Kortrijkse, van de Middeleeuwen tot 1880 en daarna van 1880 tot 1980. Telkens werden het levenspatroon, de landbouw, de nijverheid en de handel en diensten uitvoerig toegelicht met tal van onuitgegeven documenten.

Veel van deze documenten zijn zo 'nieuw', dat zij, los van de geschiedenis-Bekaert, voor het Kortrijkse zeer belangrijk zijn. De tekst is van Prof. Em. Dr. J. van Houtte en van Dr. N. Maddens.

Het tweede deel is dan plots in een ander perspektief gesteld : het omvat de Expansie van de Bekaert-Groep zowel op Belgisch vlak als in Europees en wereld-perspektief. Uiteraard worden hier beter-gekende gegevens samengebracht en tot een logisch geheel verwerkt door Prof. Em. Dr. Robert Vandeputte die vroeger ook instond voor de biografie van L.A. Bekaert zelf.

Het derde deel is een originele aanpak van de evolutie die bij Bekaert heeft plaatsgegrepen. Vooreerst worden de temata staaldraad, de familie Bekaert en de historische opbouw behandeld. Daarna worden, een na een, de belangrijkste groepen onder de loupe genomen : het beleid, de technologie, de verkoop en marketing, de financiën

**een personeelsfeest
of een viering
mag toch ook eens
een cultureel tintje krijgen ?**

KORREKELDER BRUGGE

20e speelseizoen 1980-81

- 1. Duet voor Solist**
/ Tom Kempinski
- 2. Greenwich**
/ Walter van den Broeck
- 3. Mémoires van Sarah Bernhardt**
/ John Murrell
- 4. Kaarten op Tafel**
/ D.L. Coburn
- 5. De Laatste der grote Minnaars**
/ Neil Simon

Reduktieprijs voor groepen
van min. 20 personen

Inlichtingen :

KORREKELDER

kraanplein 8, 8000 brugge

tel. (050) 33.03.83 (directie)

en (050) 33.88.50 (zaal)

en administratie, het sociaal beleid. Het geheel wordt afgerond met een kronologische tabel van de Bekaert-geschiedenis. Een dergelijke benadering van diverse deelgebieden uit het industrieel leven is totaal nieuw en er wordt gehoopt dat het richtinggevend zal zijn bij latere studies rond andere bedrijven in ons land. Dr. L. Kymers leidde een speciale groep, die verder bestond uit Dr. J. Meert, J. Deloof (zie ook de vroegere 'Kroniek'), M. Naessens en N. Maes.

NOODZAAK TOT OPRICHTING VAN EEN GROEP BRUGGE IN DE NMBS

In de zitting van 14 oktober 1980 heeft het Directiekomitee van de GOM - West-Vlaanderen met klem de noodzaak onderstreept van een eigen beleidsorgaan voor de provincie West-Vlaanderen bij de NMBS. Dit standpunt werd ter kennis gebracht aan de Eerste Minister en de Ministers betrokken bij het beleid inzake openbaar vervoer in het Vlaamse Gewest en aan de beheersorganen van de NMBS en er wordt aangedrongen om zonder uitstel te beslissen tot het voorzien van een eigen beleidsorgaan voor West-Vlaanderen. Het Directiekomitee van de GOM - West-Vlaanderen wijst er op dat een dergelijke beslissing niet strijdig is met de evolutie die zich in het beheer van de NMBS en in het beleid inzake openbaar vervoer (eventuele fusie NMBS en NMVB) aftekent en beklemtoont dat geen enkel geldig argument kan ingeroepen worden om de gevraagde splitsing van de Groep Gent in een Groep Gent en een Groep Brugge nog uit te stellen.

In een nota van de GOM - West-Vlaanderen wordt een omstandige motivering gegeven van de vraag tot het voorzien in een eigen beleidsorgaan in de provincie West-Vlaanderen.

Het verleden heeft onbetwistbaar aangetoond dat het ontbreken van een beleidsorgaan nadelige gevolgen heeft gehad voor West-Vlaanderen. In geen enkele andere provincie heeft de sinds de jaren vijftig doorgevoerde 'sanering' in dezelfde mate een afbouw van het spoorweginfrastructuur meegebracht.

Het aantal stopplaatsen in dienst in West-Vlaanderen bereikte eind 1979 amper 7,0 % van het totaal van het land, voor 10,9 % van de bevolking en 10,3 % van de oppervlakte.

Bij de Groep Gent van de NMBS is een overbelasting gegroeid, die vooral aan de top merkbaar is en onvermijdelijk leidt tot een onvoldoende inspelen op de bestaande mogelijkheden. In het raam van de decentralisatie en regionalisering die zich overal opdringt zullen zekere taken en bevoegdheden aan de regionale besturen moeten overgedragen worden doch voor de Groep Gent wordt dit een onmogelijke opdracht, gelet op de thans reeds bestaande overbelasting.

De Groep Gent heeft een vierde van de totale bevolking van het land binnen zijn werkingsgebied en staat in voor 23,6 % van het aantal stations, 22,8 % van de lengte van de lijnen voor reizigers en goederen, 23,5 % van het aantal instappende reizigers en 30,4 % van het aantal overwegen. Voor de overige drievierde van de bevolking in ons land zijn er 7 groepen (2 Vlaamse, 4 Waalse en de tweetalige groep Brussel). Voor elk van de voornoemde elementen (stations, lengte lijnen, reizigers, overwegen) heeft de groep Gent telkens meer dan het

dubbele van het gemiddelde van de overige 7 groepen. De Groep Gent heeft echter slechts 18,7 % van het personeel in alle groepsdiensten samen ; tegenover gemiddeld 5 personen in de andere Groepen zijn er in de Groep Gent slechts 4 personeelsleden beschikbaar.

Er is in de voorbije jaren geen aanpassing gebeurd die zich opdrong rekening houdend met de economische opgang die West-Vlaanderen heeft gekend. De wagenladingen in ton in de Groep Gent zijn gestegen van 5,3 miljoen in 1968 tot 13,7 in 1979 ; het aandeel van de Groep Gent in het totaal van het land is gestegen van 8,4 % tot 18,5 % en de trend blijft duidelijk opwaarts gericht.

De verwachtingen inzake de ontwikkeling van de haven van Zeebrugge en de haven van Gent zijn dusdanig dat het ontbreken van een apart beleidsorgaan voor West-Vlaanderen er oorzaak zal van zijn dat bepaalde mogelijkheden voor het spoorverkeer niet zullen kunnen benut worden. De industrialisering van de achterhaven van Zeebrugge, na de openstelling van de nieuwe zeeluis in 1982, moet op de voet kunnen gevolgd worden en er moet tijdig ingespeeld worden op de hierdoor ontstane mogelijkheden.

De splitsing van de Groep Gent is zowel organisatorisch als bedrijfseconomisch een dwingende vereiste geworden.

De GOM - West-Vlaanderen vraagt terzake een dringende beslissing opdat het spoorverkeer, als onderdeel van het openbaar vervoer, in de huidige situatie ook rekening houdend met overwegingen op het vlak van energie, ruimtelijke ordening en leefmilieu, zijn geëigende rol optimaal zou kunnen vervullen.

GOM - WEST-VLAANDEREN, 1e HALFJAAR 1980

In een persontmoeting heeft de GOM - West-Vlaanderen een eerste balans neergelegd van de GOM-activiteiten gedurende het eerste halfjaar 1980.

In het kader van de economische ontwikkeling van West-Vlaanderen en op vraag van de Executieve van de Nederlandse gemeenschap en het Vlaamse gewest, heeft de GOM - West-Vlaanderen een nieuw voorstel gedaan tot aflijning van de ontwikkelingsgebieden. Voorgesteld werden de arrondissementen Diksmuide, Ieper, Veurne en Tielt en de kieskantons Gistel (inclusief het industriegebied Stene-Zandvoorde-Oudenburg), Menen, Izegem en Avelgem.

In GERV-verband werd er gewerkt aan een studie over 'kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van de arbeidsmarkt in Vlaanderen', terwijl ook actief deelgenomen werd aan de werkzaamheden van de Subregionale Tewerkstellingskomitees Brugge-Oostende en Kortrijk-Roeselare-Ieper.

Spijt de zwakke algemene trend had de GOM een tiental kontakten betreffende nieuwe vestigingen ; in drie gevallen werd zelfs met kandidaat-investeerdere een vestigingsdossier besproken.

Meerdere bedrijven bespraken belangrijke investeringsprojecten, gericht op herstructurering en rationalisatie.

In het buitenland werden de mogelijkheden onderzocht om West-Vlaanderen als investeringsplaats te promoveren

en om de toeleveringsakties uit te breiden. Deze toelevering werd met meerdere initiatieven geruggesteund.

Voor het nieuwe industriepark Tielt-zuid werd een aanvraag ingediend voor het bekomen van het statuut van nationaal belang. Tevens werd een inventaris opgemaakt van alle beschikbare industriegronden in West-Vlaanderen.

42 bedrijven contacteerden de GOM - West-Vlaanderen om overheidssteun te vinden bij omschakelings- of uitbreidingsinvesteringen ; 8 bedrijven in moeilijkheden zochten bij de GOM advies en begeleiding. Hierbij werd een bijzondere inspanning geleverd voor de Westvlaamse elektronika. Daarnaast hadden 10 bedrijven contact om vestigingsproblemen te bespreken en 5 bedrijven vroegen technische hulp om dossiers te bespoedigen. Tenslotte vroegen 2 bedrijven (een slachthuis en een kaasgroothandel) hulp bij het opstellen van een EOGFL-dossier.

Een bijzondere zorg werd besteed aan de technologie en de milieuzorg. De betrokken afdeling realiseerde diverse interne studies en ging over tot individuele industriële begeleiding van 19 bedrijven met technologische vragen en 11 bedrijven met milieuvragen.

De GOM - West-Vlaanderen participeerde in twee nieuwe initiatieven in de concurrentiële sektor : een vleesverwerkingsbedrijf (participatie van 20 mln fr.) en Seabulk (50 mln fr.).

Daarnaast was er een participatie in Frigovalor nv (participatie van 5 mln frank), Synexa en Seafarming. Dit zijn drie studiesyndikaten werkzaam op het terrein van de koude-valorisatie voor Zeebrugge, de technologie van verwerking van agrarische afvalstoffen, eventueel met produktie van biogas en de studie van een mosselsteiger, eerst aan de Oostkust en nu mogelijks te Nieuwpoort.

Op het vlak van de infrastructuur werd een speciale aandacht besteed aan het probleem van de bescherming van de zeevering en aan de uitbouw van de haven van Zeebrugge, zowel in zee als wat betreft de ruimtelijke uitbouw aan land (transportzone).

Voor het toerisme werden inspanningen geleverd inzake vakantiespreiding, afschaffing van zegelrecht, verhoging van de moderniseringspremie voor de hotelsektor en het toeristisch recreatiepark te Oostende-Middelkerke.

STATUTENWIJZIGING GASELWEST

Op 24 november jl. heeft een buitengewone algemene vergadering Gaselwest zich uitgesproken over een belangrijke statutenwijziging. Deze nieuwe statuten zijn konform aan de uniforme basisstatuten, uitgewerkt door Intermixt voor alle gehergroepeerde gemengde interkommunale verenigingen voor energie. Zij beogen een grotere zeggingskracht en financieel aandeel van de gemeenten in het beheer van de vereniging.

Gaselwest is voortaan een eigendomsinterkommunale. Alle vennoten hebben hun installaties in eigendom ingebracht, waar dit vroeger alleen gebruiksinbrengen waren. De gemeenten genieten een voorkeurrecht van onderschrijving van kapitaal, terwijl Intercom, de partikuliere partner (producent), er zich toe verbindt het overblijvend gedeelte van de investeringsprogramma's te

PENTAGON PLASTICS AG

Fabrikant van coatings, aan te brengen met borstel of spuit,
25 jaar research

DECADEX

Waterdicht en weerbestendig, elastisch verfsysteem voor muren en daken. Ademend, zelfreinigend, grote weerkaatsing van het zonlicht, 10 jaar waarborg.

ISOCLAD

Roestwerende en weerbestendige coating. Zeer elastisch en bestand tegen de meeste scheikundige produkten (zelfs caustische soda en salpeterzuur).

DECADEX FIRECHECK

Brandremmende, weerbestendige en watervaste coating. Antistatisch, ademend, elastisch.

STERIDEX

Schimmelwerende en bakteriëndodende coating. Gemakkelijk te reinigen. Het ingebouwde fungicide loogt onder geen enkele omstandigheid uit.

K 154

Waterafstotend impregneermiddel. Kan overschilderd worden.

Alle eigenschappen of kwaliteiten worden met testrapporten uit binnen- en buitenland gestaafd.

PENTAGON PLASTICS AG

Markegemstraat 127
B-8788 WAKKEN (België)

Tel. : (056) 60.05.11

Telex : 85083 penta b

financieren. Gaselwest wordt een samenwerkende vennootschap en is geen naamloze vennootschap meer.

De openbare sektor krijgt méér beslissingsrecht dan vroeger, gezien 2 derden van de mandaten naar vertegenwoordigers van de openbare sektor gaan, en dit zowel in de beheers- als in de toezichtsorganen. Zij mogen daarenboven worden bijgestaan door één of meer experts.

Het winstaandeel van de gemeenten vergroot tevens, wat voor het immaterieel winstdividend voor de gemeenten tot een verhoging van 12 % leidt (dividend buiten investering).

Het winstsaldo werd vroeger verdeeld volgens een 50/50-sleutel. Nu wordt dit 57,5 % voor de gemeenten, 19 % voor Intercom en 23,5 % voor de investeerders in verhouding tot hun investeringsbijdragen.

Gepoogd wordt de gemeenten ertoe aan te zetten tot de helft van het kapitaal te financieren. Hogervermelde winstverdeling dient dit hoger investeringsaandeel te stimuleren ; bij de gemeenten die de helft van het kapitaal bereiken, ligt het winstaandeel immers op 70 %.

NIEUWE WEGENPOLITIEK

Bij een spreekbeurt van Minister van Openbare Werken J. Chabert te Veurne, vestigde de Minister de speciale aandacht op enkele kwaliteitsaspecten van de hedendaagse en vooral toekomstige wegenbouw.

Als basisgegeven wordt gesteld dat de wegeninfrastructuur steeds in functie moet gezien worden van de verkeersveiligheid. Daarom worden de inspanningen op het gebied van wegverlichting, stootbanden, wegmarkeringen, bewegwijzering en vooral ook van driekleurige verkeersseinen onverminderd voortgezet.

Vlot en veilig verkeer op de wegen mag niet alleen slaan op de automobilisten, het openbaar en het vrachtvervoer, maar het slaat ook op de fietsers en de voetgangers die zich op of langs de wegen bewegen of deze oversteken.

De akkomodatie langs de wegen is eveneens zeer belangrijk. Zo moeten nog 24 '900-telefoonposten', die nu achter een vangrail geplaatst zijn, voor gekwetsten, bejaarden en gehandicapten toegankelijk gemaakt worden. Dit kan mits openingen te maken in de rails en een verharding aan te brengen rond de palen. Hetzelfde geldt voor de toegankelijkheid van de diverse nevenbedrijven langs de autostrades.

Infrastructuren die een dubbel gebruik tussen vervoermodi doen ontstaan en die aanleiding zouden geven tot onderlinge ruïneuse concurrentie, moeten vermeden worden, wat een globale gecoördineerde transportpolitiek veronderstelt.

De minister wil een blijvende aandacht besteden aan het impact van de infrastructuurwerken op het leefmilieu, op landbouw en bossen, op steden en dorpen, zonder de maatschappelijke rendabiliteit ervan en het effect op de verkeersveiligheid te vergeten. Dit veronderstelt een zeer grondige evaluatie.

Bij de uitwerking van nieuwe wegenprojecten dient nagegaan welke besparingen er kunnen worden doorgevoerd op gebied onder meer van dimensionering en type-dwarsprofiel (zonder de eisen van veiligheid en kwaliteit te vergeten), van materiaalkeuze voor de veiligheidsstroken e.a.m. Op deze wijze kunnen dan weer andere prioriteiten worden vastgelegd.

AANTAL SLUITINGEN VAN KLEINE BEDRIJVEN STERK STIJGEND

Door de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening worden nominatieve lijsten opgemaakt over de bedrijfssluitingen, aan de hand van gegevens van het ' Fonds tot vergoeding van de in geval van ondernemingen ontslagen werknemers '.

De Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen (GOM - West-Vlaanderen) ontleedde de gegevens voor de eerste drie kwartalen van 1980.

Het aantal bedrijfssluitingen tijdens de eerste 9 maanden van 1980 is in West-Vlaanderen sterk toegenomen in vergelijking met de eerste 9 maanden van 1979 ; de toename situeert zich op opvallende wijze bij de KMO-bedrijven, terwijl het aantal gesloten grote bedrijven iets geringer is en het aantal getroffen werknemers in deze grote bedrijven duidelijk lager is dan in 1979.

In West-Vlaanderen werden er tijdens de eerste 9 maanden van 1980 85 sluitingen genoteerd tegenover 57 tijdens de eerste 9 maanden van 1979, dit is een aangroei van 49 % ; in het Rijk was er een stijging van slechts 9 % . Toch bleef het aandeel van West-Vlaanderen in het aantal sluitingen in het geheel van het Rijk voor de eerste 9 maanden van 1980 nog beperkt tot 9 % , wat beneden het aandeel is in het totale aantal bestaande bedrijven (12 %).

De verdeling van het aantal sluitingen naar de grootte van de bedrijven was in West-Vlaanderen als volgt :

	Januari-sept. 1979		Januari-sept. 1980	
	Aantal bedrijven	Getroffen werknemers	Aantal bedrijven	Getroffen werknemers
Minder dan 20 bezoldigden	39	n.b. (a)	69	n.b. (a)
20 à 50 bezoldigden	13	374	12	401
50 à 100 bezoldigden	—	—	3	242
100 bezoldigden en meer	5	755	1	134
	57	1.129	85	777

(a) Het aantal getroffen werknemers is niet vermeld voor de bedrijven met minder dan 20 bezoldigden.

Het aantal gesloten bedrijven met minder dan 20 bezoldigden bereikte tijdens de eerste 9 maanden van 1980 in West-Vlaanderen 69 eenheden tegenover 39 tijdens de overeenkomstige periode van 1979. Het aantal getroffen werknemers in deze bedrijven is niet juist gekend. In de grootteklasse van 20 à 50 tewerkgestelden waren er in de eerste 9 maanden van 1980 12 sluitingen tegenover 13 tijdens de overeenkomstige periode van 1979 en het aantal getroffen werknemers steeg van 374 in 1979 tot 401 in 1980 ; in de grootteklasse van 50 en meer bezoldigden waren de aantallen voor de betrokken periode 5 in 1979 en 4 in 1980 en het aantal getroffen werknemers respectievelijk 755 en 376 eenheden.

Blijkbaar is het aantal getroffen werknemers in zijn geheel iets lager voor de betrokken periode van 1980 dan voor 1979, maar de daling van het aantal KMO-bedrijven is veel groter geworden.

UITBREIDING VAN HET PROVINCIAAL DOMEIN MET HET KASTEEL TILLEGHEM

In het kader van het provinciaal openlucht recreatie- en groenbeleid realiseert de Provincie bovengemeentelijke groenprojecten gespreid over het Westvlaamse grondgebied.

In de regio Brugge heeft de Provincie in 1962 een blok bosgronden van 44 ha gekocht te Brugge-Sint-Michiels. Later zijn, met het oog op een aangepaste infrastructuur, nog 4 ha weiland hieraan toegevoegd. Ondertussen is dit gebied het zeer druk bezochte provinciaal domein ' Tilleghebos ' geworden, dat vooral in de agglomeratie Groot-Brugge een grote aantrekkingskracht heeft. Inzake recreatie is het domein Tilleghebos kennelijk aan een verzadigingspunt toe. Het is dan ook duidelijk dat zoveel mogelijk moet gestreefd worden naar een betere ruimtelijke spreiding van de bezoekers.

Nu kan het domein uitgebreid worden met ongeveer 35 ha grond. Deze percelen sluiten onmiddellijk aan bij de westelijke grens van het bestaande provinciale domein. Midden deze groene ruimtes ligt het historisch kasteel Tilleghem, waarvan de oorsprong reeds zou dagtekenen van de negende eeuw en dat bestaat uit konstrukties, daterend van de veertiende, de zeventiende, de achttiende en de negentiende eeuw. Het domein Tilleghem omvat een kasteel, een orangerie, een kapel, een vervallen gebouw, een hofstede, bossen, weilanden, bouwlanden en watering, met een totale oppervlakte van 29 ha 44 a 05 ca. Het domein weiland en bos heeft een oppervlakte van 5 ha 53 a 50 ca.

De uitbreiding van het domein beantwoordt tevens aan de oorspronkelijke betrachting van de provinciale overheid bij de aankoop van het domein Tilleghebos, om van de laatste restanten van de voormalige heerlijkheid Tilleghem, die oorspronkelijk meer dan 400 ha besloeg, een volwaardig geheel te maken, waarin het historisch kasteel centraal ligt.

In zitting van 30 oktober 1980 heeft de Bestendige Deputatie kennis genomen van de goedkeuring, verleend bij Koninklijk Besluit dd. 15 oktober 1980 door de voorgedij-overheid, van de uitbreiding van het Provinciaal Domein Tilleghebos met de domeinen Tilleghem en Cauwe. Door de Provincieraad was de voorgestelde verwerving in zitting van 24 juni 1980 goedgekeurd.

Voor de aankoop van kasteel en gronden werd de rijkstoelage aangevraagd.

Aan het kasteel wordt een functionele bestemming gegeven.

**Voor publiciteit in
West-Vlaanderen
werkt
vraag onze tarieven.**

Westvlaamse Ministers

Op 22 oktober 1980 werden twee Westvlaamse Ministers door de koning beëdigd.

De heer A. Lavens, lic. ck. wet., werd benoemd tot Minister van Landbouw, portefeuille die hij bij herhaling beheerde.

De heer D. Coens, lic. soc. wet. werd benoemd tot Minister voor Ontwikkelingssamenwerking. De heer D. Coens was in een vorige regering reeds Staatssekretaris.

Provincieraad van West-Vlaanderen bedankt regering inzake Zeebrugge

De Provinciale Raad van West-Vlaanderen dankte de Regering voor de beslissing van 9 augustus jl. om de buitenhaven uit te bouwen volgens het plan 1750 G.

Deze beslissing beantwoordt aan de hydraulische, nautische, economische en ekologische imperatieven inzake de uitbouw van de haven van Zeebrugge.

De Provinciale Raad beklemtoonde andermaal het reële nationaal belang van de uitbouw van de haven van Zeebrugge. Hierdoor kunnen zowel aanzienlijke trafieken als economische activiteiten in ons land worden behouden, die zonder uitbouw zouden afvloeien naar het buitenland. Dit betekent besparingen van transportkosten voor de verbruiker en de industrie en het behoud en de creatie van arbeidsplaatsen in ons land. Tevens zal Zeebrugge in de nabije toekomst een vitale rol spelen in de energievoorziening. Het zou economisch onverantwoord zijn mocht België één van de weinige groeikrachten die de haven van Zeebrugge vormt, niet valoriseren in de jaren tachtig.

De Provinciale Raad van West-Vlaanderen betreunde de systematische kampanje die in bepaalde kringen wordt gevoerd tegen de uitbouw van de haven van Zeebrugge en protesteerde met klem tegen de onjuiste beweringen die stelselmatig aan de publieke opinie worden medegedeeld.

De Provinciale Raad van West-Vlaanderen stelt vertrouwen in de Regering en het Parlement om de beslissing van 9 augustus 1980 binnen de kortst mogelijke termijn te realiseren tot welzijn van de ganse natie.

Nieuw financiecentrum te Knokke-Heist voltooid

Het vernieuwd financiecentrum in de Majoor Van Dammestraat te Knokke-Heist is voltooid.

Aansluitend bij de bestaande vleugel werd een nieuwe vleugel gebouwd, terwijl ook het oudere gebouw volledig werd opgeschikt.

In het nieuw gebouw zijn de BTW-kontrole, de Kontrole van het Kadaster, het Kantoor van de Registratie en een restaurant ondergebracht. In de oudere vleugel blijven de Kontrole op de Direkte Belastingen en het Ontvangkantoor van de Direkte Belastingen.

De nieuwe vleugel werd aanbesteed op 20 oktober 1977.

De totale kostprijs bedraagt 52,5 miljoen fr.

Opening Interieur 80

Op 18 oktober jongstleden opende Interieur 80 zijn deuren in de Hallen te Kortrijk. De opening werd bijgewoond door HKH de Prinses van Luik, Ere-Voorzitter. De heer W. Martens, Eerste-Minister, wees erop hoe de enorme groei van de welstand een drang tot beter wonen in de hand werkte, waardoor de potentiële markt voor eigentijdse produkten toenam. Nu wordt de economische crisis voor wat de moderne vormgeving betreft, verzaamd door een tekort aan waardenvastheid, waardoor retro eerder gegeerd wordt dan een moderne vormgeving.

Aan Interieur 80 werd deelgenomen door deelnemers uit 18 landen; 427 firma's waren Belgisch en 582 buitenlands.

Jong talent en omkadering

Ruim 120 designers uit 12 landen namen deel aan de Internationale Prijsvraag Interieur 80 met ideeën en ontwerpen voor de woning. Er werden vier prijzen toegekend voor samen 200.000 fr.

Nevententoonstellingen

In de recent vernieuwde omgeving van de Kortrijkse Hallen, organiseerde het Stadsbestuur in samenwerking met Interieur, een openlucht-tentoonstelling 'Visie 80' met werken van 36 Belgische beeldhouwers.

De tentoonstelling 'Meubel en design' bracht werk van 18 Belgische meubelontwerpers. Geen historisch overzicht, maar een bewijs voor de creativiteit en het talent dat onze binnenlandse interieur-sektor ter beschikking staat.

Tenslotte bracht Interieur 80 een lang verwaarloosde tak van de kunstnijverheid opnieuw voor het voetlicht: werken van vier gevestigde en vier jonge glasraam-kunstenaars wezen op de ruime mogelijkheden van dit kunstambacht in het hedendaagse interieur.

Leegstaande appartementen aan de kust

Gepatroneerd door de Immobiliënkamer der Belgische kust, werd een telling doorgevoerd van het aantal onverkochte nieuwe appartementen en studio's langs de Belgische kust.

Uit deze telling blijkt dat einde juli '80 aan de Belgische kust 1.977 nieuwe en afgewerkte eenheden te koop stonden.

Indien men daar de appartementen en studio's aan toevoegt die in aanbouw zijn of op plan worden te koop gesteld bereikt men een totaal van 4.674 eenheden.

Tot voor kort werden aan de Belgische kust jaarlijks ongeveer 2.000 appartementen en studio's gebouwd en ongeveer tegen hetzelfde tempo verkocht.

In normale conjuncturele omstandigheden heeft onze kust dus een opnamecapaciteit van 2.000 nieuwe woningen. Mits er een normaal conjunctureel klimaat zou heersen kan de afzet van 1.977 onverkochte afgewerkte appartementen geen grote problemen stellen.

Daarom vraagt de Immobiliënkamer der Belgische kust aan de regering de gepaste maatregelen te nemen om de aankoop van een tweede verblijf aan te moedigen.

Novus Portus te Nieuwpoort opengesteld

Op 6 augustus werd te Nieuwpoort de Novus Portus, de nieuwe jachthaven, opengesteld door de heer J. Chabert, Minister van Openbare Werken. Volgens de Minister gaat het om een nieuwe toeristische attractiepool in eigen land en dit zowel voor de Belgen als voor de buitenlanders. Bij volledige voltooiing zal Novus Portus een van de grootste Europese jachthavens zijn: 3.000 ligplaatsen in 1982, met daarnaast een marine met een beperkt aantal tweede verblijven, horeca-instellingen, boetieken, kleine scheepsherstellingsbedrijven en parkings.

Totnogtoe betekent Novus Portus een uitgave van 162 miljoen fr. Voor 1981 zijn de nodige kredieten voorzien voor de verdere uitrusting van het jachtdok met wegenaanslag en groenbeplanting.

De huidige uitbreidingswerken hadden plaats in het insteedok aan de oosterhavenoever, met een wateroppervlakte van 12,5 ha en een capaciteit van 1.500 bootjes.

Gastronomie en Toerisme

Half november ging te Brugge het 15de Salon van de Gastronomie en Toerisme door.

Dit gespecialiseerd salon telt ruim 170 standnemers en ongeveer 50.000 bezoekers. Er werden 80.000 beroepsmensen aangeschreven.

Is gastronomie — algemene en streekgastronomie — meer en meer verbonden met West-Vlaanderen, dan gaat het Salon er prat op daar een ernstige bijdrage toe te hebben geleverd. Het Salon noemt zich een initiatiefnemer op het vlak van de gastronomische banketten, die nu in gans West-Vlaanderen door diverse instellingen worden georganiseerd. Bij zover dat, op het Salon zelf, de vier traditionele banketten nu konden worden teruggeschroefd op twee.

Daarnaast zijn er kookwedstrijden op het vlak van de streekgerechten. In 1980 namen 700 kandidaten deel aan de selecties; er waren 60 halve finalisten en 15 finalisten op het Salon zelf. Ook deze opgave dient gezien als een stimulans van de streekgastronomie in restaurant en horeca.

Bij de officiële openingszitting wees de voorzitter erop hoe in West-Vlaanderen hotel- en restaurantscholen en beroepsverenigingen uit de Horeca-sektor dag aan dag deze stimulerende faktor voor het toerisme in ons land in waardevolle realisaties omzetten.

Gecentraliseerde hotelbooking te Oostende

Het sinds meerdere jaren opgerichte PTO — Promotie Toerisme Oostende — werkte een formule uit voor centrale hotelbooking te Oostende. In 1980 realiseerde PTO reeds voor 25 mln fr. aan hotel-reservaties en boekte ongeveer 36.000 personen in Oostendse hotels. Dit betekent een verhoging van ongeveer 60% bookings door het PTO, vergeleken bij vorig jaar.

In mei 1978 kwam er langs PTO een overeenkomst tot stand met de Duitse spoorwegen. Sindsdien brachten deze reeds 1.600 personen naar Oostende, wat goed is voor ongeveer 8.000 overnachtingen.

Nieuwe gerechtsgebouwen te Brugge

De beslissing voor het bouwen van een nieuw complex van gerechtsgebouwen is gevallen na een lange voorgeschiedenis waarbij alle mogelijke alternatieven werden bestudeerd.

De hoofdbekommernis bij het opmaken van het programma was het centraliseren van alle gerechtelijke diensten, die nu verspreid zitten over de stad en dit om functionele en organisatorische redenen.

Deze centralisering was nog niet voor de helft verwezenlijkbaar in de bestaande gebouwen aan de Burg, en in de leegstaande panden rondom het huidig Justitiepaleis.

Een nieuwe inplanting wordt gerealiseerd op terreinen van de vroegere kazernes Knapen en Raedemaekers.

Deze keuze gebeurde volledig in samenspraak met het Stadsbestuur en het Ministerie van Justitie.

De Diensten van het Stadsbestuur maakten een deelplan op van de betrokken wijk dat kaderde in het algemeen structuurplan van Brugge.

Door zijn ligging aan de ring om Brugge zal het nieuw complex eveneens het belangrijk voordeel bieden steeds gemakkelijk bereikbaar te zijn, zowel van binnen als van buiten de stad.

Het gebouw zelf krijgt een centrale publieke wandelgang, waaraan de audiëntiezalen en de kantoorgebouwen van iedere rechtbank verbonden zijn langs de griffie van die rechtbank.

Het geheel is volledig onderkelderd voor parkeer-gelegenheid (ca. 240 wagens) en dood archief. Het is via liften verbonden met de verschillende kantoorgebouwen. Het publiek zal dus weinig moeite ondervinden om via de

centrale ingang met receptie, gelegen langs de Kazernevest en via de wandelgang, de audiëntiezaal of de griffie te vinden waar het terecht moet.

De gedetineerden worden op een diskrete wijze op de binnenplaats gebracht naar een centrale bewaarplaats, met ramen en zicht op groen. Zij bereiken uiteindelijk de audiëntiezalen via wegen welke ontoegankelijk zijn voor het publiek.

Ook de resten van het vroegere Kartuizerklooster (Brunokapel, wandelgang en voorkwartier) worden geïntegreerd in het nieuw complex en sluiten aan op de centrale wandelgang.

Op die manier wordt het geheel via de Langestraat verweven met het gekende stadsbeeld.

Vertrekkend van de bovenvermelde basisgegevens waarmee bij de opvatting van het gebouw werd rekening gehouden, ontstond een architectuur die perfect inspeelt op de diverse functies en terzelfdertijd vergroeid is met de historische omkadering.

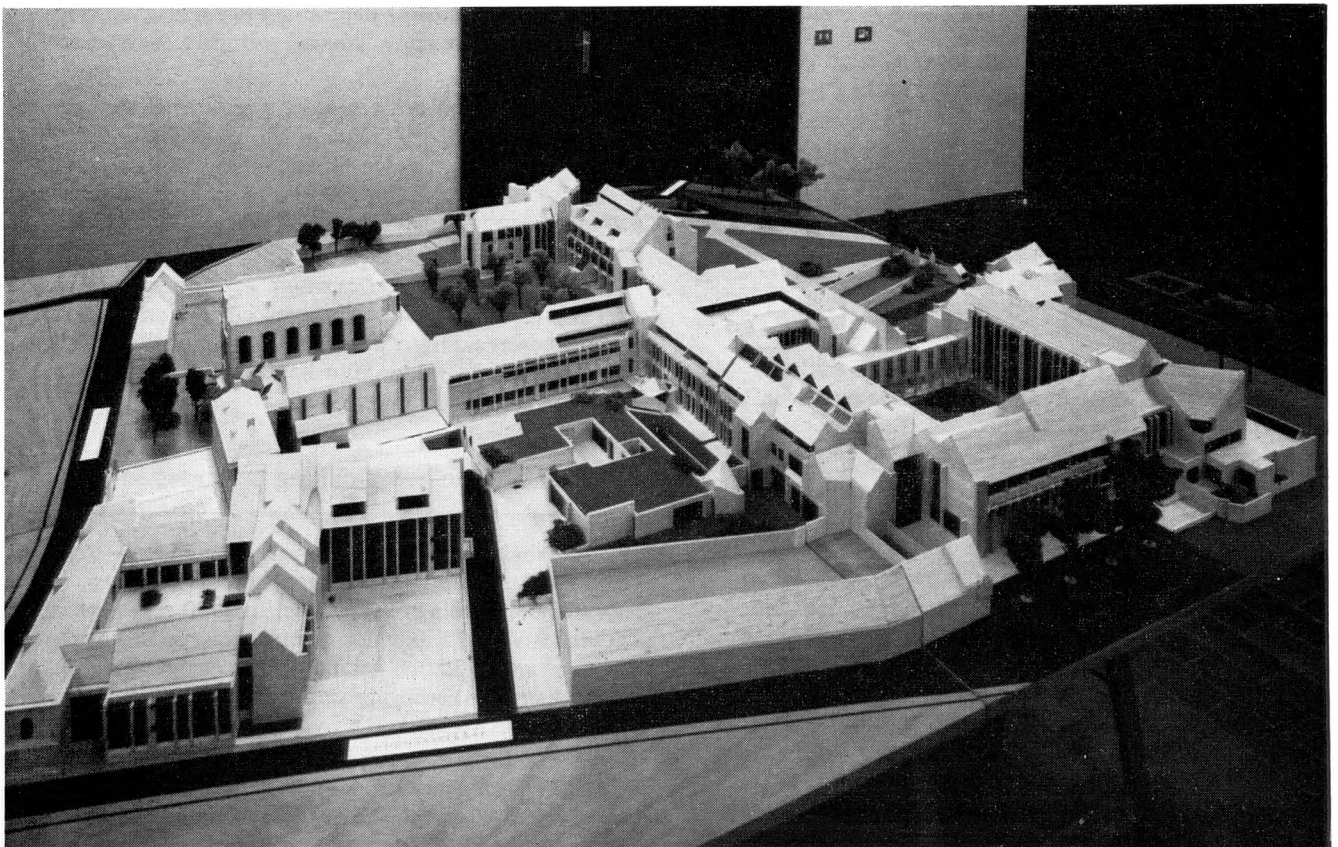
Niettegenstaande de omvang van het complex is men er via kleinschaligheid en speelsheid van de volumes in geslaagd een boeiend stuk moderne architectuur te creëren.

Daardoor ontstond een agglomeratie van gebouwen die naast haar functionele rol ook de leefbaarheid van de architectuur, de personalisering van de werkruimte en de integratie in het stedelijke patroon in zich hield.

De afwerkingsstudies zijn momenteel reeds in een laatste fase.

De totale brutovloeroppervlakte van het gebouw bedraagt ongeveer 35.000 m².

Gezien de omvang van het complex zijn de werken van de gesloten ruwbouw gesplitst in drie fazen, die samen ongeveer 436 mln fr. zullen kosten.

Het is een bekend feit dat de luchtvaartindustrie, zowel de konstruktie van vliegtuigen als de produktie van motoren en onderdelen, het onderhoud en het ganse gamma van nevenactiviteiten, bijzonder zwak vertegenwoordigd is in Vlaanderen. Nochtans is de luchtvaartindustrie een bijzonder expansieve markt voor de eerstkomende decennia. Anderzijds zijn heel wat Vlaamse bedrijven technisch uitstekend in staat om aan de zeer hoge eisen gesteld door de luchtvaartindustrie inzake precisie, kwaliteit en dergelijke meer te voldoen.

Ten einde de aandacht van het Vlaamse bedrijfsleven te vestigen op deze bijzondere mogelijkheden organiseerde het Vlaams Economisch Verbond, in samenwerking met de Vlaamse GOM's (Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen), het Technologisch Instituut van de Koninklijke Vlaamse Ingenieursvereniging en de Vereniging van Vlaamse technische en industriële ingenieurs een colloquium over het onderwerp: 'Luchtvaartindustrie in expansie, troeven voor bedrijven in Vlaanderen?'. Dit colloquium ging door op 29 oktober te Antwerpen. Het programma omvatte een technisch-kommercieel gedeelte over de marktmogelijkheden in de luchtvaartindustrie, de specifieke eisen gesteld aan toeleveranciers en de mogelijke samenwerking tussen bedrijven. Vervolgens was er een paneelgesprek over de overheidsbestellingen in de luchtvaart.

Halfjaarresultaten Bekaert

Over de eerste zes maanden van 1980 boekte de Bekaert-Groep, bestaande uit de hoofdenootschap Bekaert nv, met maatschappelijke zetel te Zwevegem (België), en een aantal nationale en buitenlandse deelnemingen, een gekonsolideerd nettoresultaat van 386 miljoen BF. Voor het eerste semester 1979 was dit cijfer 441 miljoen BF.

Tijdens het eerste halfjaar heeft Bekaert nv een omzet gerealiseerd van 9,290 miljoen BF tegenover 8.633 miljoen BF voor de overeenstemmende periode van 1979.

Over het eerste semester van dit jaar werd door de hoofdenootschap een nettowinst geboekt van 227 miljoen BF; vorig jaar bedroeg dit cijfer 277 miljoen BF.

De bedrijfsresultaten van Bekaert nv over de beschouwde periode zijn bevredigend. Hun gunstige weerslag op de nettowinst werd evenwel teniet gedaan door de sterke verhoging van de financiële lasten ingevolge een toenemende schuldenlast en de gestegen interestvoeten.

Binnen de Bekaert-Groep werd de positieve bijdrage van veel deelnemingen tot het groepsresultaat bepaald tegengewerkt door de negatieve resultaten van sommige filialen, waarvan de structurele problemen in de jongste periode nog sterker tot uiting zijn gekomen. In normale omstandigheden zou deze negatieve invloed opgeslorpt zijn door een stijging van de gekonsolideerde omzet. Bekaert kan echter niet ontkomen aan de algemene afzwakking van de economische activiteit die de meeste van zijn markten treft.

Daarom ook blijven de vooruitzichten, zowel voor Bekaert nv als voor de Bekaert-Groep, minder gunstig in vergelijking met vorig jaar.

De GOM - West-Vlaanderen hield een reeks informatievergaderingen in West-Vlaanderen.

Dr. N. Vanhove, Directeur-Generaal, sprak over 'De rol van de GOM - West-Vlaanderen'; Dr. S. Beernaert, Hoofdafdeling technologie en milieuzorg, sprak over 'Vernieuwing: een taak of een uitdaging voor de industriële onderneming?'. Deze voordrachten gingen door op 24 september te Brugge, 30 september te Kortrijk, 3 oktober te Leper, 10 oktober te Oostende en 13 oktober te Roeselare.

Dr. N. Vanhove sprak verder op: 10 oktober te Brugge: 'Economische Planning in West-Vlaanderen', Programma UN Training Course of Housing Experts, KUL.

10 oktober te Brugge: 'De ontwikkeling van de toeristische markt en de weerslag op het verzekeringswezen', Nationale dag van de verzekeringsproducenten van België.

30 oktober te Middelburg: 'De aanpak van de uitbouw van het Belgisch Kusttoerisme', NIROV.

4 november te Brugge: 'De economische situatie van de Kustprovincies', Grootseminarie Brugge.

8 november te Monastir: 'De Belgische toeristische markt vandaag', UPAV.

19 november te Rotterdam: 'Marktsegmentering van de vraag', Postakademisch onderwijs vervoerwetenschappen. Seminarie Transport en Toerisme.

5 december te Kortrijk: 'De internationale rol van Zeebrugge', Oud-studentenvereniging Hantal.

Dr. S. Beernaert sprak ook op: 7 november te Gent over: 'Bedrijfseconomische aspecten van de industriële afvalwaterzuivering', Industriële Hogeschool van het Rijk, Studenten specialisatiejaar milieusanering.

8 november te Izegem over: 'Izegem: Industrieel verleden, heden en toekomst', Akademische zitting ter gelegenheid van de opening van de Industrie-expo.

Dr. iuris J. Callens, Hoofd Afdeling Industriële Ontwikkeling, sprak op 31 oktober te Roeselare: 'Het stimuleren en begeleiden van de KMO-bedrijvigheden door de GOM - West-Vlaanderen', Openingsvergadering van de 28ste jaarbeurs te Roeselare.

De heer L. Vermandere, Stafmedewerker, sprak op 2 oktober te Roeselare: 'De GOM - West-Vlaanderen en de Toeleveringsaktie', ABCA (Belgische Vereniging voor Bevoorrading en Inkoop).

Air Belgium

Onlangs werd Air Belgium geherstructureerd door een vermindering van drie partners tot twee: Restobel en Sun International (uit Oostende). Vanaf 1 april 1981 zal de vloot uitgerust zijn met twee Boeings 737 en 1 Boeing 707. Deze zullen voor 60% vliegen op het programma van Sunair. Getracht wordt zoveel als kan België als vertrekbasis te nemen, dit in het kader van een gezonde exportpolitiek, waarbij de winsten en een gedeelte van de werkkrachten in België blijven.

Motie Provincieraad West-Vlaanderen inzake vervoer radio-actief afval

In een motie verzet de provincieraad van West-Vlaanderen zich tegen een verder territoriaal vervoer van radio-actief afval met het oog op het dumpen ervan in zee en dit in afwachting van nieuwe verwerkingsmethoden. Zij vraagt tevens dat de regering onverwijld een studie zou maken naar deze alternatieve vormen van verwerking van dit radio-actief afval.

België heeft, aldus de motie, van 1960 tot 1980 in totaal 20.180 ton materiaal met zwak radio-actief afval in zee gedumpt.

Campus Kortrijk bestaat 15 jaar

In juni 1964 werd door de heer T. Lefèvre, toenmalige eerste-minister, in de Senaat goedgekeurd voor de oprichting van een experimentele kandidatuur Wijsbegeerte en Letteren te Kortrijk, door de Universiteit te Leuven. Door de wet van 9 april 1965 werd deze optie omgezet in een wettelijke machtiging en op 12 oktober startte het eerste academiejaar 1965-66 in de lokalen van het Kortrijks Vormingsinstituut. De gedoopte colleges waren : Wijsbegeerte, Geschiedenis, Klassieke, Romaanse en Germaanse filologie en deze voorbereidend tot de Rechten. In 1969 werden de kandidaturen in de Rechtsgeleerdheid van de Letteren en de Wijsbegeerte geïntegreerd in de Fakulteit van Rechtsgeleerdheid.

Het eerste gebouw op de universitaire Campus werd in maart 1970 ingewijd : het studentenhuis. In 1971 volgden de eerste steenlegging van het fakulteitsgebouw, de inwijding van het Meisjescentrum en, in oktober, de ingebruikneming van het nieuw fakulteitsgebouw. In januari 1972 werden de eerste laboratoria gebruikt. Sindsdien werden nog diverse andere lokalen beëindigd en gebruikt.

Momenteel lopen ongeveer 1.000 studenten colleges en zijn er een 100-tal professoren en assistenten te hunner beschikking. Belangrijk is nog de uitbouw van het Interdisciplinair Researchcentrum ten behoeve van de Geneeskunde en de Wetenschappen en de bibliotheek voor Humane Wetenschappen.

Vliegveld Wevelgem-Bissegem

In het eerste halfjaar 1980 kende het vliegveld Wevelgem-Bissegem bevredigende resultaten.

In totaal waren er 20.206 vliegtuig- en 43.592 passagiersbewegingen, wat een verhoging van 25 % betekende tegenover dezelfde periode in 1979 (16.255, resp. 33.391).

De lokale vliegtuigbewegingen verhoogden met 20 % ; de binnenlandse bewegingen stegen met 30 %.

Gemiddeld waren er reeds meer dan 10 internationale vluchten per dag ; de verhoging was ongeveer 35 % (tegenover een toename van 25 % in 1979 tegenover 1978).

78 vliegtuigen hebben hun thuishaven te Wevelgem. De landingsrechten in juni 1980 overtroffen reeds deze van half 1979 met 100.000 fr.

Pentagon Plastics AG in het nieuw

Pentagon Plastics AG, producent van coatings — of verfsystemen — heeft zijn kantoorgebouwen vernieuwd. Overall werden nieuwe ramen ingewerkt en de buitenmuren werden gecementeerd en behandeld met een van zijn eigen coatings. Tevens werd reeds één derde van de nieuwe burelen ingericht.

Te Wakken wordt een volledige gamma verwerkt van coatings op waterbasis, wat een reeks moeilijkheden en gevaren uitsluit bij transport, stockage en diverse toepassingen. 65 % van de produktie is bestemd voor export. Coatings zijn bestand tegen zonlicht en UV-stralen. Zij zijn vooral bestand tegen grote cyclische temperatuurschommelingen, van -50° tot +100°. Zodoende kunnen zij aangewend worden in zeer diverse streken in de wereld.

De firma stelt 9 personen tewerk.

Een succesrijke kontaktdag toelevering te Rijsel

Op donderdag 20 november jongstleden organiseerde de GOM - West-Vlaanderen samen met de GOM - Oost-Vlaanderen een kontaktdag toelevering te Rijsel. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met het plaatselijk Konsulaat-Generaal en met de regionale direkties van de BDBH in West- en Oost-Vlaanderen. Het doel van deze kontaktdag was de West- en Oostvlaamse toeleveranciers in kontakt te brengen met de Noordfranse industrie en vooral dan met de producenten van rollend materieel gaande van auto-assemblage tot landbouwmachines. Deze kontaktdag is ontgensprekelijk een sukses geworden. De 14 Westvlaamse en 12 Oostvlaamse toeleveranciers konden er kontakten leggen met 33 Noordfranse bedrijven waaronder zich de belangrijkste uitbesteders bevonden.

Het was opvallend dat beide partijen zich uiterst tevreden toonden over de resultaten van de dag : de Vlaamse bedrijven omdat zij op 1 dag kontakt hadden met de top-aankopers van zoveel grote bedrijven, de Franse bedrijven omdat zij gekonfronteerd werden met een ganse waaier van toeleveringsaktiviteiten. De Vlaamse bedrijven vertegenwoordigden er namelijk diverse subsektoren van de metaalbewerking en daarbij de kunststofverwerking en de micro-elektronika.

Voor flink wat Vlaamse en Franse bedrijven vormde deze kontaktdag een doorbreken van de grens inzake toelevering. Heel wat Vlaamse toeleveranciers maakten hier voor de eerste maal op grote schaal kennis met de Franse markt. En sommige Franse aankopers, van wie er een aantal duidelijk verrast waren door de uitstekende technische uitrusting van de Vlaamse deelnemers gaven toe dat hun bedrijf, hoewel gevestigd op enkele km van de grens, nog nooit in België uitbesteed had.

Openbare Werken bouwt rijkswachtgebouwen

In het kader van een vernieuwing van de rijkswachtgebouwen worden zowel te Beernem als te Wingene-Zwevelele nieuwe administratieve gebouwen en 4 woningen gebouwd door het Ministerie van Openbare Werken. In totaal gaat het om een kostprijs van ongeveer 40 miljoen frank. De architectuur is eigentijds, functioneel en aangepast aan de omgeving.

Werkbezoek Minister Openbare Werken

De heer J. Chabert, Minister van Openbare Werken is op 28 oktober, te Brugge begonnen met zijn werkbezoeken aan de provincies.

In de voormiddag nam hij in het Provinciaal Hof deel aan een werkvergadering in aanwezigheid van de Prof. Dr. O. Vanneste, gouverneur van de provincie West-Vlaanderen, de Bestendige Deputatie en parlementsleden van de Kommissie voor Infrastructuur van Openbare Werken van Kamer en Senaat.

Tijdens de werkvergadering werden verschillende problemen met betrekking tot de wegen, de waterwegen en de gebouwen in de provincie West-Vlaanderen besproken.

Wat de wegen betreft heeft Minister Chabert toegezegd dat voor de begroting 1981 een bedrag van 1.100 miljoen fr. zal worden ter beschikking gesteld van de Interkommunale Vereniging voor de Autosnelwegen van West-Vlaanderen voor de verdere verwezenlijking van de A17, vak Kortrijk-Brugge. Ook voor de volgende jaren blijft de aanleg van de A17 prioritair voor het Vlaams landgebied.

De nodige kredieten zullen voorzien worden op de begroting om tegen eind 1983 de A17 tussen Kortrijk en Brugge te kunnen openstellen voor het verkeer: een volledige afwerking wordt beoogd tegen 1985.

Voor de autosnelweg A19, Kortrijk-Ieper, wordt een supplementair krediet van 250 miljoen fr. ter beschikking gesteld teneinde de autosnelweg A19 in beide richtingen over de volledige breedte in dienst te kunnen stellen tegen einde 1981.

Wat Zeebrugge betreft heeft Minister Chabert bevestigd dat de beslissing van de Ministerraad van 9 augustus 1980 zal geëerbiedigd worden.

Voor het operationeel maken van de nieuwe zeeluis en een gedeelte van de nieuwe achterhaven tegen de lente van 1982 werden de nodige kredieten nog in de begroting van 1980 opgenomen.

Verder werden een aantal moderniseringswerken aan waterlopen in de provincie besproken.

Nieuw financiecentrum te Nieuwpoort aanbesteed

Op 19 juni jl. werd het nieuw financiecentrum voor Nieuwpoort aanbesteed.

Het gebouw zal de diensten van de Belastingen, Registratie en Domeinen, het Kadaster en de BTW huisvesten.

Het Ministerie van Openbare Werken streeft ernaar de administratieve diensten zoveel mogelijk te centralizeren.

Het nieuw financiecentrum te Nieuwpoort zal gunstig gesitueerd zijn.

De architectuur van het gebouw legt de nadruk op de kleinschaligheid, de menselijkheid en de integratie in de omgeving.

Het gebouw heeft een nuttige oppervlakte van $\pm 3.400 \text{ m}^2$.

Rondom het gebouw zal een ruime parkeerzone en een gepaste groenomlijsting aangelegd worden.

De uitvoeringstermijn bedraagt 300 werkdagen.

GROEP G.M.I.C.

SCHEEPVAART, NIJVERHEIDS- & HANDELSWACHT n.v. (Garde Maritime, Industrielle & Commerciale s.a.)

- Alle Bewakings- en veiligheidsdiensten
- Vervoer van fondsen, waarden en documenten
- Electronische veiligheids- en alarmapparaten
- Begeleiding van uitzonderlijke baantransporten (afbakening van de weg, organisatie enz.) in binnen- en buitenland
- Cleaning (schoonmaakdiensten voor scheepvaart en nijverheid) diensten voor o.a. onderhoud van kantoren, kuisen van tanks, ketels, enz...

SHIPPING- & SIGNALLING SERVICES n.v.

- Dagelijkse uitgave van 'Scheepvaartbulletin' met informaties omtrent de scheepbeweging in de haven van Brugge-Zeebrugge
- 'Port Meteo Watch' met berichtgeving omtrent de weersgesteldenis in het Kanaal, de Noordzee en op de Schelde
- Afleveren van dienstorders, mededelingen of documenten aan boord van schepen in de haven van Brugge-Zeebrugge, eveneens dienst naar andere binnen- en buitenlandse havens en naar Luchthaven
- Verzending aan binnen- en buitenlandse havens van bericht van afvaart of aankomst per « Sailing en/of Arrival Telegram »
- Opgave van Rijnwaterstanden
- Rapportage van alle schepen bij passage aan de loodsboot

ZETEL WEST-VLAANDEREN :

Zeedijk 1

B.8380-BRUGGE 5 (Zeebrugge)

tel. : (050) 54.40.26 - 54.52.15

telex : 82039 SSSzee B.

bijkantoor te Kortrijk
voor diensten regio Kortrijk/Tournai

Aansluiting op waterleidingsnet

De provincieraad van West-Vlaanderen heeft een herwerking gemaakt van het provinciaal reglement over de toelagen voor aansluitingen op het openbaar waterleidingsnet van woningen en bedrijven die verder dan 50 m. afliggen van dit net. Het maximaal bedrag wordt in dit geval tot 30.000 fr. opgevoerd, zijnde 1/3 van 90.000 fr. subsidieerbare kostprijs.

Met deze wijziging die ingaat met terugwerkende kracht op 1 januari 1980 wordt de aansluiting op het waterdistributienet in de hand gewerkt in landelijke gebieden. Het reglement viseert inzonderheid werken in geïntegreerde programma's voor uitbreidingen-aansluitingen op zeer lange afstand, voornamelijk in de landbouw.

Nieuwe vissersboot te Zeebrugge

Eind oktober werd te Zeebrugge de Z84 'De Klauwaert' tewater gelaten. Het schip werd gebouwd voor rekening van de rederij De Klauwaert pvba uit Knokke-Heist, op de scheepswerf De Graeve, waar het het 59ste gebouwd schip is.

Het schip is 31,4 meter lang, heeft een breedte van 7,5 m en een holte van 4,1 m. Naast enkele vooruitstrevende installaties, is het schip voorzien van een ontziltingsinstallatie voor 5.000 l. water per uur.

Het schip wordt momenteel verder afgewerkt en moet klaarkomen eind januari 1981.

Topmanagement en kwaliteitszorg in de onderneming

Op 13 en 14 oktober 1980 richtte het Centrum voor Kwaliteitszorg van West-Vlaanderen een belangwekkend residentieel seminarie in te Oostende voor de topleiding van het Westvlaamse bedrijfsleven over het thema: 'Topmanagement en de kwaliteitszorg in de onderneming'.

Dr. J.M. Juran, wereldbekend specialist op het gebied van kwaliteitszorg, leidde het seminarie. De avondvergadering op 13 oktober, die als thema had: 'De uitbouw van het kwaliteitsbewustzijn in West-Vlaanderen', werd voorgezeten door Prof. dr. O. Vanneste, Gouverneur van West-Vlaanderen.

Het seminarie telde 33 deelnemers.

Door het Centrum voor kwaliteitszorg West-Vlaanderen werden verder zopas twee seminaries gestart in het teken van de kwaliteit.

Het eerste seminarie handelt over kwaliteitsverbetering door oppervlaktelagen en het omvat drie sessies; het tweede heeft een meer algemene draagwijdte en handelt over de preciese inhoud van de verantwoordelijkheid van elke functie inzake kwaliteit en over de goede coördinatie.

Tot op heden werden, na 9 jaar werking, ongeveer 4.000 geïnteresseerden in vraagstukken inzake kwaliteit bereikt door het Westvlaams Centrum; zij vertegenwoordigden ruim 250 bedrijven.

RMT start 'Jetfoils' in mei 1981

Op 31 mei 1981 zal de Regie voor Maritiem Transport een nieuwe dienst openen tussen Oostende en Dover met Boeing-vleugelboten die 316 personen aan boord kunnen nemen.

Vice-Eerste Minister en Minister van Verkeerswezen, Guy Spitaels, bevestigde de in gebruikneming van dit toestel tussen België en Groot-Brittannië.

Tijdens de zomer zal de 'Jetfoil' tot zes verbindingen heen en terug per dag kunnen verzorgen. Het traject Oostende-Londen (alover Dover) zal voortaan nog slechts 3u30 in beslag nemen, inbegrepen de duur van de douaneformaliteiten en de paspoortcontrole in Dover.

De dienstregeling van de 'Jetfoils' en de aansluitende treinen werd vastgelegd op de terzake bevoegde Europese Konferentie, die in Den Haag in september bijeenkwam.

Deze coördinatie laat onder meer toe rechtstreeks aansluitingen aan te bieden tussen Brussel-Keulen en Roosendaal in Nederland enerzijds, en Londen anderzijds. De duur van de trajekten zal de volgende zijn:

Brussel-Londen	5u30
Roosendaal-Londen	6u30
Keulen-Londen	8u30

Om in te schepen aan boord van de 'Jetfoil' die 316 passagiers en hun handbagage aan boord kan nemen, zal er benevens het normaal toegepast tarief een toeslag van ongeveer 350 fr. (5 pond sterling) per overtocht dienen betaald te worden. Bovendien zal het toeslagbewijs tegelijkertijd gelden als bewijs van reservering, die verplicht zal zijn.

DE EUROCHEQUEREKENING EN DE ORANJE REKENING, DE ZICHTREKENINGEN VAN HET GEMEENTEKREDIET

★ EENVOUDIG

★ VEILIG

★ PRAKTISCH

VOOR EEN VERANTWOORD GELDBEHEER

Vraag hierover meer informatie aan uw agent van het Gemeentekrediet.

**Sparen bij het
GEMEENTEKREDIET
zeker en vast**

Ontdubbeling spoorlijn Torhout-Brugge

In antwoord op een parlementaire vraag van 5 september jongstleden antwoordt de betrokken Minister dat de ontwikkeling van het baanvak Brugge-Torhout opgenomen is in het elektrificatieprogramma van de lijn 66 Brugge-Kortrijk, voorzien in het vijfjarenplan 1981-85.

De studie van de lijn is pas aangevat en globaal gezien werd de kostprijs geschat op 25 mln fr. voor onteigeningen en 200 mln fr. voor aanleg van een tweede hoofdspoor.

De eerste inschrijving op de begroting wordt voorzien voor 1981 en de indienststelling van de geëlektrificeerde dubbelsporige lijn Brugge-Kortrijk wordt gepland voor 1985.

Tien jaar PCLT

In 1979-80 kende het Praktijkcentrum voor Land- en Tuinbouw vzw te Roeselare zijn tiende werkingsjaar. Het centrum beoogt een permanente praktijkopleiding te geven aan boer en tuinder.

De eerste vijf jaar bereikte het PCLT gemiddeld 388 kursisten en realiseerde 972 lessen. De nieuwe financiële regeling voor het naschools landbouwonderwijs in september 1974 gaf veel nieuwe mogelijkheden. In 1979-80 waren er 898 kursisten, 82 kursussen en 2.961 kursusuren. Het secretariaat werd permanent: de prestaties van het PCLT vertegenwoordigen een equivalent van drie fulltime-lesgevers, zonder dat dergelijk personeel aanwezig is. Nu wordt getracht in deze richting te werken, wat inhoud en didactische vormgeving ten goede moet komen.

Traffic Managers-club

Eind 1979 werd te Kortrijk een club gesticht van Traffic Managers. Bedoeld was aan ervaringsuitwisseling te doen inzake samenwerking met expeditiebedrijven en inzake praktijkervaringen rond de expeditie naar diverse landen en met diverse goederen. Tevens wordt gezocht naar een uitdiepen van de functie van traffic manager. Nadruk wordt daarbij gelegd op de zeer diverse kennis die het beroep vereist, maar ook op het feit dat zowel bij import als bij export beroep op hem kan worden gedaan, terwijl hij als raadgever kan optreden in zelfs zeer vroege stadia van het productieproces. Dit jaar wordt in de club zeer veel aandacht besteed aan het selectief-kritisch bijhouden van de vakliteratuur. TMV - Traffic Managers Vereniging is bereikbaar op het Vormingsinstituut van KMO, Doorniksesteenweg 220 te 8500 Kortrijk.

Waterdistributie voor landelijke gemeenten

De provincieraad van West-Vlaanderen heeft een nieuw reglement goedgekeurd voor de uitbreiding van het bestaande drinkwaterdistributienet tot landelijke gedeelten van gemeenten.

Daarbij worden de gemeentebesturen ertoe aangezet

initiatieven te nemen, waardoor de landelijke bevolking, die grotendeels niet van drinkwatervoorziening geniet, niet langer aangewezen zou zijn op grondwater, dat meestal van slechte kwaliteit is.

Momenteel worden de globale investeringskosten, verbonden aan de uitbreiding van het waterdistributienet, voor ongeveer 60 % gedragen door de Staat en voor 40 % door de gemeenten. De provincie is nu bereid een toelage te verlenen die gelijk is aan 50 % van de last van de gemeenten, zijnde maximum 20 % van de totale investeringslast.

Provinciale subsidie voor oprichting en exploitatie van zuiveringsstations

West-Vlaanderen behoort inzake waterzuivering zowel tot het Kustbekken als tot het Scheldebekken. Voor het Kustbekken werd de waterzuiveringsmaatschappij WZK opgericht. Het Scheldebekken kreeg, om communautaire redenen, nog geen zuiveringsmaatschappij; wel kunnen er verenigingen van gemeenten actief zijn, om in de huidige toestand initiatieven te nemen inzake kollektieren en zuiveren van afvalwaters op bovengemeentelijk vlak.

Spijt een 100 % staatstoelage blijven bepaalde kosten, gevolg van de aanleg, oprichting en exploitatie, ten laste van de vereniging. Deze lasten konden, voor het WZK, door de provincie betoelaagd worden. Hetzelfde kan nu gebeuren voor bedoelde verenigingen van gemeenten in het Scheldebekken.

Mijn werkplaats? Ja gebouwd met een beroepskrediet van BAC. Op die billijke BAC-voorwaarden. BAC doet trouwens heel mijn financiële huishouding. Prima bankservice bij die mensen! Daar moet u ook eens informeren!

Ook voor beroepskrediet de gunstigste voorwaarden!

BAC
PRIVATE SPAARKAS

Prijskamp voor Westvlaamse toeristische souvenirs (1981)

Op initiatief van de Westvlaamse Rotary Clubs en met medewerking van Westtoerisme en het Provinciaal Komitee voor Kunstambachten wordt een eerste prijskamp uitgeschreven voor het ontwerpen van 'betere', dit zijn smaakvolle en esthetisch-verantwoorde souvenirs.

Kunstenaars en ontwerpers die in West-Vlaanderen geboren zijn of gedomilicilieerd, kunnen hun inspiratie zoeken in zes toeristische gebieden : Brugge en Ommeland : de Kuststreek : Diksmuide. Veurne en Veurne-Ambacht : het Westland (Ieper-Poperinge-Heuvelland) : Kortrijk, Menen, Wervik, Roeselare, Torhout, Tielt, Izegem.

De keuze van het materiaal is vrij ruim : metaal, textiel, keramiek, grafiek, hout, glas of duurzame kunststof.

Aansluitend aan deze prijskamp zal in de loop van 1981 een rondreizende documentaire tentoonstelling georganiseerd worden, met de bekroonde en geselecteerde ontwerpen en typische toeristische souvenirs uit de meeste Europese landen.

Geïnteresseerde kunstenaars kunnen het reglement aanvragen bij Westtoerisme, Vlamingsstraat 55, 8000 Brugge of bij het Provinciaal Komitee voor Kunstambachten, Huidevettersplein 10 - 8000 Brugge.

De ontwerpen moeten vóór 31 januari 1981 ingediend worden bij Westtoerisme.

Zeebrugge-Promotiedag te Wenen

Op initiatief van APZI werd in samenwerking met de MBZ en de BDBH op 23 oktober 1980, in aanwezigheid van Prof. Dr. O. Vanneste, Goeverneur van West-Vlaanderen een Zeebrugge-Promotiedag georganiseerd in Wenen. Het opzet was in hoofdzaak een aantal Oostenrijkse expediteurs en industriëlen in te lichten over de uitstekende mogelijkheden die Zeebrugge als los- en laadhaven voor hun goederen biedt.

Een keurige tentoonstelling en een speciaal aan de Oostenrijkse situatie aangepaste film zorgden voor de visuele omlijsting van de door de heer F. Traem, MBZ-Voorzitter, gehouden uiteenzetting en van het door Dr. N. Vanhove, Directeur-Generaal GOM - West-Vlaanderen, voorgezeten paneel van deskundigen. Inleidingen werden gegeven door de heren M. Michiels, Directeur-Generaal MBZ en ir. D. Varendonck, Directeur-Generaal BEV der Ferry Boats. Samen met de heer M. Dubois, Directeur Sea Ro-Terminal en Mevr. L. Vanden Bossche, Sekretaris-Generaal van SAV, beantwoordden zij de talrijke vragen van de Oostenrijkse genodigden.

Oostenrijk heeft een bevoorrechte ligging tussen Oost- en West-Europa. Bovendien speelt het een belangrijke rol als transitoland voor het verkeer naar Zuid-West-Europa en naar het Midden-Oosten.

Een analyse van de Oostenrijkse maritieme trafiekstromen wijst er op dat Zeebrugge tot de 10 voornaamste zeehavens behoort langswaar Oostenrijkse goederen transiteren. Volgens berekeningen van de GOM - West-Vlaanderen treedt Zeebrugge als transitohaven voor het verkeer tussen Oostenrijk en derde landen naar voren als de eerste Belgische haven : 50,3 % -aandeel in de goederen die Oostenrijk via Belgische havens verlaten en 47,7 % voor de goederen bestemd voor Oostenrijk.

Lannoo krijgt ' Gouden Letter '

Uit een selectie van 1.200 inzendingen uit 42 landen verleende de internationale jury van de wedstrijd ' Schönste Bücher aus aller Welt ' een Gouden Letter aan de uitgeverij Lannoo te Tielt. Deze onderscheiding bekroonde het boek ' Belgische meubelkunst in de XXe eeuw ' van Frans Dufour.

De ' Goldene Letter ' van Leipzig is de hoogste onderscheiding van deze jury.

De uitgeverij bekwam vroeger reeds drie gouden legpenningen van de Plantin-Moretusprijs van de Federatie van Belgische uitgevers en een bronzen medaille in de internationale wedstrijd te Leipzig.

Pre-show Vlaamse meubelindustrie

Van 6 tot 8 april 1981 gaat te Kortrijk, in de Hallen, de pre-show door van de West- en Oostvlaamse meubelfabrikanten. Sinds 5 jaar worden in de Kortrijkse Meubeldagen door de fabrikanten uit beide provincies meubelen van eigen fabrikaat geëxposeerd. Alleen meubelhandelaars zijn tot de beurs toegelaten. Dit moet de relaties fabrikant-meubelhandelaar versterken.

**WAAR U TERECHT KUNT
VOOR SNEL EN KEURIG VERTAALWERK
IN ALLE TALEN EN DISCIPLINES**

Nadere inlichtingen krijgt u bij VERBATIM, Dam 15, 8500 Kortrijk of telefonisch op het nummer 056/22 19 64.

U kunt er ook op dinsdag, woensdag of zaterdag binnenlopen. De andere dagen staat er een automatisch antwoordtoestel te uwer beschikking. Het wordt dan tweemaal per dag beluisterd.

Bouwwerken aan het Provinciaal Technisch Instituut te Kortrijk

De huidige schoolbevolking van het Provinciaal Technisch Instituut te Kortrijk is gespreid over vier gebouwencomplexen met alle moeilijkheden van administratieve, organisatorische en pedagogische aard vandien.

Tencinde dit te verhelpen werd door de Provincie West-Vlaanderen beslist een modern geïntegreerd complex op te richten bij de bestaande gebouwen van de Provinciale Industriële Hogeschool.

Deze tweede fase wordt gerealiseerd in drie delen nl. de werkplaatsen metaal en elektriciteit (eerste deel), de werkplaatsen weefkunde (tweede deel) en het klassenblok (derde deel).

Op dit ogenblik is men reeds bezig met de ruwbouw en afwerking van de werkplaatsen metaal en elektriciteit voor een bedrag van 94,5 mln fr.

Eerstdaags wordt de technische uitrusting van deze werkplaatsen aanbesteed.

Thans wordt gewacht op de ministeriële instemming over de ruwbouw en afwerking van de werkplaatsen weefkunde (raming : 95 mln frank) alvorens tot de aanbesteding en gunning ervan over te gaan.

Het bouwprogramma van het deel klassenblok werd onlangs voor beslissing overgemaakt aan het betrokken departement.

De uitgave voor deze totale realisatie — in 3 delen — kan geraamd worden op tenminste 500 miljoen frank. Hierbij doet de Provincie een beroep op rijkstoelagen ten belope van 60 %.

De Koutermolen in de Gavers

De provincieraad van West-Vlaanderen heeft beslist tot de aankoop en restauratie van de houten windmolen 'Koutermolen' over te gaan.

Deze Koutermolen zal heropgericht en gerestaureerd worden in het Rekreatiegebied De Gavers te Harelbeke. De kostenverdeling van het geklasseerd monument wordt geraamd op 60 % Staat, 20 % Provincie en 20 % gemeente Harelbeke.

Bezoekers uit USA en Canada

Half oktober bezochten een groep vertegenwoordigers en leden van de Handelskamers van Detroit (Michigan, USA) en Windsor (Ontario, Canada) ons land. Dit gebeurde op initiatief van de Kamer voor Handel en Nijverheid van Oostende, in samenwerking met de Belgische Kamers en met Sabena.

De delegatie bestond uit een 50-tal personen : zakenmensen, verantwoordelijken van de Handelskamers van Detroit en Windsor en van de haven van Detroit, toeristische promotoren van Michigan en export- en importspecialisten.

Naast bezoeken aan diverse streken en bedrijven ging er te Brussel een speciale commerciële contactdag door op 15 oktober.

Antiek 80

De reeks van beurzen in de Hallen te Kortrijk werd verder gezet met de internationale beurs voor oude kunst en antiek, Antiek 80. In totaal werden 10.000 belangstellenden aangetrokken door 32 exposanten.

Aansluitend daarop hield de Vereniging voor Oudheidkundig bodemonderzoek in West-Vlaanderen (VOBOW) een tema-tentoonstelling 'Wij graven naar ons verleden', waar haar activiteiten en de resultaten van haar opsporingen op verschillende sites in West-Vlaanderen voorgesteld werden.

Interfrees 81

Van 18 tot 22 maart 1981 wordt te Kortrijk, in de Hallen, de vierde internationale vakbeurs voor de koeling, diepvries en de koude-ketting 'Interfreez' georganiseerd. In 1974 namen 57 bedrijven uit 4 landen deel aan de vakbeurs Interfreez : in 1979 waren het er 66 ; 25 % van de deelnemers kwam uit Nederland, Frankrijk en Spanje.

Interfreez geeft een volledig overzicht over de recente technieken en ontwikkelingen inzake diepvries-producten en installaties, materialen en technieken voor fabricatie en verpakking, transport en goederenbehandeling, winkelinrichting en verkoop.

Over koeltechniek en over kollektieve restauratie gaan er studiedagen door.

NMKN
de specialist voor
kredieten aan
bedrijven,
zowel grote
als kleine.

KREDIET EN NIJVERHEID

Landschapscentrum Heuvelland

Op 18 en 19 oktober startte het opbouwwerk Heuvelland, na grondige voorbereiding, een landschapscentrum.

In samenwerking met de koning Boudewijnstichting wil Heuvelland daarmee, bij wijze van proefneming, trachten de zorg voor het landschap ' van binnenuit ' te leren beleven.

De taak van het centrum is viervoudig : het inventariseren van de natuur in de streek, een begin maken met natuurbeheer, een opvoedingsaktie starten rond natuurbescherming en de overheid een hand reiken ten einde te komen tot een aangepast landschapsbeleid.

De aktie werd begonnen met twee initiatieven. De eerste avond met Westtoerisme, gevolgd door een landschapsbeurs met dokumentatie over landschap en natuur.

Luchthaven Oostende

De eerste negen maanden van 1980 kende de luchthaven van Oostende een terugval van passagiers tot 58.857, tegenover 90.671 in 1979.

Wat de vracht betreft werd in diezelfde negen maanden méér vracht verwerkt dan in gans 1979 : 9.837.986 kg (9 maanden 1980) tegenover 7.288.861 kg (voor gans 1979). Deze verbetering is te danken aan de regelmatige vluchten naar Zaïre en Angola.

GROEP A.D.M.B.

SOCIAAL DIENSTBETOON

Voor de Patroon :

- COMPENSATIEKAS VAN DE CHRISTELIJKE PATROONS
- INTERBEDRIJFSGENEESKUNDIGE DIENST I.K.M.O.
- SOCIAAL BUREAU (Erkend sociaal sekretariaat)

Hoofdzetel :

Sinte-Clarastraat 48, 8000 BRUGGE
Tel. (050) 33.99.01 (10 l.)

Bijkantoren te Diksmuide — Ieper — Izegem
— Kortrijk — Menen — Poperinge — Veurne

GOEDE SERVICE

BEZOEK AAN HUIS, OP VRAAG

Tunnel onder 't Zand te Brugge

De werken voor het bouwen van een tunnel aan 't Zand te Brugge werden aangevat op 15 maart 1979.

De voorziene uitvoeringstermijn bedraagt 360 werkdagen. De voorziene voltooiingsdatum voor de ruwbouw, dus zonder de elektrische uitrusting, is 11 september 1981, evenwel te verlengen met de nog komende verlet- en verlofdagen.

De tunnel heeft 2 x 2 rijstroken. De ondergrondse parkeergarage bestemd voor ongeveer 700 wagens, bestaat uit 3 bouwlagen en is rechtstreeks toegankelijk vanuit de tunnel.

De totale prijs bedraagt ongeveer 301,4 miljoen fr.

De tunnel bestaat uit een overdekt gedeelte van 248 m lengte en twee toegangshellingen van 130 m lengte. Deze toegangshellingen hebben een maximum helling van 6 %.

De tunnel werd zo hoog mogelijk ontworpen om de toegangshellingen zo kort mogelijk te houden.

De vrije hoogte van de tunnel is 4,50 m en de totale breedte 16 m, bestaande uit 2 x 2 rijstroken van elk 3,25 m, een middenberm beveiliging van 0,50 m en een voetpad van 0,95 m. Ook in de toegangshellingen wordt dit profiel behouden.

Acht verluchtingsventilatoren zijn in de hoeken van de tunnel voorzien. Er wordt een pompkamer gebouwd waarin drie elektrische pompen zullen worden geplaatst.

In de as van de rijweg in de tunnel en de toegangshellingen komt een gewapende doorlopende betonnen veiligheidsstootband met een totale hoogte van 70 cm.

In de tunnel zijn nood telefoons voorzien en er zal radio-ontvangst mogelijk zijn.

De werken tot opschikking van het plein boven de tunnel en de parkeergarage moeten nog aanbesteed worden. Er komt eveneens een busstation en afzonderlijke rijstroken voor de autobussen.

Nijverheidsexpo Izegem 900

Van 8 tot 16 november ging te Izegem een didaktische nijverheidsexpo door. Daar werden de produktieve bedrijvigheden van Izegem in kaart gebracht, per bedrijfstak, maar geïllustreerd met materiaal uit diverse bedrijven. De klemtoon werd gelegd op de produktie, de export en de tewerkstelling in de streek.

Bij deze gelegenheid werd ook een overzichtelijk dossier samengesteld over de infrastructuurmogelijkheden (werken, industrieterreinen), de economische activiteiten vroeger en nu, algemeen en per belangrijke sektor. Tegenover een totale bevolking van 26.237 inwoners in 1979, biedt Izegem aan 5.899 arbeiders en bedienden werk. Dit cijfer dient nog te worden aangevuld met de landbouwers en de zelfstandigen zonder tewerkgesteld personeel, wat het geheel tot ongeveer 9.500 in Izegem tewerkgestelde personen kan brengen, of ongeveer één derde van de residerende bevolking.

Bij de opening van de expo handelde Dr. S. Beernaert, hoofd afdeling Technologie en Milieuzorg van de GOM - West-Vlaanderen over ' Izegem : industrieel verleden, heden en toekomst '.

' Omschakelen '

Begin januari start ' Omschakelen ' een cursusperiode van 100 uren die loopt tot eind maart, onder dezelfde titel.

' Omschakelen ' wil een twintig-tal vrouwen helpen streven naar een creatieve aanpak van de eigen toekomst : het is een informatiebeurs voor vrouwen die willen omschakelen naar een nieuwe levensrichting, een andere manier om zich bezig te houden, een meer persoonlijke vormings- en ontwikkelingsmethode.

Het project start in West-Vlaanderen. ' Omschakelen ' wil een nationale, pluralistische vzw worden, die in alle Vlaamse provincies zal werken. Als zodanig is het project gesteund door het Ministerie van Nederlandse Cultuur.

Het geheel is momenteel gehuisvest bij de vzw Moritoen - project ' Omschakelen ', Vlamingstraat 80, 8000 Brugge.

INZO wordt zuivere interkommunale vereniging

Op 30 november 1978 besliste het MKESK een herziening van de statuten van INZO, ten einde de deelneming uitsluitend aan de openbare sector voor te behouden. Op deze wijze verdwijnt Ebes nv (11,6 mln fr. aandelen op 40 mln fr. kapitaal) uit de vereniging. De Provincies West- en Oost-Vlaanderen namen elk voor 5,8 mln fr. bijkomende aandelen op. De provincieraad van West-Vlaanderen gaf in haar gewone zitting toestemming tot deze aanpassing.

INZO is nu samengesteld uit de gemeenten Blankenberge (7 aandelen), Brugge (60), Knokke-Heist (15) en Oostende (35), BIW sv (100), TMVW (1.543), de provincies Oost- en West-Vlaanderen (ieder 720) en de NIM (800).

INZO wil op termijn de waterbevoorrading in onze regio veilig stellen.

1981 - Jaar van de integratie van minder-validen

De Stedelijke Raad voor Minder-Validen te Brugge wenst in 1981 — jaar van de minder-valide — de nadruk te leggen op de integratie in het leven zelf. Meer specifiek zullen aan het stadsbestuur voorstellen worden gedaan in verband met het woonmilieu, het werkmilieu en de vrije tijd. Gezocht wordt om de gehandicapten, aansluitend op hun mogelijkheden, zoveel als kan hun leven te laten leiden tussen de niet-gehandicapten en dit in een respect voor ieder individueel persoon.

KMO-kompas

De uitgeverij Kluwer nv uit Antwerpen bracht een ' KMO-kompas ' op de markt met nuttige tips voor middenstanders bij vorming, beheer, toelevering en uitvoer. Het betreft de tweede druk van een werkje van de heer A. Scheerlinck. De handleiding is er in sterke mate op gericht de KMO die voor het eerst exporteert van nut te zijn.

WEST-VLAANDEREN EN HET PLAN 1981-85

De ' Voorbereidende documenten tot het Plan 1981-85 ' werden in de loop van 1978 en 1979 opgesteld door de GOM - West-Vlaanderen.

Zij verschenen in de reeks ' Facetten van West-Vlaanderen '. Het betreft de volgende titels :

1. De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen in 1980 en 1985, 40 blz., 64 fr.
2. Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1975-85, 48 blz., 87 fr.
3. Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1980-85, 60 blz., 111 fr.
4. Terreinbehoeften voor Tewerkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1981-85, 80 blz., 148 fr.
5. Milieuzorg in West-Vlaanderen 1975-85, 76 blz., 141 fr.
6. Plan 1981-85, Infrastructurele behoeften, 80 blz., 148 fr.

Samen aangekocht wordt het pakket geleverd voor de prijs van 600 fr. (BTW, port en verpakking inbegrepen).

TR RAMOUDT
TOURS

Sedert 1922

RAMOUDT TOURS
KAAISTRAAT 40 8400 OOSTENDE
☎ (059) 70 15 44 — telex 81775
Verg. A 1227

DIENTVERLENING BIJ HET INRICHTEN VAN

- zakenreizen
- « incentive » reizen
- tentoonstellingen
- salons
- jaarbeurzen
- congressen

PROGRAMMA'S 1981 NU VERKRIJGBAAR

inhoudstafel

22e jaargang 1980

1

- 1 Redactioneel : Aandacht voor het kwetsbare kustgebied
- 3 GOM - West-Vlaanderen : Noodzaak van een versnelde aanpak van de zeevering
- 9 C. Vermeersch : Planologisch-stedebouwkundige benadering van de jachthavens langs de Belgische Kust
- 17 R. Simoen : Uitbouw van de jachthavens aan de Belgische Kust
- 22 Tabel : Bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen, 30 juni 1978
- 24 Spektrum : Meerjarenplan zeevering / Zeebrugge / Barco TV-terminals / Van Hoeck Aviation breidt uit / Bekaert 100 jaar / Bevolkingsprognose / De regering en de textiel / De Scherpenberg beschermd / Nieuwe transmissie Clark Automotive / Syntese landbouwonderzoek / TRW-vestiging te Zeebrugge / Westtoerisme / EG-projecten informatie / Toegepast wetenschappelijk onderzoek / Luchtbellenschermhaven Oostende / Provinciale premie produktiviteit / De GIMV / Huisvestingsbeleid / Leiedal verlengd tot 2000 / Vestiging Mameco Europe n.v. / Minister De Backer bij Westtoerisme
- 38 Nieuwtjes

2 west-vlaanderen 1979

- 49 Bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen
- 51 Evolutie van de economische sectoren
- 64 Werkloosheid
- 69 Zeehavenverkeer en luchtvaart
- 72 Huisvesting, ruimtelijke ordening en openbare werken
- 79 Jaarverslag GOM - West-Vlaanderen 1979
- 97 Publikaties WES 1979
- 100 Subsidiërende bedrijven

3

- 101 Redactioneel : Een nauwe samenwerking GIMV - GOM's gewenst
- 103 G. Delahoutre : De binnenscheepvaart in West-Vlaanderen
- 116 S. Beernaert : Technologische vernieuwing : een nieuwe taak voor de GOM - West-Vlaanderen
- 124 Tabel : Netto belastbaar inkomen in West-Vlaanderen in 1977 (Aanslagjaar 1978)
- 126 Spektrum : Voorlichtingsvergadering GOM - West-Vlaanderen / 20 jaar Leiedal / GOM - West-Vlaanderen participeert in Goemaere nv / Provinciaal onderzoek- en voorlichtingscentrum / Groeiende activiteit van de WIH / De IVAW in 1979 / Bouwgrondleningen en huisvestingsbeleid / Energievoorziening / Zeer verscheiden WITAB-activiteiten in 1979 / Westvlaamse Textieldagen : het textielplan / Provinciale installatietoelage aan

land- en tuinbouwers en veetelers / Subregionaal tewerkstellingskomitee / WIER : 1979 toch nog goed verkoopcijfer / Wijzigingen in de structuur van de binnenlandse vraag voor de Belgische Kust / Leie en Bijkanalen / Koning Boudewijn-stichting : plattelandsbeleid / Kemmelberg en Monteberg beschermd / Nieuwe bedrijfsgebouwen Servaco / Interieur 80

138 Nieuwtjes

4 dossier landbouw (1)

- 149 O. Vanneste : Ten geleide
- 150 A. Lavens : Landbouw : durven werken aan een toekomst
- 151 J. Lommez : Landbouw en landbouwbeleid in de Europese gemeenschap
- 158 L. Blockstaele : Struktureel beeld van de Westvlaamse landbouw
- 165 K. Decaestecker : Vernieuwing van de landbouwstructuur en de waterbeheersing in de ruilverkaveling
- 170 M. Vanderhaeghe : Het landbouwonderwijs in West-Vlaanderen
- 175 E. Mares : Drinkwatervoorziening in West-Vlaanderen
- 180 Tabel : Land- en tuinbouwteelt 15 mei '78 en '79
- 182 Spektrum : Regeringsbeslissing inzake Zeebrugge / Havenontwikkeling / Siemens Oostkamp 20 jaar / Teruggang in de Westvlaamse industrie in 1979 / Gent-Kortrijk elektrisch / Vakantiespreiding / Premies voor hotelinrichtingen / GB-INNO-BM opent visateliers te Oostende / CBRT-Brugge wordt 25 jaar / Toeristische index WES / IVAW : een overzicht / Damse vaart / Interregio te Luik / GOM - West-Vlaanderen participeert in Goemaere NV / Zeemacht te Brugge
- 192 Nieuwtjes

5 dossier landbouw (2)

- 201 H. Olivier : Ten geleide
- 203 K. Maddens : De teelt van nijverheidsgewassen
- 207 M. Pattou : Evolutie van de groenteteelt
- 212 U. Avermaete : De verduurzaming van groenten
- 215 A. De Smedt : De bosboomkwekerij
- 218 W. Nauwinck : De varkensteelt
- 223 A. Brutsaert : De rundveehouderij
- 227 J. Moulaert : Melkwinningsbedrijven en melkverwerkende nijverheid
- 232 Tabel : landbouwteelt per gemeente, 15 mei 1979
- 234 Spektrum : Gevolgen dalend geboortecijfer / GOM vraagt decentralisatie en dekoncentratie / Vat 81 / 125 jaar BN / Centrum voor Dierenziekten / Premies kampeertterreinen / IKBK bekijkt seizoen 80 / Kortim in nieuwe gebouwen / Media Center in expansie / WIH-verkavelingen / Frigovalor opgericht / Provincies nieuwe stijl / Oscar voor LVD / Soliver 30 jaar / Bescherming oppervlaktewateren / Bekaert 100 / Groep Brugge in de NMBS / GOM-verslag / Statutenwijziging Gaselwest / Nieuwe wegenpolitiek / Sluitingen bedrijven / Provinciaal domein Tillegem
- 252 Nieuwtjes

publikaties wer/wes/gom

REEKS WES (BTW inbegrepen)

1. G. Declercq & O. Vanneste, De Economische Situatie en Mogelijkheden van het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz. (uitgeput).
2. O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij - een Economische Studie, 1959, 358 blz. (uitgeput).
3. O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge - Etude Economique, 1959, 358 pp., 212 fr.
4. O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge - Een Regionaal Economische Studie, 1961, 463 blz. (uitgeput).
5. O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende - Een Regionaal Economische Studie, 1962, 444 blz., 265 fr.
6. O. Vanneste & J. Theys, Menen - Een Economische Studie van een Grensstad, 1962, 256 blz. (uitgeput).
7. O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare - Een Regionaal Economische Studie, 1963, 336 blz. (uitgeput).
8. J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 159 fr.
9. J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 159 fr.
10. O. Vanneste & J. Theys, Veurne - Een Economische Studie, 1964, 189 blz. (uitgeput).
11. M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz. (uitgeput).
12. O. Vanneste, Het groeiopoolconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 265 fr.
13. O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt - Een Regionaal Economische Studie, 1968, 410 blz., 265 fr.
14. J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 265 fr.
15. M. Zwaenepoel, Vrije Tijd - Een sociologische analyse van het vrijetijdsgebruik en de vrijetijdsbehoeften van de westvlaamse bevolking, 1969, 332 blz. (uitgeput).
16. N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 265 fr.
17. N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 265 fr.
18. J.M.L. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 159 fr.
19. R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 318 fr.
20. J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen - Bronnen, toestand en bestrijding door de ruimtelijke ordening, 1972, 209 blz., 265 fr.
21. N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 477 fr.
22. L. Schepens, Van Vlaskutser tot Fransman - Bijdrage tot de geschiedenis van de Westvlaamse plattelandsbevolking in de negentiende eeuw, 1973, 294 blz., 371 fr.
23. De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970 - Statistische tabellen, 1974, 128 blz., 191 fr.
24. Symarindus, De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering - Een technisch-economische evaluatie, 1977, 448 blz., 650 fr.
25. P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde toespraken, uitgesproken bij de opening van de gewone zittingen van de provinciale raad van West-Vlaanderen, 1980, 816 blz., 848 fr.

TIJDSCHRIFT 'WEST-VLAANDEREN WERKT'

Tweemaandelijks uitgave - verschijnt niet in juli en augustus - abonnement 1980 : 196 fr. (BTW inbegrepen).

REEKS FACETTEN VAN WEST-VLAANDEREN

(BTW inbegrepen)

1. R. Simoen en O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge : Openbare werken in verleden en toekomst - De haven en de toeristische belangen van de Oostkust, 1972, 48 blz. (uitgeput).
2. C. Vermeersch, Het rekreatief buitenverblijf - Inplantings- en aanlegmogelijkheden, 1973, 100 blz., 106 fr.
3. S. Beernaert, De waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 133 fr.
4. Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 74 fr.
5. S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 133 fr.
6. N. Vanhove, Vakantiespreiding. Een nieuw voorstel voor België, 1975, 56 blz., 85 fr.
7. S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 133 fr.
8. De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 133 fr.
9. P. Boerjan, De toeristische statistiek in België. Analyse, evaluatie en voorstellen tot hervorming, 1976, 84 blz., 133 fr.
10. S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 106 fr.
11. J. Theys, Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 159 fr.
12. S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen in 1980 en 1985, 40 blz., 64 fr.
13. Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1975-85, 48 blz., 87 fr.
14. P. Boerjan, De ontwikkeling van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking 1967-76, 124 blz., 230 fr.
15. Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1980-85, 60 blz., 111 fr.
16. Terreinbehoeften voor Teverkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1981-85, 80 blz., 148 fr.
17. Milieuzorg in West-Vlaanderen 1975-85, 76 blz., 141 fr.
18. Infrastrukturele behoeften, 80 blz., 148 fr.

REEKS TOERISTISCH ABONNEMENT WES

Rapporten toeristisch-economisch onderzoek 1979

80. Het reisgedrag en de reisattitudes van de bevolking van Nordrhein-Westfalen, Hessen, Saarland en Rheinland-Pfalz ten aanzien van de Belgische toeristische centra, 237 blz.
81. Toeristische index WES Kust en Achterland, 1979, 13 blz.
82. De binnenlandse toeristische markt voor de Belgische Kust (108 blz.).
83. De Franse toeristische markt voor de Belgische Kust (60 blz.).
84. De Nederlandse toeristische markt voor de Belgische Kust (61 blz.).
85. De Duitse toeristische markt voor de Belgische Kust (56 blz.).
86. De Britse toeristische markt voor de Belgische Kust (63 blz.).
87. De toeristische markt voor Brugge en het Westvlaams Achterland (155 blz.).

(1.325 fr. per jaar-abonnement - BTW inbegrepen).

UITGAVEN WER EN GOM - WEST-VLAANDEREN

- O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland - Proeve van een toeristisch-economische studie, 1955, (uitgeput).
- O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland - Essai d'une étude d'économie touristique, 1955 (uitgeput).
- G. Declercq & O. Vanneste, Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957 (uitgeput).
- West-Vlaanderens economische groei 1954-64, 1965, 98 foto's, 172 blz. (uitgeput).
- Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978 (uitgeput).

STEUNENDE LEDEN - 1980

Steunende leden (456 fr. - BTW inbegrepen) ontvangen het tijdschrift en de andere publikaties, de reeks 'Toeristisch Abonnement' uitgezonderd.

ZEEBRUGGE

DE BELGISCHE SNELHAVEN BIJ UITSTEK AAN DE OPEN ZEE!

**door ligging, toegankelijkheid,
uitrusting, verbindingen en service.**

MBZ Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen
L. Coiseaukaai 2 8000 Brugge Tel (050) 33 52 24 (4 l) Telex 81 201